

Pedagógiai Programja

2025

Hatályba lép: 2025.09.01.

Jóváhagyta:

Nagyné Batin Erika

**Nagyné Batin Erika
főigazgató**

Tartalom

BEVEZETŐ	4
INTÉZMÉNYÜNK ÖNMEGHATÁROZÁSA	6
I. NEVELÉSI PROGRAM	6
1. Alapelvek, értékek, célok	6
1.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai	6
1.2. Az általános célkitűzések teljesülésének kritériumai	7
1.3. A célkitűzések teljesülésének kritériumai a szervezeti felépítésben, a képzési korszerűsítésben	7
1.4. Az alapfokú oktatás szakaszai	7
1.5. Alapelvek	8
1.6. Az oktató-nevelő munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai	9
2. Személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés	10
2.1. A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:	10
2.2. A tanulmányi munkára, a tanulási motívumokra ható ösztönző módszerek:	10
2.3. Személyiségfejlesztés – közösségalkotás	11
2.4. Szociális kompetenciák fejlesztése értelmileg akadályozott tanulóknál	11
2.5. Személyiség fejlesztése autizmussal élő tanulók esetén.....	12
2.6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, hagyományok	13
3. Egészségfejlesztési program.....	14
3.1. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	14
3.2. Környezeti és egészségügyi nevelési program. Mindennapos testedzés	15
3.3. Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok	15
3.4. Iskolai programok.....	16
3.5. Tanórai foglalkozások, egyéb foglalkozások	16
3.6. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	19
4. A pedagógusok feladatai	21
4.1. Pedagógiai módszertani felkészültség:.....	21
4.2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók:	21
4.3. A tanulás támogatása:.....	21
4.4. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság, a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység:	22
4.5. A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése:	22
4.6. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás:	22
4.7. Elkötelezettsége és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért:.....	23
4.8. A pedagógus és az osztályfőnök eszköz- és eljárásrendszere	23
5. A kapcsolattartás rendje	24
5.1. Az iskola szereplői közötti együttműködés és a kapcsolattartás szervezeti rendje	24
5.2. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos kiemelt preferenciájú pedagógiai feladatok:	25
5.3. A diák, a szülő és az iskola együttműködése.....	26
5.4. Külső kapcsolatok	26
5.5. Az utazó hálózat kapcsolatrendszere.....	27
6. A jogviszonylétesítés és a felvételi eljárás szabályai	27
6.1. A felvétel és átvétel szabályai	27
6.2. Belépés az iskola induló évfolyamára	27
6.3. Belépés felsőbb évfolyamokra	28
7. A magasabb évfolyamba lépés feltételei	28
7.1. A tanulók továbbhaladása.....	28
7.2. A tanulók értékelése	28
7.3. Az értékelés formái és rendszeressége.....	29

7.4.	Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban	29
8.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	30
8.1.	Belépés az iskola induló évfolyamára	30
8.2.	Belépés felsőbb évfolyamokra	30
9.	Az ismeretek számonkérésének rendje.....	30
10.	Tanulmányok alatti vizsgák.....	31
10.1.	Célja:	31
10.2.	A tanulmányok alatti vizsgák szabályai:	31
10.3.	A tanulmányok alatti vizsgák időpontjai:	34
10.4.	A vizsgák követelményei:	34
10.5.	Értesítés a tanulók felé:	34
10.6.	A vizsgatárgyak követelményrendszere	34
10.7.	Az értékelés rendje	35
11.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	36
11.1.	A szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó iskolai feladatok	36
11.2.	Bűnmegelőzés, az áldozattá válás megelőzése.....	36
11.3.	Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység	37
12.	Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	37
12.1.	A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos, beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő feladatok	37
12.2.	A serdülőkorú tanulók ellátásával kapcsolatosan a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok	38
12.3.	Súlyos problémák, melyekre figyelni kell:.....	38
II.	HELYI TANTERV	38
2.1.	A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.....	38
2.2.	Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára	41
2.3.	Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1–8. évfolyam.....	59
2.4.	Kerettanterv az autista tanulók számára	66
2.5.	Kerettanterv a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő gyerekek számára.....	67
2.6.	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	70
2.7.	TANULÓI KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	75
2.8.	Hatékony tanulásszervezési módok.....	79
3.1.	A tankönyvválasztás elvei az iskolában:	80
3.2.	Taneszközök	80
4.1.	Témahét	81
4.2.	Tevékenységi formák	81
4.3.	A három hetet meghaladó projekt: Benedek Elek hetek	81
5.	A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése	82
6.	A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek	83
7.	A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	84
7.1.	ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK.....	84
7.2.	FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK	85
7.3.	A Komplex Alapprogram alprogramjai:	88
7.4.	A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ	94
7.5.	A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA	94
7.6.	AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETE	95
7.7.	JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN	100
8.	Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek	117
8.1.	A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	117
8.2.	Környezeti és egészségügyi nevelési program. Mindennapos testedzés.....	119
8.3.	Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok	119
8.4.	Iskolai programok	120
8.5.	Tanórai foglalkozások, egyéb foglalkozások.....	120

8.6.	Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	123
	Óvodai Nevelési Program	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
	GYÓGYPEDAGÓGIAI UTAZÓ HÁLÓZAT NEVELÉSI PROGRAMJA	168
III.	ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	182
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	182

BEVEZETŐ

Az intézmény hivatalos neve: Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az intézmény rövid neve: Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az intézmény típusa: többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény

Az intézmény fenntartója: Tatabányai Tankerületi Központ

Alapító okirat száma: 7147/1967

Az székhelyintézmény címe: 2840 Oroszlány, Eszterházy u. 102.

Feladatellátása: óvodai nevelés, általános iskolai nevelés, oktatás alsó és felső tagozaton, fejlesztő nevelés, oktatás, utazó hálózat működtetése, konduktív pedagógiai és SNI logopédiai ellátás

Intézményegysége: Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény - utazó hálózata

Maximális tanulólétszám: 120 fő

INTÉZMÉNYÜNK ÖNMEGHATÁROZÁSA

„Vedd észre, hogy a gyermeket nem lehet kényszerrel tanítani. A pusztá léted, a viselkedésed az, ami formálja. Éreztesd meg vele, mi helyes, mi nem. Ebből tanulja meg, mi jó és mi nem. Támogasd és tégy meg mindent azért, hogy ha felnőtt, elégedett és boldog legyen.”

/J. Wagele/

Az oktatás, nevelés folyamatát áthatja a gyermekközpontúság, az egyéni bánásmód érvényesülése, a szülőkkel partnerség építése és a nyitottság.

Minden eszközünkkel arra törekszünk, hogy a tanulók értelmi fejlesztése mellett személyiségüket is sokoldalúan formáljuk. Otthonos környezetet biztosítunk számukra, ahol a tanulás örömmé válik és a gyermekek érzelmileg is kiteljesedhetnek, ahol felnőtt, a gyermek jól érzi magát, ahol az emberi, társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát.

A speciális, gyógypedagógiai módszerek segítségével, egyénre szabott, sérülésspecifikus oktatást, nevelést biztosítunk. Célunk tanulóink társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében az alkalmazni képes tudás átadása. Minden tevékenységünket ennek rendeljük alá.

Hisszük, hogy az akadálytalan élő gyermekek is lehetnek sikeresek, megtalálhatják helyüket a változó elvárásokkal teli világunkban.

Minőségi oktatást, széleskörű szolgáltatást nyújtunk. Pedagógusaink innovatív szemléletűek. Fontosnak tartják ugyanakkor a hagyományok ápolását és gyógypedagógus elődeink által ránk bízott értékeink továbbvitelét.

Többcélú intézményünk küldetése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, fiatalok számára, akár szegregáltan, akár integráltan nevelkednek, széleskörű gyógypedagógiai támogatást nyújtson és biztosítsa rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztésüket.

Módszertani intézményegységünk utazóhálózata támogassa az integráltan nevelt, sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelését, segítse elő az inkluzív neveléséhez szükséges feltételek kiépülését és nyújtson széleskörű módszertani támogatást a többségi intézmények pedagógusai számára. Esélyt biztosítva ezzel az ép értelmű, de lassabban fejlődő vagy gyengébb képességgel rendelkező gyermekeknek is.

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. Alapelvek, értékek, célok

1.1.A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai

Intézményünk a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011/CXC törvény 26.§.(4) szerint a közoktatás nevelő és oktató intézményei közé sorolt, mint többcélú, közös igazgatású, egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény.

Ennek értelmében célja és egyben feladata, hogy a gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a

- tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók különleges gondozási szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást,
- értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók különleges gondozási szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást,
- fejlesztő nevelés-oktatást,
- sajátos nevelési igényű tanulók logopédiai ellátását,
- konduktív pedagógiai ellátást,
- utazó gyógypedagógusi hálózat működtetését.

Célja továbbá, hogy mindenkor a tanuló életkora, állapota figyelembevételével nyújtsa a gyógypedagógiai nevelés – oktatási ellátást és eljuttassa a tanulót a képességei maximumára. Az oktatás keretében intézményünk kiemelt célként veszi figyelembe a tanulók önálló életvitelre, eredményes szocializációra történő, és a pályaválasztásra, a szakmatanulásra való felkészítését. A célok rendszerében ugyancsak kiemelt fontosságú, hogy minden tanulót az állapotához igazított, gyógypedagógiai megsegítéssel eljuttatni az alapfokú nevelés – oktatás szakaszának eredményes befejezéséhez.

Célunk, hogy az alapfokú iskoláztatás idején az iskolával tanulói jogviszonyban lévő tanulók az életkoruknak, fejlettségi állapotuknak, szükségleteiknek megfelelő teljes körű gyógypedagógiai ellátást kapjanak a tanórán, a tanórán kívül, az egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon valamint a gyermekvédelem, a kulturális, a szociális hátrányok enyhítése területén, az iskolára vonatkozó törvényi keretek között.

Céljaink között szerepel működésünk jó színvonalon tartása, és a fejlesztő iskola, gyógypedagógiai óvoda további működtetése.

Felkészülés újabb autista csoport létrehozására, a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtésére.

1.2. Az általános célkitűzések teljesülésének kritériumai

A tanulók nevelésében:

Eredményes, sikeres ismeretsajátítás ön maga képességeihez mérten.

Kulturált érintkezési formák birtoklása, azonosulás a szerepeivel, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, a konfliktuskezelő technikák elsajátítása a fejlettségnek, egyéniségnek megfelelően.

Reális önismeret, önfogadás, biztos tájékozódás a környezetben, az élő és az épített környezetünk értékeinek felismerése, környezetvédő, óvó cselekedet, viselkedés és megnyilvánulás különféle helyzetekben, a felnőtt jelenléte nélkül is.

Továbbfejleszhető, továbbépíthető tudás az egyéni adottsághoz, a sérüléshez viszonyítottan - törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre, reális tervek és elképzelések talaján.

Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása nehezebb helyzetekben, a monotonia tűrés. Az egészségmegővő ismereteinek, technikáinak birtoklása.

Ön maga és a társak másságának ismerete, türelem, megértés az állapottal kapcsolatosan, a visszaélés elkerülése.

A szokások, a hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben, az önzetlenség, a szeretet, a segítőkészség, a szorgalom.

A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül, az értékek felismerése, óvása.

A rongálás megfékezése, elítélése saját helyzetétől, képességtől függően.

Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés társakhoz, felnőttekhez, büszkeség az iskolai hovatartozásban, oldott viselkedés az iskolai környezetben.

1.3. A célkitűzések teljesülésének kritériumai a szervezeti felépítésben, a képzési korszerűsítésben

- A belső együttműködés, meghatározott célok szerinti partnerkapcsolatok kimunkálása;
- A gyakorlattal érintett, a közoktatás vezetésében, minőségbiztosítási folyamataiban részt venni kívánó gyógypedagógusok továbbképzése, szakvizsgára történő felkészítése.

1.4. Az alapfokú oktatás szakaszai

- Az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó **alsó tagozat**
- Az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó **felső tagozat**

Az első szakasz meghosszabbítható egy előkészítő első évfolyammal. Így az első osztály követelményei két év alatt is teljesíthetők.

A nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz rendelt 1-4. évfolyamig

Az óvodás létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átvezetés.

Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.

A feladat- és szabálytudat erősítése.

Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása.

A saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret alapozása.

A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.

Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése,

A játék megszerettetése, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.

Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós emlékezet fejlesztéséhez.

A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának erősítése.

A kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése felzárkóztatás, törekvés a nem fogyatékos gyermekek iskolai csoportjaiba történő visszavezetésre. Társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is.

Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosítására, a megerősítésre és fejlesztésre - önmaga és a csoporttársak felé is.

A nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz rendelt 5-8. évfolyamig

Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.

Az önképviselés, megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása.

Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról.

Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálódása, megerősítése.

Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.

Felkészítés a társadalmi szerepre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.

Az önálló tanulás, elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek, elsajátítása gyakorlott alkalmazása.

Egészségmegőrző, környezet óvó attitűd kialakítása.

A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.

A személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása.

A cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás kedvező feltételeinek megteremtése.

A nagy egyéni különbségek, a másság elfogadása.

A kulturális, szociális hátrányok folyamatos kompenzálása, korrigálása, visszavezetés a nem fogyatékos fiatalok korcsoportjaiba, a befogadás, az elfogadás erősítése a szülőkkel, a családdal közösen.

1.5. Alapelvek

Az intézményünkben érvényesítendő alapelvek kimunkálásánál kötelező jelleggel érvényesítettük a Nemzeti alaptantervben az SNI tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében és annak módosításában megfogalmazott elveket, fogyatékoságtípusok szerint. Figyelembe vettük a Kerettantervek kiadásáról és alkalmazásáról szóló rendeletet, valamint a közoktatásról szóló és nemzeti köznevelési törvény vonatkozó paragrafusait.

Az intézményünkben folyó gyógypedagógiai nevelő-oktató munka alapelvei:

- a tanulók szükségleteinek, a felnőtt életben való boldogulásának, a társadalmi és szülői elvárásoknak megfelelő, korszerű ismeretek nyújtása a készség- és képességjellegű követelmények előtérbe állításával,

- a helyi tantervünkben egységbe szerkesztve, az egyes tantárgyakban megjeleníteni az irányelvben leírt alapelveket, tartalmakat, a tanulók képességfejlesztésére, terápiás célú megsegítésére vonatkozó útmutatásokat,
- a tanítás, tanulás folyamatában maximálisan figyelembe venni az egyes tanuló különleges gondozási igényét, speciális nevelési szükségletét és ennek érvényt szerezni az egyedi sajátosságokhoz igazított differenciált tartalmak, módszerek, eszközök alkalmazásával,
- az alapfokú iskoláztatás teljes időszakában biztosítani a kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét, a sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás célú gyógypedagógiai ellátás körét,
- az iskolai nevelést, oktatást olyan elvek szerint szervezni, hogy az segítse az iskolák közötti átjárhatóságot és tegye lehetővé a sikeresen fejlesztett tanuló számára a többségi iskolába történő visszatérést, nyomon-követés. Ugyanakkor legyen toleráns az alsó határon teljesítőkkel, a képesség és a sérülés szerint határesetnek ítélt tanulókkal, azok befogadásánál, fejlesztésével, integrálásával kapcsolatosan.
- az iskola a helyi tantervében olyan követelmények megvalósítását vállalja föl, amelyek a tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésében, a rendelkezésre álló időkeretben, az iskola szervezeti keretei között eredménnyel megvalósíthatók,
- a célok, követelmények megfogalmazásában a differenciált, az egyéniesített gyógypedagógiai munka során vegye figyelembe az intézmény több évtizedes tapasztalatát, a helyi tantervi fejlesztéseket, az elért eredményeket, a követelményeket az osztályfoknak megfelelően az érintettség mértékét figyelembe véve határozhatók meg.
- az intézmény oktató-nevelő munkája során éljen a megengedhető gyógypedagógiai sokszínűséggel – az integritás elvét nem sértve - az alternatív pedagógiai megoldások alkalmazásával és terjesztésével, a gyógypedagógiai nevelés rendszerszerű kezelésével, amely összehangoltan jeleníti meg az alkalmazott tantervet, tankönyvet, taneszközt és a gyógypedagógus jelöltek gyakorlati felkészítését,
- az intézményben folyó gyógypedagógiai nevelés adjon korszerű gyakorlóterepet, követendő mintát, szemléletet a gyógypedagógus jelölteknek, a továbbképzéseken résztvevő pedagógusoknak, pedagógiai segítőknek,
- az integritás elvét követve dolgozzon együtt a közoktatás rendszerében hasonló feladatokat ellátó gyógypedagógiai intézményekkel folytasson szakmai dialógust, közös gondolkodást nyújtson szakmai-módszertani segítséget tevékenységükhöz.

1.6. Az oktató-nevelő munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai

Intézményünknek a célokból, az alapelvekből következően konkrét feladatai vannak, amelyeknek a nevelő-oktató munkánk minden területén érvényesülni kell.

Feladatok:

- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és/vagy autizmus spektrumzavarral diagnosztizált tanuló sajátos iskolai neveléséhez szükséges,
- az alapfokú iskolázás teljes tartalmában – szükségleteinek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban részesíteni a tanulókat,
- megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált, az egyéniesített fejlesztés,
- a követelmények teljesítéséhez legalább két éves időkeret biztosítása azon tanulók számára, akiknél az évfolyamra meghatározott követelmények teljesítése akadályozott,
- olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítani, amelyben a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhet és a közvetlen vizsgálódásokból kiindulva juthat el a tanuló az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez,
- sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel biztosítani az egyes tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztést, a tevékenységek bővülő körét,

- feladata, hogy kiemelt figyelmet fordítson az alsó tagozatot felölelő pedagógiai egységre, ahol a tanuláshoz szükséges pszichés funkciók fejlesztése hangsúlyos, valamint a tanulási szokások alapozása, gyakorlása történik iskolán belül, valamint az iskolán kívüli foglalkozásokon olyan lehetőségek megteremtése, ahol a tanulók gyakorolhatják az ön- és a környezet ellátáshoz, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket,
- a szülők és az iskola között olyan kapcsolat megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában partnerként vesz részt a szülő, a pedagógus tanácsadással segíti
- a tanuló szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátás biztosítása: ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő felkészítés, napközi, tanulószobai ellátást, szakkörök, tehetséggondozás,
- a tanítás-tanulás folyamatában a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetni, elsajátíttatni az egészség megővésének fontosságát, a környezetünk védelmével összefüggő teendőinket,
- feladata a diákokat bevonni, megtanítani az iskolai életük szervezésére, szervezeteik működtetésére, jogaik gyakorlására, kötelezettségeik felfogására, értelmezésére,
- a tanulók és szülők folyamatos tájékoztatása iskolai tevékenységük fejlődéséről, elért eredményeikről, lehetőségeikről,
- feladata a törvények és szabályozók szellemében a gyermekvédelmi tevékenység megszervezése, működtetése, a szociális hátrányból eredő különbségek csökkentése.

2. Személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés

2.1.A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:

- a helyeslés, a biztatás, az elismerés szóban és írásban, a dicséret, azonnali tárgyi jutalom.

Irányultsága:

- a szorgalom elismerése,
- a pozitív magatartásformák megerősítése,
- a tanuló kitartásának, akaratának elismerése (eredmények, versenyek, helyezések),
- a közösségért végzett munka értékeinek felmutatása.

Formái:

- a szóbeli, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalom (tárgyi, könyv, színház, mozi, kirándulás)

2.2.A tanulmányi munkára, a tanulási motívumokra ható ösztönző módszerek:

- a helyeslés kifejezése szóban és írásban,
- az elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, a szülők előtt szóban és írásban,
- dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban.

Formái:

- osztályfőnöki, szaktanári, főigazgatói dicséret, ellenőrzőbe, osztálynaplóba, bizonyítványba, elektronikus naplóban
- jutalom – tárgyi, könyv, oklevél.

Büntetés

A negatív viselkedés visszaszorítására irányuló módszerek alkalmazása esetenként elkerülhetetlen. Csak az előzetes mérlegelés alapján hozható reális döntés a módszerre vonatkozóan, amely lehet: felszólítás, figyelmeztetés, követésre való felszólítás, intés, rová, fegyelmi eljárás. A kirótt

büntetés mértéke mindig arányban legyen a cselekedettel, világosan érthető legyen, vagy belátás kövesse. A jóvátételre is lehetőséget kell adni.

2.3.Személyiségfejlesztés – közösségalkotás

Az életkori sajátosságok, az akadályozottság következtében a személyiség részleges módosulása szükségessé teszi a személyiségfejlesztés folyamatában a sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását. Az iskolai pedagógiai programnak a sérült személyiség egészének figyelembevételével kell kijelölni azon nevelési területeket, amelyeknek kitüntetett helye és szerepe van a tanuló személyiségfejlesztésében, a sérült, a hiányos funkcióinak alakításában.

Nevelési programunkban – a személyiségfejlesztés tekintetében kiemelt területként kezeljük:

- a szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző, óvó attitűd kialakítását,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést és kultúrát az egyes tanuló sikeres szocializációjának, a tudásának gyarapítását szolgáló rendszernek a gondozását

A személyiségfejlesztést nem kívánjuk külön kezelni a közösségfejlesztéstől, hiszen kölcsönös, szoros kapcsolat fűzi össze tartalmi, módszerbeli, akár a megvalósulás színtereinek tekintetében. A személyiség alakulása, alakítása nem független az adott közösségtől, annak fejlődéstörvényeitől. Az egyén a maga tulajdonságaival viszont hatással van a közösségre. Ez az együttes hatás még erőteljesebb a sérült tanulóink esetében, ebből következően fejlesztésük, fejlődésük térben és időben elválaszthatatlan.

A társadalom által elvárt norma és szokásrend megismertetése, értelmezése, elfogadtatása központi kérdésként kezelt feladat az intézményben. A szocializáltság fontos mutatója az együttműködés, a társadalmi érintkezés normáinak felfogása, felhasználása az egyéni a közösségi érdekérvényesítés ön- és mások elfogadása.

Feladataink differenciáltan jelentkeznek a tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően. Az életkorhoz, a fejlettséghez igazítjuk a tartalmat, a teljesítés elvárható szintjét, a tevékenység gyakorlásának helyszínét, idejét. Az iskolai terepen túl kitüntetett szerepet szánunk a túráknak, kirándulásoknak, a közös sport és kulturális rendezvényeknek.

Az életpálya építési kompetenciák fejlesztéséhez kiemelten fontosnak tartjuk a következőket:

Nagyon fontos a reális önismeret kialakítása, hiszen csak ez a biztosítéka annak, hogy a felnövő gyermekek megtalálják az őket kielégítő, boldoggá tevő foglalkozásokat, hogy megtalálják helyüket az életben.

Az egészségnevelés hosszú folyamat. Természetesen minden lehetőséget fel kell használni az érdekében. Osztályfőnöki-, természetismeret- természettudomány, és életvitelórákon is rendszeresen visszatérünk a témára. Foglalkozunk az egészséges táplálkozással, az optimális testtömeg-index elérésével, a mozgás-pihenés megfelelő arányával, a káros dolgok elkerülésével.

A környezettudatos magatartás kialakítása érdekében a jó példa kevés, ezért minden adandó alkalommal meg is beszéljük a helyes eljárást.

A tizenéves korosztály rendkívül fogékony a reklámokból feléjük áradó csábításokra. Ezért mindent el kell követni, hogy tanulóinknak viszonylag tiszta, reális képe legyen egy-egy reklám valóságtartalmáról. Fontos a „tudatos vásárlóvá” válás elősegítése.

2.4.Szociális kompetenciák fejlesztése értelmileg akadályozott tanulóknál

Az értelmileg akadályozott gyermek számára kiemelkedő jelentőséggel bírnak a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák, mert aktuális és jövőbeli boldogulásuk záloga saját szociális készségeikben, elfogadott, összerendezett, autonóm viselkedésükben gyökerezik, azaz ha reális önismerettel rendelkezik.

Társadalmi és szociális környezetben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen a másik ember ismerete, sokféleségének megértése, az emberi kapcsolatok rendszereinek, valamint társadalmi berendezkedés alapvető mechanizmusának átlátása, azaz a szocializáció kialakítása.

Cél: belső harmóniával, önbizalommal, reálisan értékeli önmagát, képes legyen a társas világban eligazodni, rendelkezzen olyan alapvető adottságokkal és képességekkel, melyek a szociálisan hatékony viselkedéselemeket elsajátítását teszik lehetővé.

Pedagógiai feladatok:

- belső kontroll minimális szintének kialakítása: folyamatos és következetes külső megerősítés mellett képes legyen a környezet által elvárt viselkedésre.
- környezet túlvédő magatartásának minimalizálása, személyes autonómia megélhetésének érdekében, önálló véleményalkotás és a "nemet mondás" képességének fejlesztése
- társas kapcsolatokban a konfliktuskezelés készség nehézséget jelent, ezért a következő készségek fejlesztendők: kongruens magatartás, reális igényszint, kitartás, decentráls, alkalmazkodás, együttműködés, empátia, kíváncsiság, tolerancia, szolidaritás, szabálykövetés.
- kommunikációs és együttműködési készség fejlesztése
- differenciált érzelm kifejezés képesség fejlesztése
- indulat és kommunikációs helyzet szabályozásának készség fejlesztése
- fontos a másokat segítő szerep megismertetése

2.5.Személyiség fejlesztése autizmussal élő tanulók esetén

- A pervazív fejlődési zavar az érintett tanulók egész személyiség fejlődését meghatározza. Az intézményünkben tanuló gyermekek esetében különböző mértékű értelmi elmaradáshoz társul. Igény esetén azonban az ép intellektusú, nem integrálható gyermekek ellátását is biztosítjuk. A személyiségfejlesztés tanulónként így, más és más módon kell, hogy megvalósuljon az érintettség mértékétől függően. Egyénenként kell megtalálni a célravezető módszereket, mert a hagyományos tanulási módszerek a legtöbb esetben nem vezetnek eredményre. Ez egy hosszú folyamat, ami összehangolt, következetesen felépített team munkát igényel a szakemberektől.
- Ahhoz, hogy a fejlesztés helyes irányát megtaláljuk szükséges azokat a területeket meghatározni, amire építhetünk a fejlesztés során és azokat a gátló tényezőket, nehézségeket, személyiségjegyeket, melyek nagymértékben akadályozhatják az előrehaladást.
- A szociális-kommunikáció nagymértékű érintettsége miatt, a tanulási folyamat is akadályozott, a tanulók többsége képességeihez mérten alulteljesít. Az ismeretátadásra, a világ megértésére ezért kevésbé alkalmas a társaskapcsolatokon alapuló szociális tanulás.

Speciális tulajdonságok:

- a beszéd korlátozott megértése
- a másik személy, szándékának, érzelmeinek, gondolatainak meg nem értése
- belső motiváció hiánya, nagyon kevés, vagy csak szokatlan dolog okoz örömet
- túlzott, nem várt reakciók a környezet ingereire
- rugalmatlan viselkedés
- egyenetlen képességprofil
- belátás hiánya

Tipikus nehézségek:

- szenzoros információ feldolgozás zavara
- utánzási képesség zavara
- analízis-szintézis, lényegkiemelés, általánosítás nehézsége
- problémamegoldó gondolkodás problémája
- figyelemzavar
- emlékezeti, felidézési problémák
- a tanultakat nem tudja új helyzetben alkalmazni

- nem tud elvonatkoztatni
- a valóság téves értelmezése, a realitás és a fantázia keveredése
- utasítások félre értelmezése
- énkép, éntudat fejlődésének zavara
- túlérzékenység, félelmek, fóbiák
- viselkedésproblémák
- nem megfelelő viszonyulás a társakhoz

Erősségek:

- a vizuális információt könnyebben értelmezik
- a tanult mintákhoz, rutinokhoz ragaszkodnak
- a tanult szabályokhoz is jól alkalmazkodnak
- bizonyos területen lehetnek kimagasló képességeik
- érdeklődésüknek megfelelő témákban erős kitartás
- jó a mechanikus memória

A fejlesztés során fontos a túlérzékenység csökkentése, a viselkedés problémák lehetséges okainak feltárása, megelőzése (például a megfelelő problémamegoldó technikák tanítása, szociális történetek alkalmazása, kulcsinger alkalmazása).

Strukturált környezet biztosítása, mely biztonságos kereteket ad és érthetőbb a tanulók számára. Vizuális támpontok nyújtása.

Jutalmazási, egyéni motivációs rendszer bevezetése a tanulók ösztönzésére.

Az információátadás eszközének átgondolt megválasztása (folyamatábrák, írott információ, számítógép). A nem beszélő autista gyermekek számára biztosítani kell az alternatív, augmentatív kommunikációs rendszer használatát.

Fontos a következetes pedagógiai magatartás, jól képzett szakemberek bevonása.

A sérülésspecifikus fejlesztés átszövi az iskolai élet teljes egészét, ezért minden területre ki kell terjeszteni az alapvető támogató stratégiákat, speciális módszereket.

A családdal való szoros együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele.

Az ép értelmű, nem integrálható autista tanulók egyéni fejlesztése és komplex személyiségfejlesztése során is a fent említett elveket kell alkalmazni és a speciális tulajdonságok ismeretében kell megszervezni a folyamatot.

2.6.A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, hagyományok

a.) Az iskolával történő találkozás, az iskolaváltás, az óvodai védett környezet elhagyása a gyermek, a szülő számára szorongást, bizonytalanságot okozó tényező. Ennek oldására született a beiratkozás vagy tájékozódás alkalmával történő beszélgetés, az iskola, az osztályok megtekintése. Egyéni kérésre a jövőbeni kisiskolás egy-két órára, vagy egész napra bekapcsolódhat az első osztályosok munkájába.

Ajándékokkal köszöntjük az első tanítási napon az új tanulókat és ezen a napon tartjuk az első szülői értekezletet is.

b.) Nemcsak a fogadás, de a tanulók búcsúztatása is hasonló formában történik. A ballagás, a búcsúztatók, a műsorok, a diáktársak sorfala között vonuló öregdiákok ünneplése iskolai életük legszebb időszaka.

c.) Az ünnepek sorában első helyen áll a Karácsony, amelyben valamennyi csoport műsorral ajándékozza meg az egész iskola közösségét és vendégeinket. A közös ünnepet, a szülőkkel együtt szervezett osztályszintű karácsony követi.

Anyák napján a kisiskolás korosztály osztályonként, eltérő módon műsorral, virággal, saját készítésű ajándékkal köszönti a meghívott édesanyákat, nagymamákat.

Nemzeti ünnepeinken szobrokat, műemlékeket keresünk fel, virágot, gyertyát, zászlót viszünk. Közös meglepetésként az ünnepéről szóló filmeket, köszöntőket. Intézményi szinten is megemlékezünk, ünnepi műsorral készülnek tanulóink. Önkéntes alapon részt vesznek a városi rendezvényen, koszorúzáson.

Megünnepeljük a Madarak és Fák napját a természetben, ahol túra formájában, vetélkedőkkel, feladatokkal tarkított programot kínálunk. A környezetvédelmi témahét és a Föld napja is a környezet védelmére, szeretetére neveli tanulóinkat. Általában két napon át tartó program: játékok, vetélkedők, közös kirándulás, sportolás vár a tanulóira a gyermeknapon.

d.) Hagyományt teremtettünk a házi versenyekkel, vetélkedőkkel. Nagy érdeklődés kíséri a vármegyei komplex versenyeket, melyen képességükhöz mértén jól teljesítenek. Kiállításokat szervezünk rajzaikból, életvitel órákon született alkotásaikból, a tárgyi gyűjteményeikből.

Megemlékezünk névadónkról, **Benedek Elek**ről, három hetet meghaladó projekt keretében. Hagyománya van a csoportközi foglalkozásoknak, mozgásos, ügyességi vetélkedőknek,

3. Egészségfejlesztési program

3.1. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat.

Elméleti alapvetés

A teljes körű egészségfejlesztési programot a nevelési program szerves részét képező környezeti és egészségfejlesztési programmal összhangban, a Nat és a tantárgyi kerettantervek egyes kapcsolódó tartalmai alapján kell elkészíteni, figyelembe véve, hogy annak megvalósítása népegészségügyi, pedagógiai és összetársadalmi cél is.

A megvalósítás alapvető irányai

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy egészségfejlesztési alapeladat rendszeres végzését jelenti - minden tanulóval, a nevelőtestület és a szülők bevonásával, a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálóban szereplő városi intézmények bevonásával:

- 1. Mindennapi testnevelés megvalósítása-** testnevelés/testedzés minden gyermeknek nélkülözhetetlen (ennek része a jól végzett tartásjavító torna, relaxáció és tánc is);
- 2. A gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése** személyközpontú pedagógiai módszerekkel.
- 3. Számos egyéb téma között környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi és családi életre nevelést is magában foglaló tantárgyak hatékony oktatása** (környezetismeret, természetismeret, életvitel, társadalmi ismeretek, erkölcsan, mozgókép és médiaismeret)
- 4. Egészségfejlesztő, szemléletformáló iskolai programok megvalósítása** a tanulók egészségének védelme, valamint az egészséges életmód és a testmozgás iránti igény viselkedésbe épülése érdekében. **Egészséges táplálkozás megvalósulása.**

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában:

- Az egészség fogalma.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Szájhygiénia.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- Az egészséges táplálkozás

- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok.
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet- és tv-függés).
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.

3.2.Környezeti és egészségügyi nevelési program. Mindennapos testedzés

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik

3.3.Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

Az iskola hitvallása

A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Az egészségnevelés iskolai területei Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, **s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.**

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Az egészségnevelési program alakításakor érdemes áttekinteni, hogy a tervben megjelennek-e olyan az előző felsorolásból nyerhető, és az életkori sajátosságokhoz is illesztendő lényeges témák, mint például:

- az egészséges táplálkozás témái
- a szenvedélybetegségekkel való foglalkozás
- a szexuális felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- a testi higiénia
- a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)
- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás,)
- a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás

3.4. Iskolai programok

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos munka hatékonyságát az segíti, ha az iskola lehetőleg minden egészséggel kapcsolatos tevékenységre kiterjedő tervvel rendelkezik. Ezt egyeztesse, a diákokkal és a szülőkkel, az iskolához szorosan kapcsolódó más szakemberekkel. Fontos, hogy a terv feladatokat és a megvalósításukat szolgáló tevékenységeket tartalmazzon olyan fontos területekre, mint

- az egészséges személyiségfejlődés elősegítése,
- az egészséges táplálkozás ösztönzése
- a mindennapi testmozgás,
- a dohányzás, alkoholfogyasztás- és kábítószer használat megelőzése,
- a fogyatékosok és hátrányos helyzetűek integrációja,
- az iskolán belüli bántalmazás megelőzésére,
- a szexuális nevelés – már a pubertás időszakát, a nemi érés időpontját megelőzően is.

3.5. Tanórai foglalkozások, egyéb foglalkozások

Szaktárgyi órák téma feldolgozása

(Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez. Ezekre a helyi tanterv tervezése során külön figyelmet érdemes fordítani)

Napközis foglalkozások

Ha jó a tervezés és az együttműködés a tanítók, szaktanárok és a napközis nevelő között, kitűnően egészítheti ki a tanórai programot, illetve a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.

Délutáni szabadidős foglalkozások

Sportprogramok, kerékpáros programok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.

Egészségnapok

Az iskola egészét átfogó előre tervezett programok. Komoly szervezést, felkészülést igényelnek, több iskola is összefoghat az adott régió, megyén, településen belül.

Szakkörök

Sportszakkör, íjászat, táncórák, mozgásfejlesztés kuka szakkör kerékpáros szakkör

Hétvégi iskolai programok

Sportrendezvények, kulturális programok.

Kirándulások, erdei iskola, túrák, sportprogramok, kerékpártúrák

Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébredtetése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség
- globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Konkrét célok és feladatok

- természeti, épített, szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság stb.)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok – a megoldás módjai)
- hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken
- azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése
- mindennapi testedzés

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők:	Célok:	Tevékenység, feladat: (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Kedvezőtlen elhelyezkedés, bukkánó, gyalogátkelő járda, hiánya	Közlekedési biztonság növelése az iskolába történő balesetmentes bejutás elősegítése. Az intézmény közvetlen környezetének az udvarának, belső parkoló területének biztonságosabbá tétele. A kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése.	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása - a feltételek javítása, járda, gyalogátkelő kialakítása - kerékpárral közlekedők számára biciklitároló bővítése, kerékpáros programok szervezése - biztonsági felszerelések használatára ösztönzés
Légszennyezés	Csökkentése, tanulói tudatosság alakítása.	- növények ültetése az iskola környékén, az iskolakertben és a növények gondozása, pótlása - gyomtalanítás, parlagfű-irtás -kerékpárút használta
Szemét és hulladék kezelés	Tiszta, egészséges környezet.	- szeméttárolók környékének fokozott ellenőrzése - szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás -intézmény közvetlen környezetének, udvarának rendszeres megtisztítása, igény kialakítása - felvilágosító előadások az egészség károsító anyagokról és a fertőzési veszélyekről - utak sózása helyett ásványi örlemény, homok használata
-	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, újszerű, hangulatos, évszakhoz illő dekoráció, otthonos óvodai környezet, pihenősarok kialakítása, -felnőtteknek dohányzásra kijelölt hely az intézmény udvarán kívül - gyakori portalanítás - gyakori szellőztetés - lábtörlők, váltócipő alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	- gázkazán szabályozása - nyílászárók javítása, redőny használata
Világítás	Egészséges, takarékos	- neonok cseréje energiatakarékos izzókra -kapcsolók ellenőrzése, takarékosagra nevelés
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása,

Vegyi anyagok, fertőtlenítés	Az iskola biztonságosabbá tétele, környezetbarát anyagok alkalmazása	- biológiai lebomló, környezetbarát takarítószer alkalmazása - fokozott fertőtlenítés járvány időszakban - kézmosó adagoló használata, szakszerű kézmosás elsajátíttatása - vegyi anyagok szakszerű tárolása, balesetek megelőzése
Iskolakert, növényzet gondozása, parkosítás	Pihenés, felüdülés, levegőzés, tanórán kívüli tevékenység aktív helyének biztosítása	- növények gondozása, pótlása, csepegtető öntözés, fajták, gyógynövények, madáretetők, madárodúk kihelyezése, gondozása, padok, játszótér karbantartása
Udvar	Biztonságos aljzat kialakítása	- füvesítés - lehetőség szerint a játszótér kerítését autót megakadályozó, megszüntető, - lehetőség szerint ütécscillapító burkolat kialakítása
Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése	- esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok, készségfejlesztő játékok beszerzése - modern konyhai eszközök, ismeretterjesztő folyóiratok, könyvek bemutatóanyagok beszerzése, médiatár bővítése

3.6. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás, vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére, vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más kompetens személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Egy elsősegély tanfolyam nagyban növeli az önbizalmat és cselekvőképességet. Az ott kapott alapos felkészítés segít uralkodni az érzelmek, és sok nehéz helyzeten átsegít. Az iskolai balesetek számának utóbbi időben való növekedése, valamint a szakszerű ellátása a sérülteknek, megkívánja, hogy az iskolai oktatásban nagyobb hangsúlyt kapjon az elsősegélynyújtás. Lehetőség van osztályfőnöki-, biológia-, órákon, szakkörökön az ismeretek elsajátítására.

Jó alkalmat teremtenek az iskolai egészségnapok nagyszámú tanulócsoport előtti szemléltető elsősegélynyújtó ismeretanyag bemutatására.

Az intézmény intézményegységeként rendelkezzen elsősegélynyújtó ládával, melyet nemcsak elsősegélynyújtás alkalmával, de a kirándulásokon, és egyéb rendezvényeken is tudnak használni.

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók
 - ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
 - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
 - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
 - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
 - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;

- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
 - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:
- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
 - a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
 - a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.
3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:
- az iskola kapcsolatot épít ki az Oroszlányi Mentőszolgálattal, Védőnői Szolgálattal
 - tanulóink lehetőség szerint bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
 - támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.
4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	● rovarcsípések ● légúti akadály ● artériás és ütőeres vérzés ● komplex újraélesztés
Kémia	● mérgezések ● vegyszer okozta sérülések ● savmarás ● égési sérülések ● forrázás ● szénmonoxid mérgezés
Fizika	● égési sérülések ● forrázás
testnevelés	● magasból esés

- az ötödik – nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Oroszlányi Mentőszolgálat, vagy a védőnők bevonásával.
 - évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (témnap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

4. A pedagógusok feladatai

4.1. Pedagógiai módszertani felkészültség:

- Rendelkezzen a pedagógiai program és a helyi tantervnek megfelelő szakmai és módszertani felkészültséggel, megújulási képességgel,
- Alkalmazzon a céloknak megfelelő munkaformákat, melyek a tanítás, nevelés eredményességét segítik az életkori sajátosságok, egyéni képességek figyelembe vételével.
- Fogalom használata legyen a gyermek számára érthető és következetes.
- A tanmenet tervezésekor törekedjen a tantárgyi koncentráció megvalósítására.
- Elméleti ismereteket sokoldalú szemléltetésével, cselekvésbe ágyazott tevékenységek alkalmazásával, praktikus ismeret átadásával segítse a tanulókat, hogy a megszerzett tudást a gyakorlatban is tudják alkalmazni.

4.2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók:

- Tudatos tervező munkája és értékelése igazodjon az alapidokumentumok tartalmi elemeihez.
- Törekedjen a tanuló motiválására, aktivizálására, a tanulási folyamat szem előtt tartásával.
- A pedagógiai folyamatok tervezésekor vegye figyelembe a gyermekek, tanulók terhelhetőségét, életkori sajátosságait, egyéni képességeit, szükség esetén korrigálja a tervezését.

4.3. A tanulás támogatása:

- Keltse fel a gyermekek, tanulók érdeklődését a szükségleteikre, céljaikra építve és tartsa fenn a motiválás eszközeivel.
- Az iskolai oktatás során törekedjen a tanulók reális önismeretére, önelfogadására, a tovább fejleszhető tudás, továbbépíthető tudás megalapozására az egyéni adottságokhoz, a sérüléshez viszonyítottan.
- Vegye figyelembe a gyermekek, tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát, építsen előzetes ismereteikre.
- A gyógypedagógiai óvodában és a fejlesztő nevelés, oktatásban feladatot ellátó szakember a gondozást, a nevelést és a fejlesztést egységes rendszerben kezelje.
- A fejlesztő nevelést végző gyógypedagógus, konduktor a gyermek az egyéni fejlesztést a rehabilitációs folyamatokba ágyazottan a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatárssal közös valósítsa meg a rehabilitációs pedagógiai programnak megfelelően.
- A gyermekek, tanulók egyéni megsegítése érdekében készítse fel a pedagógiai munkát segítő kollégát a tanulás folyamat támogatására.
- A gyermekek speciális igényeinek biztosítása érdekében ismerje az alternatív kommunikációs eszközöket, egyéb segédeszközöket, tanulás és képességfejlesztő eszközöket, szükség szerint alkalmazza azokat.
- Az oktatáshoz kapcsolódó dokumentációja alapos, naprakész, az előírásoknak megfelelő legyen.
- Ismerje az intézmény szabályzatait, az intézmény nevelési-oktatási koncepcióját.
- A tanulók személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség:
- Biztosítson lehetőséget, hogy minden tanuló élje meg a siker élményét bármely területen, ezáltal fejlődjön önismerete, egészséges önbizalma.
- A sérült gyermek személyiségét figyelembe véve, a válasszon elsődlegesen ösztönző, pozitív megerősítést szolgáló módszereket.
- A gyermekek, tanulók személyiségét nem statikusan, hanem komplexen szemlélje.
- Ismerje fel a gyermekek, tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes legyen számukra segítséget nyújtani vagy szükség szerint más szakembertől segítséget kérni.

- A tanulók hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- A szokások, hagyományok elfogadására, erkölcsös viselkedésre a társakkal szemben tanúsított, önzetlenségre, segítőkészségre neveljen.
- Munkájában a nevelést és az oktatást egységben szemlélje, kezelje.

4.4.A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság, a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység:

- Törekedjen demokratikus légkörű munkakörnyezet kialakítására, ahol a gyermek és a felnőtt egyaránt jól érzi magát.
- Óráin törekedjen harmónia, biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére.
- Munkája során vegye figyelembe a tanulók és tanulóközösségek eltérő kulturális illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- Együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmazzon a tanulás folyamatában és a szabadidős tevékenységek során.
- A csoportjában felmerülő konfliktusok felismerésére, megelőzésére törekedjen.

4.5.A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése:

- Az ellenőrzés, értékelés területén csoportjában feladatot ellátó kollégáival közösen, egységes elvek kialakítására team munkára törekedjen, a tanuló fejlődésnek elősegítése érdekében.
- Ellenőrzései, értékelései következetesek, világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek legyenek.
- Értékelése reális, fejlesztő szándékú legyen.
- Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazott céloknak megfelelően építsen a tanulók előzetes tudására, a tanuló csoport jellemzőire, a tanuló önmagához viszonyított fejlődésére.
- Ismerje tantárgyának tantervi követelményeit, ennek figyelembe vételével alakítsa ki a csoporthoz igazodó értékelő rendszerét.
- Az órákon törekedjen a folyamatos visszajelzésre.
- Az ellenőrzései során kapott visszajelzéseket folyamatosan elemezze, és ennek megfelelően tevékenységét szükség esetén módosítsa; a megfigyelés, elemzés tapasztalatait építse be a mindennapi tevékenységébe és erre építse a rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztéseit.
- Az utazó gyógypedagógus, ha a gyermek, tanulók haladási ütemében jelentős eltérést tapasztal további vizsgálatot, egyeztetést, team megbeszélést kezdeményezzen a szakemberekkel és az integráló pedagógusokkal.

4.6.Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás:

- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikáljon.
- Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemezze.
- Támogassa a diákok egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.
- Használja az infokommunikációs eszközöket felkészüléséhez és a tervezett tanórákon és egyéb foglalkozások során.
- Legyen nyitott a szülő, a tanuló, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire.
- A szakmai munkaközösségek munkájában kezdeményezően és aktívan vegyen részt. Működjön együtt pedagógustársaival a különböző intézményi és intézményen kívüli rendezvényeken, szakmai módszertani bemutatókon.
- Legyen nyitott a pedagógiai munkában vele együttműködők visszajelzéseire, használja fel azokat szakmai fejlődése érdekében.
- Folyamatosan együttműködik utazó gyógypedagógusként az integráló pedagógusokkal, a többségi intézmények vezetőivel a sajátos nevelési igényű gyermekek támogatása, együttnevelése érdekében.

- Törekedjen az önképzések és továbbképzések során megszerzett többlettudásának, módszertani ismeretének belső tudásmegosztására értekezletek keretében illetve online csatornákon keresztül.
- Ismerje az intézmény vezetésének elvárásait, azoknak a napi munkában feleljen meg.
- Az intézmény szervezeti működési rendjének megfelelően, önállóan intézi a munkájával kapcsolatosan felmerülő feladatokat, problémákat.

4.7. Elkötelezettsége és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért:

- Legyen, tájékozott a munkakörét, intézményegységét/tagintézményét érintő újszerű gyógypedagógiai kérdésekben.
- Törekedjen folyamatos szakmai önképzésre, kollégáival, szakmai szervezetekkel való személyes és/vagy online együttműködésre szakmai fejlődése érdekében.
- Lehetősége szerint vegyen részt szakmai rendezvényeken, konferenciákon, továbbképzéseken, csatlakozzon szakmai szervezetekhez.
- Munkájában legyen pontos, megbízható, felelősségteljes.
- Lehetőségeihez mérten kapcsolódjon be az intézményi innovációk, pályázati programok megvalósításába, fenntartásába.
- Munkaköri beosztásának megfelelően alakítson ki szakmai kapcsolatrendszert az intézményen kívül is.
- Utazó gyógypedagógusként alkalmazkodjon a többségi intézmény szerepelvárásaihoz, és ennek megfelelően fejleszti kommunikációját, tudását, tanácsadói szerepkörét.

4.8. A pedagógus és az osztályfőnök eszköz- és eljárásrendszere

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- a módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a célrendszerhez igazítjuk,
- a módszer megválasztása igazodjék a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez,
- vegyük figyelembe a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, a többségtől eltérő kultúrát,
- a módszert az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk,
- a tanulók egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszerkombinációkat alkalmazunk,
- a sérült gyermek személyiségét figyelve, a választott módszerek elsődlegesen ösztönzőek, pozitív megerősítést szolgálóak legyenek, autista gyermeke esetében külön, egyénre szabott motivációs rendszert szükséges bevezetni
- büntetésre, jutalom megvonásának alkalmazására, korlátozásra csak nagyon indokolt esetben – az egész személyiséget, alkalmazott terápiát figyelembe véve, vagy balesetmegelőzése céljából – kerülhet sor,
- a módszerek kiválasztásában vegyük figyelembe, hogy az értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók elsődlegesen tapasztalati személyiségek, így a tapasztalatszerzésnek, a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, fejlesztő beszélgetéseknek jelen kell lenni a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.

Hasonlóan központi szerepet kell biztosítani a tevékenységek megszervezésének, a tevékenységhez kötődő módszerek alkalmazásának: a megbízások, a feladatok teljesítésének, a szabályok, a szokások követésének, gyakorlásának, az ellenőrzés és értékelés tevékenységeinek, az önállóság kialakításának, az egészséges életmód szokásrendszerének, az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlásának, az alkotóképesség kibontakozásának.

5. A kapcsolattartás rendje

5.1. Az iskola szereplői közötti együttműködés és a kapcsolattartás szervezeti rendje

Az iskola szereplői közötti együttműködés és a kapcsolattartás szervezeti rendjét az SZMSZ az alábbi részekben szabályozza:

1. a vezetők, az intézményi tanács, valamint az iskolai szülői szervezet, közösség közötti kapcsolattartás formáját, rendjét,
2. a diákönkormányzat, a diákképviselők, valamint az iskolai vezetők közötti kapcsolattartás formáját és rendjét.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül, melyhez elengedhetetlen a szülői közösség aktív részvétele.

Mindez az iskola szereplőinek – a tanulóknak, a pedagógusoknak, a szülőknek – hatékony együttműködéséhez kötött, s egyes intézményi pedagógiai feladatok megvalósítása révén érhető el. Intézményünk figyelembe veszi és betartja, betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, a szülők jogait és kötelezettségeit tartalmazzák.

Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

A diákok jogainak és kötelezettségeinek érvényesülésével összefüggő feladataink:

- A házirend feleljen meg a törvényes előírásoknak. Széleskörű közvélemény kutatás előzi meg az évenkénti felülvizsgálatát – a tanuló, a szülő és a nevelőtestület részéről.

Valamennyi érintett terület szabályozása a házi rendben történik a tanulók, a szülői szervezetek bevonásával.

A pedagógusok, annak érdekében, hogy:

- képesek legyenek kollégáikkal, a szülőkkel, de főleg a tanulókkal a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat;
- rendelkezzenek alkalmazható és ténylegesen is alkalmazott kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőkészséggel

az intézmény feladata:

- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit és azok hatékony működtetésének feltételeiről gondoskodni;
- a szakmai műhelymunkák intézményén keresztül a nevelési-szakmai együttműködés lehetőségeit megteremteni az iskolavezetés bevonásával és aktív részvételével;
- a diákképviselő támogatása DÖK segítő pedagógussal
- a pedagógusok és a tanulók valamint a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos érintkezés lehetőségeit megteremteni (szülői fórumok, egyeztető fórumok);
- a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás és -fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat az anyagi lehetőségeknek megfelelően kezeli a továbbképzési és beiskolázási tervek kialakításánál.

A szülő az iskolában *háromféle* szerepben van jelent:

- a gyermek gondozójaként és nevelőjeként,
- a tanuló törvényes képviselőjeként,
- iskolahasználóként.

A szülői jogok érvényesítéséhez az iskola az alábbi területeken kívánja folyamatosan együttműködve segíteni a szülőket:

- A szabad iskolaválasztásnál olyan szakmai segítséget kínálunk, amely közelebb hozza a szülőt a sérült gyermeke számára leginkább megfelelő iskola megválasztásához. Ennek érdekében **lehetőséget biztosítunk az iskola megtekintésére, oktatási, nevelési programunk megismerésére és az osztályfőnökökkel való személyes találkozásra, szülő és gyermek számára egyaránt.**
- Napi munkakapcsolatot igyekszünk kialakítani – elsősorban az alsó tagozatos csoportoknál –, hogy a folyamatos tájékoztatást biztosítsuk és a problémáink kezelésébe a szülőt is bevonjuk, írásbeli értesítést alkalmazunk az iskola eseményeivel, a tanuló előmenetelével, eseti kéréseinkkel kapcsolatosan.
- A családlátogatást az együttműködés alapjaként kezeljük – amennyiben erre a szülő is igényt tart.
- Naprakész tájékoztatást, szoros együttműködést alakítunk ki tanuló egészségi állapotát – gyógyszeres kezelését, orvosi ellátását érintően.
- A tanulók lelki egészségének védelmében a nyitott, őszinte együttgondolkodást szorgalmazzuk a családdal.
- A szülők véleményét kérve, segítségüket igényelve szervezzük az iskolai rendezvényeket, hagyományörző alkalmakat.
- A szülői szervezeteknek biztosított jogok érvényesülésének megfelelő teret biztosítunk programjaink, az iskola életét érintő szabályzatok megalkotásában, véleményezésében.
- A gyermekek védelmében, érdekeinek képviselésében lépünk fel és a meggyőzés erejével kívánjuk a szülőket a kötelezettségeik teljesítésének elfogadására bírni.
- Évi két alkalommal szülői értekezletet tartunk, nyílt napot és fogadó órát szülői igény szerint jelöljük ki. Egy alkalommal a továbbtanulást segítő szülői értekezletet, tájékoztató napot tartunk a 8. osztályban tanuló diákok szüleinek.
- A szülőknek, családtagoknak biztosítjuk az intézménybe való belépést és benntartózkodást az előzetesen elfogadott és ismertetett szabályozók szerint.
- A szülők bevonásával, tudatos felvilágosító munkával készítjük elő a tanulók továbbtanulását, pályaválasztását.
- A szülők iskolahasználati jogait kiemelten tiszteletben tartjuk az ügyelet, a tanórán kívüli, a nem kötelező választható tanórák, a tehetséggondozás és a táborok, a nyári napközi szervezésében, a tanulók étkeztetésében és a többlétszolgáltatások valamennyi területén.
- Megkülönböztetett figyelemmel kísérik és szakmai elkötelezettséggel kezeljük azt a tényt, hogy a szülő a gyermeke különleges gondozási szükségletének kielégítése céljából választotta intézményünket.
- Segítjük a szülőket, családokat abban, hogy a sérült embereket képviselő szervezetekhez problémáikkal eljussanak és azok szolgáltatásait is igénybe vegyék gyermekeik érdekében.

5.2.A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos kiemelt preferenciájú pedagógiai feladatok:

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
Ennek keretében: Létrehozni, működtetni kell a közösségen belüli a kölcsönhatások, a közvélemény irányításának speciális feltételrendszerét. Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
Ennek keretében: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a gyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Ennek keretében: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- Az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
- Ennek keretében: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

5.3.A diák, a szülő és az iskola együttműködése

Szoros és hatékony együttműködés kiépítésére törekszünk. Intézményünk figyelembe veszi és betartja, betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, a szülők jogait és kötelezettségeit tartalmazzák.

Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

A tanulók az intézmény döntési folyamataiban csak korlátozottan tudnak résztvenni értelmi érintettségük miatt. Munkájukat a diákönkormányzati segítő pedagógus koordinálja. véleményformálásukat segíti, igényeiket, érdeklődésüket, kéréseiket a DÖK-ön keresztül jelzik az iskolavezetésnek.

- a szülő és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái,
- a tanuló és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái,
- a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái,
- a tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.

5.4.Külső kapcsolatok

- Neurológus szakorvos ellenőrzi a korai agykárosodással rendelkező vagy más - neurológiai kórképben szenvedő - gyermekeket.
- Ortopéd szakorvos vizsgálja a gyermekek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket és elvégzi az esetleges műtéteket. Mindkét orvos konzultál a szakemberekkel, előírja a szükséges terápiát.
- Fül, orr, gégeész tanácsa válhat szükségessé a különböző beszédzavarok vagy halláskárosodás gyanúja esetén.
- Védőnő, iskolaorvos, gyermek pszichiáter, pedagógiai szakszolgálat pszichológusa
- Szakértői bizottságok vármegyei, országos
- Gyermekjóléti szervezetek, szociális szolgálat
- Szakmai szervezetek
- Fogyatékos gyermekeket nevelő intézmények, bölcsődék, gyógypedagógiai óvodák tapasztalatcsere céljából
- Civil szervezetek, támogató partnerek
- Minden szülőnek törvény adta joga a szabad iskolaválasztás, mely joggal általában a szülők élnek is. Az iskolaválasztás segítése céljából, bemutatjuk intézményünk iskolai egységét, pedagógiai programját és megismertetjük a helyi lehetőségekkel.

Intézményünk kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

Az Oroszlányi Önkormányzat, mint volt működtető továbbra is segíti az intézményt lehetőségei függvényében. Esélyegyenlőségi Programjában kiemelt terület a fogyatékkal élő emberek és gyermekek helyzetének javítása. Szoros kapcsolatot tart fenn intézményünkkel, helyi, kulturális programjaiba is bevonja tanulóinkat. A közétkeztetés megszervezése önkormányzati feladat. Évek óta elismeri, ösztönzi jó tanuló - jó sportolóinkat. Gyermekvédelmi kérdésekben

naprakész a kapcsolat, szoros az együttműködés a Szociális Szolgálattal. Kapcsolataink évek óta gyümölcsözőek a társintézményekkel, helyi oktatási-nevelési intézményekkel, óvodával és a vármegyei és országos szakmai szervezetekkel is.

Partneri kapcsolatot ápolunk a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületével, az Értelmi Fogyatékosok Országos Szövetségével, a FODISZ-szal, az ÉFOÉSZ vármegyei szervezetével, MLSZSZ, EGYMI Egyesülettel, Vakok és Gyengénlátók vármegyei szervezetével és az Autizmus Alapítvánnyal. Szakmai programjaink megvalósításában, az eszköztárunk gyarapításában nyújtanak segítséget.

Iskolánk jó kapcsolatot alakított ki és együttműködési megállapodást kötött a helyi nemzetiségi, kisebbségi önkormányzatokkal és civil szervezetekkel. A civil szervezetek közül a Nyugdíjas Értelmiségi Klubot, Oroszlány Barátainak Körét emelnénk ki.

5.5.Az utazó hálózat kapcsolatrendszere

- A székhelyintézmény kapcsolatépítésben tevékeny szerepet vállalnak az utazó hálózat munkatársai. Utazó gyógypedagógusként a gyógypedagógiai szakmát és az intézményt is képviselik a többségi intézményekben.
- Tevékenységük során folyamatos a kapcsolattartás az országos, a vármegyei szakértői és rehabilitációs bizottságokkal és a Komárom- Esztergom Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Oroszlányi Tagintézményével.
- Kölcsönös együttműködésen alapuló kapcsolatot építenek ki az integráló intézmények vezetőivel, többségi integráló pedagógusokkal, az SNI tanulók osztályfőnökeivel, óvodapedagógusokkal, szaktanárokkal.
- A tervezés, a korai segítségnyújtás érdekében a bölcsődével, a gyermekorvosokkal, védőnőkkel való szoros együttműködés.
- A szakmai szervezetekkel és a társintézményekkel tapasztalatcsere és szakmai fejlődés érdekében tartanak kapcsolatot.
- Az EGYMI Egyesületnek is tagja a székhelyintézmény. Az alábbi szervezetek rendezvényeit látogatják rendszeresen: Magyar Gyógypedagógusok Egyesület, EGYMI Egyesület, MLSZSZ, Autizmus Alapítvány, ELTE- Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar rendezvényei.
- A szülőket évenként két alkalommal tájékoztatják a fejlesztések eredményéről, és team megbeszélést kezdeményeznek a problémák, lemorzsolódás veszélye esetén, illetve a továbbtanulással kapcsolatosan. Szükség esetén igénybe veszik az iskolapszichológus támogatását, illetve gyermekpszichiáterhez-, egyéb szakemberhez, szakorvoshoz irányítják az érintett tanulót felmerült gyanú esetén, kivizsgálás céljából.

6. A jogviszonylétesítés és a felvételi eljárás szabályai

6.1.A felvétel és átvétel szabályai

Iskolánk minden tanulója sajátos nevelési igényű. Felvételük, átvételük csak a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye, javaslata alapján történhet.

A tanulók átvétele többségi iskolából szakértői vélemény alapján történik az intézmény kijelölését követően. **Az átvétel tanév közben bármikor lehetséges a férőhelyek függvényében.**

6.2.Belépés az iskola induló évfolyamára

A gyermekek iskolai beíratására – 6. életévük betöltése után - folyamatosan van lehetőség, az előzetes szakértői vizsgálatok és az Oktatási Hivatal döntése szerint. A beiskolázás a jogszabályok szerint történik. A szakértői véleményekkel kapcsolatban felsőbb szakértői testülethez, ezt követően az állandó lakhely szerint illetékes jegyzőhöz lehet fellebbezéssel fordulni.

6.3.Belépés felsőbb évfolyamokra

A szakértői bizottság javaslatára nem csak első osztályba kerülhet tanuló az iskolánkban, hanem felsőbb osztályokba is. Ebben az esetben a bizottság javasol osztályfokot.

Új tanuló esetén (költözködés, iskolaváltoztatás) a szakértői vélemény, bizonyítvány és valamint iskolaváltoztatási igazolás szükséges a beiratkozáshoz. Ezen kívül szükségesek a jogviszony létesítéséhez a személyes okmányok: személyi igazolvány, TAJ kártya, születési anyakönyvi kivonat, lakcímkártya bemutatása is. A helyi szabályozásnak megfelelő nyilatkozatok megtételére is kérjük a szülőket.

Szülői kérésre, az főigazgatóval történő előzetes egyeztetés alapján történik az átvétel, a törvény által meghatározott maximális létszám figyelembevételével.

Az átvétel feltétele: jogszabálynak megfelelően, eredményes osztályozó vagy javító vizsga. Kivételes esetben a fogadó intézmény főigazgatója ettől eltérhet a küldő intézmény vezetőjével való egyeztetés után. A felvétel során elsőbbséget élvez a tanköteles korú tanuló és az általános iskola utolsó évfolyamát kezdő diák.

7. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

7.1.A tanulók továbbhaladása

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába általában akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, úgy engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt a sérülése, a képesség fejlődésének üteme és a tanuló egészségi állapota indokolja. A tanuló a követelmények teljesítése végett, a felzárkózás miatt fejlesztő foglalkozáson vesz részt.

A tanuló fejlődését folyamatos pedagógiai diagnosztizálással szükséges nyomon követni. A tanulók fejlesztése érdekében a gyógypedagógusnak együtt kell működnie más szakemberrel, az orvossal, a pszichológussal, a konduktorral, a gyógytornásszal, a családvédő és a szociális munkással.

A továbbhaladásnál a pedagógiai szakaszokhoz rendelt minimális teljesítményt kell alapul venni, valamint az egyes tantárgyak tanterveiben évfolyam szinten meghatározott követelményeket szükséges teljesíteni.

Amennyiben a tanuló nem felel meg a fejlődési szakasz, illetve a tantárgyi követelményeknek, úgy évismétlésre kerül sor, illetve 1-2 tantárgyból mutatkozó elmaradása esetén – intenzív megsegítést követően – lehetősége van javítóvizsgára.

Ha a tanuló 18. életkorára nem jut el a 8. osztály befejezéséig, úgy az iskola főigazgatója kezdeményezheti a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleményével összhangban – a tankötelezettség meghosszabbítását.

A javító- és osztályozó vizsga időpontja a nevelőtestületi döntés alapján a szorgalmi év végét követő két hét, és/vagy a következő tanévet megelőző két hét, egyéni értesítés alapján.

A továbblépés szakaszai a tanévhez igazodnak. Ez alól kivételt képeznek azok a tanulók, akik az átlagnál lassabban vagy gyorsabb ütemben fejlődnek. A gyorsabban fejlődő tanulóknak lehetősége van tanév közben különbözeti vizsgával magasabb évfolyamba lépésre. Az átlagos ütemben fejlődő tanuló a tanévre előírt követelmények teljesítésével szerzi meg a továbblépéshez szükséges feltételt.

7.2.A tanulók értékelése

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményei.

Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Mit értékelünk?	Ki értékeli?	Az értékelés típusai	Az értékelés eredményének ismertetése
Tanulmányi munka	a tantárgyat tanító tanár	formatív szummatív	szóbeli szöveges minősítő
Magatartás	osztályfőnök az osztályban tanító	megfigyelés	
Szorgalom	tanárok	tapasztalatok rögzítése	

A formatív értékelés

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelés

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összesítése a kitűzött célokkal.

7.3. Az értékelés formái és rendszeressége

* A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról.

* A második évfolyam félévéig az értékelés nem érdemjeggyel, hanem szöveges értékeléssel történik. Év közben történő értékelés alapjául a munkaközösségek által elkészített értékelő lapok szolgálnak. Második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben – az első évfolyam kivételével – témazáró és félévi felmérők alapján is értékelünk. A második osztály félévétől szummatív értékelést alkalmazunk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak.

7.4. Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

▪ Első évfolyamtól a második osztály félévéig a részletes szöveges értékelés a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelőlapokon történik (melyek a bizonyítvány pótlapját képezik és a törzslapra is felvezetésre kerülnek)

▪ A szöveges értékelés a tanév során teljesített követelmények alapján:

a ... tantárgyi követelményt kiválóan teljesítette

a ... tantárgyi követelményt jól teljesítette

a ... tantárgyi követelményt megfelelően teljesítette

felzárkózásra szorul

A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét évközben osztályzattal, év végén érdemjeggyel fejezzük ki, amelyek az elektronikus naplóba a Kréta rendszerbe kerülnek rögzítésre. Az érdemjegyeket a törzslapokba is bejegyezzük:

- (5) jeles, (4) jó, (3) közepes, (2) elégséges, (1) elégtelen.
- (5) D kitűnő -tantárgyi dicséret esetén

A tanulók félévi érdemjegyeinek kiszámítása egységes elvek alapján történik. Eszerint a diagnosztikus mérések eredményei nem számítanak bele az érdemjegybe, az írásbeli és a szóbeli feleletek tudásszint-mérések eredményei egyformán hangsúlyosak az átlag kiszámításakor. A jegyek súlyozásától eltekintünk. A pedagógus a félévi jegy megállapításakor eltérhet a kiszámított átlagtól, amennyiben a tanuló erősen romló vagy javuló teljesítményt mutat.

A tanulók év végi érdemjegyeinek kiszámításakor a félévi eredményt is figyelembe vesszük.

7.5. Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig

A tanuló év végi szóveges értékelése 1. évfolyamon és 2. osztály félévkor.

8. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A tanulók átvétele többségi iskolából kizárólag szakértői vélemény alapján történik az intézmény kijelölését követően. **Az átvétel tanév közben bármikor lehetséges a férőhelyek függvényében.**

8.1. Belépés az iskola induló évfolyamára

A gyermekek iskolai beíratására – 6. életévük betöltése után - folyamatosan van lehetőség, az előzetes szakértői vizsgálatok és az Oktatási Hivatal döntése szerint. A beiskolázás a jogszabályok szerint történik. A szakértői véleményekkel kapcsolatban felsőbb szakértői testülethez, ezt követően az állandó lakhely szerint illetékes jegyzőhöz lehet fellebbezéssel fordulni.

8.2. Belépés felsőbb évfolyamokra

A szakértői bizottság javaslatára nem csak első osztályba kerülhet tanuló az iskolánkban, hanem felsőbb osztályokba is. Ebben az esetben a bizottság javasol osztályfokot.

Új tanuló esetén (költözködés, iskolaváltoztatás) a szakértői vélemény, bizonyítvány és valamint iskolaváltoztatási igazolás szükséges a beiratkozáshoz. Ezen kívül szükségesek a jogviszony létesítéséhez a személyes okmányok: személyi igazolvány, TAJ kártya, születési anyakönyvi kivonat, lakcímkártya bemutatása is. A helyi szabályozásnak megfelelő nyilatkozatok megtételére is kérjük a szülőket.

Szülői kérésre, az főigazgatóval történő előzetes egyeztetés alapján történik az átvétel, a törvény által meghatározott maximális létszám figyelembevételével.

Az átvétel feltétele: jogszabálynak megfelelően, eredményes osztályozó vagy javító vizsga. Kivételes esetben a fogadó intézmény főigazgatója ettől eltérhet a küldő intézmény vezetőjével való egyeztetés után. A felvétel során elsőbbséget élvez a tanköteles korú tanuló és az általános iskola utolsó évfolyamát kezdő diák.

9. Az ismeretek számonkérésének rendje

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

<i>típusai</i>	<i>gyakorisága</i>	<i>dokumentálása, nyilvánossága</i>
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően	nyilvános szóbeli vissza- jelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladat- lappal, munkalappal	folyamatosan a	javítása, segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon

(differenciáltan, segítségnyújtással)	tanítás-tanulás egységeiben	didaktikai	feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról
házi feladat (differenciáltan a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)	folyamatosan a gyakorlást és szolgálva	megerősítést	tanári ellenőrzés, önellenőrzés feljegyzés a tanuló munkájáról
tárgy, gyűjtőmunka, munka	produktum, szorgalmi kötetten	témához, tematikus egységhez	nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás

Az írásbeli házi feladatok mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy az arra fordítandó idő nem haladhatja meg a napi egy órát.

Hétvégére és tanítási szünetekre nem lehet írásbeli házi feladatot adni.

Szóbeli házi feladat naponta adható. Mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy a tanulónak maradjon ideje és lehetősége a játékra, az iskolai és iskolán kívüli szabadidős tevékenységekre. Amennyiben tudásszint-mérésre kerül sor a tanítási szünet után, azt a tanulókkal a szünet előtt közölni kell.

A szünet utáni első tanítási napon nem lehet témazáró dolgozatot íratni.

A dolgozatok megírásakor figyelemmel kell lenni a tanulók terhelhetőségére. Egy napon nem lehet két félévi vagy év végi dolgozatot íratni. Az év közbeni tudásszint-mérések száma sem lehet egy napon kettőnél több.

A félévi és év végi méréseket lehetőleg a szünet kiadását megelőző hétig kell elvégezni a lehető legjobb eredmények elérése érdekében.

Lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók jegyeiken javíthassanak.

A tanulmányi munkához, tevékenységhez köthető – egyéb területre irányuló *ellenőrzési feladat*:

A tanulók sérüléséből, a nagyon eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás- és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést végzünk – a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatában, kezelésében, az író és egyszerű kézi szerszámok, eszközök, játéktárgyak használatában az önellátás tevékenységeiben, a környezetellátás tekintetében.

Nagyobb lemaradás esetén terápiákat, tréningeket alkalmazunk. Gyakorisága: folyamatosan. Dokumentálása: szóbeli visszajelzés, feljegyzés, korrekciós, fejlesztési terület megjelölése.

Az ellenőrző munkát minden esetben meg kell előznie egy pontos diagnosztizálásnak, amely feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek, hogy az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

10. Tanulmányok alatti vizsgák

10.1. Célja:

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

10.2. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai:

- osztályozó vizsga a tanítási év során bármikor szervezhető
- a szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető

- egy napon, egy vizsgáló számára legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet szervezni
- a vizsgák között minimum 10, maximum 30 perc pihenőidőt kell biztosítani a vizsgáló kérésére
- a tanulmányok alatti vizsgát független bizottság előtt kell megtartani
- a vizsgabizottságnak legalább három tagúnak kell lennie

Az intézmény által szervezhető tanulmányok alatti vizsgák:

- osztályozó vizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- pótló vizsgákra
- javítóvizsgákra

Tanulmányok alatti vizsgák értelmezése:

Osztályozó vizsgát a főigazgató engedélyével a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól felmentett tanulók számára, valamint - a jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén - a megengedettnél többet hiányzó tanulóknak szervezett vizsga, melynek célja a félévi illetve év végi osztályzat megszerzése egy adott tantárgyból.

Osztályozó vizsgára utasítható a tanuló:

- felmentették a tanórai foglalkozások alól
- az igazolt és igazolatlan mulasztásai együttesen meghaladják egy tanév alatt a 250 órát
- a tanórák 30%-át meghaladó mértékben hiányzott egy adott tantárgyból

A nevelőtestület döntése alapján eltekinthet a vizsga letételétől, ha a tanköteleskorú tanuló a meglévő érdemjegyei alapján osztályozható és a mulasztások a tanulótól független okból keletkeztek és igazoltak.

A vizsga letételét a nevelőtestület megtagadhatja, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazoltat.

Az osztályozó vizsgával való továbbhaladásra az alábbiak vonatkoznak:

- ha valamennyi tantárgyból legalább elégséges osztályzatot kapott, tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja, vagy a 8. évfolyam elvégzésével tanulmányait befejezte.
- ha az osztályozó vizsgán 1-3 tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott és a javítóvizsgán is elégtelen osztályzatot kapott, az évfolyamot megismételni köteles.

Összevont osztályozó vizsga egy vagy több évfolyamra megállapított tanterv követelményeiből is engedélyezhető. Ilyenkor a vizsga eredményeit évfolyamonként külön-külön kell jegyzőkönyvezni, az anyakönyvbe és a bizonyítványba bevezetni.

Összevont osztályozó vizsgát tehet az a tanuló – rendkívüli előrehaladás esetén - , akit az intézmény pedagógusa javasolt, és akinek azt az főigazgató engedélyezte. Kettő esetleg több osztály anyagából tehet összevont osztályozó vizsgát.

Különbözeti vizsga fogalma

A különbözeti vizsga célja annak megállapítása, hogy a tanuló rendelkezik-e a tanulmányok folytatásához szükséges ismeretekkel.

A különbözeti vizsga időpontját az intézmény vezetője határozza meg.

Javítóvizsga fogalma

Azon tanulónak megszervezett vizsga, aki a tanév végére nem teljesíti az elégséges szintet egy adott tantárgyból (legfeljebb 3 tantárgy esetén) vagy osztályozó vizsgáról, különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik. A tanév vége előtt megszervezett vizsga sikeres teljesítése a felsőbb évfolyamba lépés feltétele.

A tanuló amennyiben a tanév végén valamely tantárgyból/ tantárgyakból megbukott, s javítóvizsgát tehet a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy a javítóvizsgát független

vizsgabizottság előtt tehesse le. A javítóvizsgára utasított tanuló köteles az főigazgató által megállapított napon javítóvizsgát tenni. A javítóvizsgát abban az iskolában köteles letenni, amelyben őt erre utasították.

Ha időközben a tanuló más helységbe költözik, az új iskolában is letetheti a javítóvizsgát. Ilyen esetben a vizsga eredményét anyakönyvi bejegyzés céljából közölni kell az előző iskola főigazgatójával.

A javítóvizsgára jelentkezés a bizonyítvány benyújtásával történik, a javítóvizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati részből áll a tantárgy jellegétől függően.

A javítóvizsgát vizsgabizottság előtt kell letenni, ennek elnöke az főigazgató, vagy megbízottja, tagjai a kérdező és még egy, lehetőleg azonos, vagy a tárgyi jellegéhez hasonló szakos pedagógus. Az a tanuló, aki feladatát nem tudja megoldani, még egy feladatot kaphat, további felkészülési idővel.

A javítóvizsga nem nyilvános, díjtalan és nem ismételhető meg.

A javítóvizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni, a javítóvizsga eredményét az osztályfőnök írja be az anyakönyvbe és a bizonyítványba, a záradékot az főigazgató vagy az osztályfőnök írja alá.

Pótló vizsga:

A tanuló valamely vizsgaformát (javító-, osztályozó-, különbözeti vizsgát) neki fel nem róható okból nem kezdte meg vagy igazolható okból nem tudta befejezni megismételheti azt.

Írásbeli vizsga

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.

Az írásbeli vizsgán csak a vizsgát szervező iskola bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával (golyóstollal) kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja az írógép, számítógép, laptop használatát. A vizsgához szükséges segédeszközökről az intézmény gondoskodik.

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló vizsga tantárgyanként negyvenöt perc, további 15 perccel meghosszabbítható. Egyéb halmozott akadályoztatás esetén egyedi elbírálás alapján további időkeret biztosítható. Ennek elbírálása a vizsgát megelőzően történik a vizsgázó akadályozottságának mértékének ismeretében.

Ha az írásbeli vizsgát bármilyen esemény megzavarja, a kiesett idővel a rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A vizsgák között pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani.

Ha a vizsgáztató tanár az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató tanár a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az főigazgatónak.

Az főigazgató az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést. Megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja.

Ha a vizsgázó az írásbeli vizsgáról felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik, az adott vizsga tantárgyból javítóvizsgát tehet az főigazgató által meghatározott időben.

Szóbeli vizsga

A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsga tantárgyanként húz tételt, vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

Minden vizsgázónak vizsga tantárgyanként legalább harminc perc gondolkodási időt kell biztosítani a felkészülésre.

Egy-egy vizsgatantárgyból a feleltetés időtartama tizenöt percnél lehetőleg ne legyen több.

Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagából teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat, vagy pótfeladatot pótkérdéseket biztosít részére.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő vizsga tantárgyból történő tételhúzás előtt, legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja..

Ha a vizsgázó szakértői bizottsági szakvélemény határozata a vizsga formájáról rendelkezik, akkor a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64-68. § a meghatározó.

Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele. A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztása tekintetében a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.

Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt a vizsgafeladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni.

10.3. A tanulmányok alatti vizsgák időpontjai

Javítóvizsga: augusztus 15-30 között, kijelölt időpontban

Osztályozóvizsga: június első hetében, de a nevelőtestület döntése értelmében más időpontban is megszervezhető a tanév folyamán

Különbözeti vizsga: A vizsgák időpontját az intézmény vezetője határozza meg.

Pótló vizsga: egyéni elbírálás alapján főigazgatói döntéssel tehető le abban az esetben, amennyiben a tanuló fel nem róható okból maradt távol az előző vizsgák valamelyikéről és erről két héten belül igazolással szolgál

10.4. A vizsgák követelményei:

Az iskola helyi tantervében évfolyamonként meghatározott ismeretanyagot öleli fel és ennek tudását követeli meg a tanulóktól.

10.5. Értesítés a tanulók felé:

Az iskola előzetesen hivatalos értesítést küld, amely tartalmazza:

- A vizsga helyét (szóbeli és írásbeli résznél)
- A vizsga időpontját (szóbeli és írásbeli résznél)
- A vizsgatárgyakat és azok vizsgáztatásának módját
- A szükséges segédeszközöket, amelyeket a vizsgázónak magával kell hoznia. Amennyiben nem áll rendelkezésre a segédeszköz, azt az intézmény a vizsga idejére biztosítja.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhat óráig tarthat.

A vizsgáról jegyzőkönyv készül. A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésére a fenti dokumentumokba betekinthet. Az írásbeli dolgozatot a pedagógus piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. A dolgozatok egy év múlva selejtezhettek.

10.6. A vizsgatárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

10.7. Az értékelés rendje

A vizsgatárgy akár egy vagy több vizsgarészt tartalmaz, az egyes vizsgarészekben elért pontszámok összege alapján a következőként határozandó meg:

0-35%	elégtelen
36- 60%	elégséges
61-80%	közepes
81- 90%	jó
91-100%	jeles

A vizsgatárgyak-vizsgák típusa

Irodalom	szóbeli vizsga
Magyar nyelv	írásbeli vizsga
Környezetismeret	írásbeli vizsga
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	szóbeli vizsga
Angol nyelv	szóbeli vizsga
Matematika	írásbeli vizsga
Földrajz	szóbeli vizsga
Természetismeret	összevont szóbeli
Fizika	szóbeli vizsga
Biológia	szóbeli vizsga
Kémia	szóbeli vizsga
Digitális kultúra	gyakorlati vizsga
Életvitel és gyakorlati ismeretek	gyakorlati vizsga
Testnevelés	gyakorlati vizsga
Ének-zene	gyakorlati vizsga
Rajz és vizuális kultúra	gyakorlati vizsga

ÉRTELMIILEG AKADÁLYOZOTT GYERMEKEKNEK CSAK KÜLÖNLEGES ESETBEN SZERVEZÜNK osztályozó vizsgát, érintettségük miatt a számonkérés csak tevékenységbe ágyazottan gyakorlati formában történik.

A Pedagógia Programban rögzített vizsgákra vonatkozó szabályzatot az iskola nyilvánosságra hozza, az érintettekhez eljuttatja, illetve az intézményi honlapon a közzétételi listában megtekinthető.

A vizsgázó, illetve kiskorú tanuló esetében a szülő a vizsga eredményével kapcsolatban 15 napon belül jogorvoslati kérelmet nyújthat be, amennyiben eljárési kifogása van.

Azok az egyén tanrend szerint haladók, akik nem tudnak eleget tenni a számonkérés feltételeinek az osztályozóvizsgán, évfolyamismétlésre kötelezettek. Az évfolyam megismétlésre nincs lehetőség egyéni tanrend mellett, csak kivételesen indokolt esetben, amire az OH adhat engedélyt.

11. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

11.1. A szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó iskolai feladatok

Az iskola számtalan tevékenységi és szervezeti formát működtet, amely a tanulók helyzetéből, családi háttéréből adódó szociális hátrányok enyhítését szolgálják.

A szociális hátrányok enyhítésének rendszere az iskolánkban:

- a szociális hátrányok feltérképezése –családszociológiai vizsgálatokkal, a személyiségi jogokat nem sértő adatok bekérésével;
- a problémák feltárása és a stratégiák kidolgozása az egyéni megsegítésre;
- a tanítási napokon a tanítás kezdete előtt és befejezését követően, valamint az őszi, téli és a tavaszi szünetben ügyelet szervezése, programok biztosítása a dolgozó szülők, valamint a szociálisan hátrányos családi környezetben élő tanulók számára;
- napközis foglalkozások biztosítása az 1-7 évfolyamon valamennyi tanuló részére;
- 8. osztály tanszoba
- szakkörök, klubok működtetése a képességfejlesztés, a kulturális hátrányok enyhítésére, a tehetségesebb tanulók differenciált megsegítésére;
- sportkör működtetése a kiemelkedő képességekkel rendelkező tanulók versenyre felkészítése, tehetséggondozása érdekében, eredményeik, fejlődésük nyomon követése folyamatos kapcsolattartással; A kevésbé tehetséges gyermekeket szabadidő hasznos eltöltésére, a mozgás megszerettetésére nevelje.
- tájékoztató, felvilágosító programok kimunkálása a drogmegelőzéssel kapcsolatosan, ezen tevékenységek, tartalmak beépítése az osztályfőnöki órába és az egészségnevelésbe

11.2. Bűnmegelőzés, az áldozattá válás megelőzése

Elsődleges a prevenció. Az iskolában minél előbb felismerni a veszélyeztetett, a veszélyeztető és a deviáns magatartású gyermekeket, ez ad lehetőséget a korai beavatkozásra. Fejlessze a tanulóknál a pozitív társadalmi normákat és alakítsa ki a pozitív viselkedéskultúrát. Olyan tanulókat neveljen ki, akik a társadalom hasznos tagjaivá válnak. Előzze meg és szorítsa vissza a drog és alkoholból, valamint a negatív környezeti hatásokat. Bizalmon alapuló légkört alakítson ki.

Az iskolai kudarc tág fogalom, beletartozik például az, hogy a gyermeknek tanulási problémái, megértésszervi nehézségek vannak, osztályismétlésre kellene buktatni, nem tud beilleszkedni az iskolai közösségbe, erőszakosan viselkedik, vagy ő a célpontja az erőszaknak, esetleg hiperaktív, vagy túlságosan érzékeny.

A gyermek viselkedése, vagy annak megváltozása azt jelzi, hogy a bajokat a környezetében kell keresni. Befolyásoló tényezők, csoportok, elhanyagoló család, rossz anyagi körülmények, családi helyzetben bekövetkezett változás, média negatív hatása.

Kiemelt figyelmet kell szentelni az iskola szerepének, a szociológiai háttérnek.

A gyermek és a fiatalkorú két szerepben találkozhat a büntetőeljárással: elkövetőként és sértettként. A gyermekkori szocializáció fő tényezője a család, amely elindítja a személyiség megalapozásának és differenciálódásának folyamatát.

Az „épp” családokban az érzelmi, szellemi, erkölcsi és anyagi téren egyaránt képesek biztosítani a gyermek számára szükséges háttérrel, s alkalmasak a társadalmilag elvárt erkölcsi normák, értékek közvetítésére. A veszélyeztetett családokban ez a magatartásforma nem alakul ki, negatív társadalmi normákat közvetít.

A veszélyeztetettség lehet:

- Szociális (anyagi) veszélyeztetettség
- Egészségügyi veszélyeztetettség
- Környezeti veszélyeztetettség:
- Magatartási okra visszavezethető veszélyeztetettség:

A bűnmegelőzés és áldozattá válás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiban:

- Magyar (dráma órákon): Szerepjátás a pozitív jellem megformálása.
- Ének-zene: Operák daljátékok elemzése, mely a pozitív értékrend kialakítását segíti.
- Testnevelés: Feszültség levezető, koordinált mozgást kialakító gyakorlatok.
- Osztályfőnöki óra: Életvezetési ismeretek alkalmazása, a pozitív én kialakítása, a rossz elutasítása, önértékelés fejlesztése, hogyan leszek jobb? MONDÓ kártya használata, szituációs gyakorlatok, véleményformálás, szociális történetek
- Rajz: pályázatok készítése

11.3. Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység

Pedagógiai programunk elkészítésénél alapul vettük a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, valamint a Fogyatékos tanulók tantervi irányelvét és módosítását. A törvény meghatározza évfolyamonként a heti kötelező tanórák számát, a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkeretét, valamint a nem kötelező, választható tanórai foglalkozások évfolyamra lebontott heti időkeretét.

A törvényben meghatározott kötelező és az egyéb foglalkozás, valamint rehabilitációs célú foglalkozásokat az alábbi pedagógiai elvek alapján szervezzük:

Tanulóink iskolai fejlesztésében figyelembe vesszük, a tanulási nehézségeiket, sajátos nevelési szükségleteiket, amelyek kielégítéséhez határozzuk meg a célokat, a fejlesztési tartalmakat és eljárásokat. Mindehhez igazítjuk az iskola belső életét, szerkezetét, a kiegészítő szolgáltatásokat.

Az egyéniesített nevelés - differenciált tartalmakban, módszerekben, terápiás eljárásokban - a tanórákon, a kiscsoportban, az egyéni fejlesztő, és a rehabilitációs órákon valósul meg.

Az optimális bánásmóddal, a szükséges pedagógiai többletszolgáltatásokkal, a tanulási akadályozottság értelmi fogyatékoság miatt, kedvezőtlen nevelhetőségű tanulók fejlesztése eredményhez vezet.

A sajátos elvek, célok és a terápiás célú iskolai műveltségterület, valamint az alkalmazott szervezeti keretek is az értelmi fogyatékos tanulók eredményes nevelhetőségét szolgálják.

Az értelmi fogyatékos tanuló adottságai között sok a nevelés szempontjából kedvezőtlen elem. Ennek okán az átlagos nevelés náluk nem hoz kellő eredményt, csak a szükséglethez igazított gyógypedagógiai megsegítés, amely figyelembe veszi a testi - lelki állapotokban rejlő nevelést nehezítő tényezőket és az életkori sajátosságokat, a módosult pszichés funkciókat.

12. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

12.1. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos, beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő feladatok

A törvényi változások következtében az intézményekben nincs ifjúságvédelmi felelős, ezért a gyermekkel kapcsolatba kerülő pedagógusok feladata probléma észlelése esetén a megfelelő jelzések, intézkedések megtétele. A gyermekek szüleit tájékoztatjuk az őket megillető többlet juttatásokról és segítjük a hátrányos helyzetű családokat a törvényi lehetőségek figyelembevételével.

Az intézményvezetés az osztályfőnökök és az intézményi szociális segítő hatékony együttműködésével valósulnak meg.

A gyermek – és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedést tegyen a rászorulóknak érdekében, őrkdjön a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek.

Feladatunk a tanulók életkori szakaszaihoz kötötten tér el, figyelve a kisiskoláskorúak igényeit.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai a *kisiskolás korúaknál* (6-12 életév):

- a tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása és a testi épségének megóvása a családon belül és a családon kívül,
- a tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatón keresztül, az iskolafogászati rendelésekkel és segédeszközök hozzáférhetősége igény szerint,
- a tanuló intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása (ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás) a tanuló igénye szerint
- segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéshez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez,
- biztosítani a nyári tábort, üdülést – erőforrást keresése, pályázatok egyéb támogatás útján
- gyors és hatékony intézkedést eszközölni a gyermeket veszélyeztető helyzetben,
- folyamatosan ellenőrizni a tanuló eredményeit, a rendszeres iskolába járást – szükség esetén eljárást kezdeményezni,

12.2. A serdülőkorú tanulók ellátásával kapcsolatosan a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok

- figyelemmel kísérni, hogy milyen kortárs csoportban vesz részt, mennyire ellenőrzött a tevékenységük
- viselkedésében megfigyelhető e bármi nemű negatív, vagy szokatlan változás
- utalnak e jelek elhanyagolásra, esetleges bántalmazásra
- folyamatos ellenőrzést, nyomon követést igényel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatal otthoni életformája, ellátása, pihenése
- a rendszeres iskolába járás elérése, a tanulmányai befejezése, a pályaválasztás és eredményes beiskolázás érdekében,
- bekapcsolni az iskolai tevékenységekbe, tehetséggondozásba, a sportkörü munkába, az iskolán kívüli kortárs csoportok tevékenysége,
- életkorának, fejlettségének megfelelő kulturális programokra mozgósítani
- folyamatos, őszinte érzelmi kötődést biztosítani, amelyben problémáit nyíltan feltárja.

12.3. Súlyos problémák, melyekre figyelni kell:

- Fizikai bántalmazás a családban,
- A gyermek szexuális zaklatása,
- Szülői vagy felnőtt felügyelet elmaradása,
- Súlyos elhanyagolás, gondatlanság,
- Hajléktalanság, nem megfelelő lakáskörülmények,
- Pszichés bántalmazás, szülői lelki terror,
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás,
- Megállapítható alkoholizmus a családban,
- Értelmi fogyatékos szülő a családban,
- Nevelési-oktatási intézményből való indokolatlan hiányzás,
- Alacsony jövedelmi viszonyok.

II. HELYI TANTERV

1. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

2. Kerettanterv, tanórák, óraszámok, tananyag, választható tárgyak, csoportbontás

2.1.A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

1. Általános elvek

1.1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknek is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1.2. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

1.3. A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: habilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési

igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat, magyar és irodalom tantárgyakat, magyar nyelv és irodalom tantárgyakra bontjuk.

a) iskolaszakaszokra készült, biztosítva a dokumentum alapján pedagógiai programot készítő intézmények számára a nagyobb mozgásteret;

b) tantárgyi struktúrája igazodik az enyhe értelmi fogyatékoságból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz;

2. idegen nyelv tanítása (angol) játékos formában 4. évfolyamon kezdődik.

3. az informatika tantárgyban hosszú előkészítő időszakot biztosít;

4. a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra;

c) szerkezetében egymással szorosan kapcsolódó egységekből épül fel;

d) az intézményi folyamattervezéshez a fejlesztési feladatok megvalósítását segítő konkrét prioritásokat ad;

e) fejlesztési feladatainak szerkezete lehetővé teszi a tanulók egyéni haladási ütemének figyelembe vételét.

Célok, feladatok

A kerettanterv valamennyi képzési szakaszban megjeleníti a tantárgyi célokat, a fejlesztési feladatokat.

Fejlesztési feladatok

A fejlesztési feladatok megjelölik az adott képzési szakaszban, az adott tantárgyban a sajátos nevelési igényű tanulók esetében leginkább fejleszthető kulcskompetenciákat.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

A kerettanterv témakörei (altémái) a képzési tartalmat jelenítik meg. A témakörök a tantárgy sajátosságainak, az *irányelv*ben leírtaknak megfelelően egymásra épülő ismeretegységeket, problémaköröket, tevékenységeket, eljárásokat, összefüggéseket, tényeket stb. fogalmaznak meg.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A tantárgyhoz kötődő habilitációs/rehabilitációs célú tevékenység a sajátos nevelési igényből adódó gyógypedagógiai teendőket foglalja össze, segítve az egyéni habilitációs/rehabilitációs fejlesztő programcsomagok összeállítását.

A tanulók értékelésének elvei iránymutató valamennyi tantárgy esetében. Az értékelési elvekben leírt sérülésspecifikus szempontok útmutatást adnak az egyéni sajátosságokhoz igazodó fejlesztő értékelés alkalmazásához.

Elvárható követelmények Az iskolai szakaszok végére elvárható követelmény olyan tantervi elemként jelenik meg a kerettantervben, amely többféle szerepet tölt be.

Egyrészt képzési szakaszra fogalmazódik meg, a közoktatásról szóló törvény és a NAT szellemiségéhez igazodva magában hordozza a képességfejlesztésre fordítható hosszabb időkeretet is.

Másrészt orientáló, figyelemfelhívó szerepe van. Meghatározza, hogy az adott képzési szakaszban mely tanulói tevékenységek, mely elemi ismeretek szükségesek, ezeket milyen szinten kívánatos elsajátítani ahhoz, hogy a következő elemek erre ráépülhessenek, és az értelmi fogyatékos tanuló képes legyen a következő képzési szakasz tartalmával, tevékenység rendszerével eredményesen megbirkózni.

Az elvárható követelmény a fejlesztési feladattal, a kiemelt habilitációs/rehabilitációs célokkal egységben értelmezhető.

A kerettanterv célja és feladata

a) **A bevezető szakasz** célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

Feladatai: Olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat a gyógypedagógia eszköztárával, módszereivel, terápiával, hogy a tanuló az alapvető

kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésnek, az állapotnak megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen.

Fogékonyá, befogadóvá tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Tág teret adni az életkornak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Felkelteni érdeklődést a tanulás iránt.

b) Az 1-2. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése.

Feladatai: A kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, amely fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket.

A tanulók személyisége érésének, önismeretük fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével.

A sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

c) A 3-6. évfolyam célja, hogy szerves folytatást biztosítson az előző szakaszra alapozva.

Feladatai: Az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével.

A konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve.

A tantárgyi tartalmak, tevékenységek, feladatok, terápiás célú eljárások igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez.

A tanulók felkészítése az önálló életvitelre, és önálló munkavégzésre, a tanulói a képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

d) A 7-8. évfolyam Elsődleges cél az előző képzési szakaszban folyó nevelés-oktatás tartalmi, szemléleti összehangolása, szintetizálása. Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a pályaválasztási ismeretek és a munka világával való ismerkedés szélesítése, a döntési képesség erősítése.

Feladatai: A tanuló sikeres továbbtanulási, szakma elsajátítási lehetőségeinek kialakítása. Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése. A társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

2.2. Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot

a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, sőt tanulóknál a magyar nyelven elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossággal, sajátos nevelési igényűvel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a leghatékonyabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek. Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezetet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori

sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósokat, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét,

sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Szociális attitűd kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történések, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásra utaltság tudatosítása.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező ártrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben

felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítség hatásainak megtapasztalása.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek felé irányuló szociális attitűd, támogató, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért

fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világ gazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, mérlegelő gondolkodás alapozása.

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötötten, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő

adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában idegen nyelv oktatása még nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét

tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok,

témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközgyűttesként kell megjelennie. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az inkluzív nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz

tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret, mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás, mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság, mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4+1	4+1	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1+1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+1	1	1+1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2- matematika, technika és tervezés	2 - matematika, technika és tervezés	2- magyar nyelv és irodalom, matematika	2 - vizuális kultúra, technika és tervezés
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5–8. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat.

A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a

terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végül soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességek kultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közöségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közöségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közös között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak

betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése).

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Résztvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a választásban.

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, elemző beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére,

tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötötten, hanem tantárgyakon átvéve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, mely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a

gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
	Heti óraszám		Heti óraszám	
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2- magyar nyelv és irodalom, matematika	2- magyar nyelv és irodalom, matematika	2- magyar nyelv és irodalom, matematika	2- magyar nyelv és irodalom, matematika
Heti órakeret	28	28	30	30

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2.3. Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1–8. évfolyam

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a kognitív képességek eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége. Az érzékelés gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, észleletek feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen figyelem ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre kérérdzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az emlékezeti funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárbá nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevésbé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A gondolkodásban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített. A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igényvel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat tanulási terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok, feladatok

Az iskolai nevelés-oktatás során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önértékesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az általános iskolai nevelés-oktatás megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatásban történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő iskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása. A személyiség gazdagítása érdekében az önelfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a máságot is elfogadva.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mértén bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

A családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mértén elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mértén felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségében a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mértén beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerző és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

A tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva. Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készség szintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-

tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek.

A kreativitás, az alkotótevékenység sok közép súlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Egységesség és differenciálás

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépcsőről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosságra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerint differenciált csoportokat. A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében a tanítási órán kell megvalósítani, mert a gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes fiatal felnőtt koráig ezen a téren továbbfejlődésre. A kamaszkor és annak befejeződése után is motiváltak a tanulók az olvasás, írás, számolás elsajátítására.

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak – az adott csoporton belül – leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatózó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása, tanórai keretek között, egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átismétlése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;
- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és a környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít.

A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) és a család legjellemzőbb mutatói (a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere) együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist – a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható

jövő társadalom sajátosságainak számbavételét. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők:

- a munka, a tanulás, a szabadidő, a szórakozás határainak elmosódása, az élethosszig tartó tanulás szükségessége,
- a piaci elemek mint a gazdasághoz való viszony fő jellemzői,
- nagy választási lehetőség, elágazó életutak mint az életút jellemzői,
- a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje,
- az identitás és önismeret mint szocializációs cél,
- párbeszéd, keresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés mint tipikus tevékenységek,
- érték-pluralitás, egyéni boldogság mint értékek, és a kíváncsiság mint motiváció.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4+1=5	4+1=5	4+1=5	4+1=5	4+1=5	4+1=5	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek					1	1	1	1
	Hon- és népismeret							1	
	Etika								1
Egyéb	Önkiszolgálás	2+1	2+1						
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Életvitel és gyakorlat			2+1	2+2	2+2	2+2	3+2	3+2
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkotás	3	3	2	2	2	2	2	2
	Mozgásnevelés és (testnevelés)	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5

	osztályfőnöki					1	1	1	1
Technológia	Digitális kultúra							1	1
Szabadon tervezhető órakeret		2 kom m1 önki sz1	2 kom m1 önki sz1	2 életv 1 kom m1	3 kom m:1 életv: 2	3 kom m:1 életv: 2	3 kom m:1 életv: 2	2 életvit el és gyako rlat	2 élet v:2

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2.4. Kerettanterv az autista tanulók számára

A tanulásban akadályozottak, vagy az értelmileg akadályozottak kerettantervét az autizmus spektrumzavarból eredő egyéni sajátosságokhoz adaptálva alkalmazzuk, az érintett tanulókra vonatkozó irányelvek alkalmazása mellett.

A társas viselkedés, kommunikáció és a rugalmas viselkedés minőségi károsodása miatt a tanulóknál komoly viselkedési eltéréssel kell számolni. A spektrumzavar minden értelmi szinten előfordulhat. A halmozódás a taníthatóságot is befolyásolja (társuló beszéd,- mozgás,- és/ vagy értelmi fogyatékos, súlyos viselkedés zavar, alvási, étkezési nehézség). A taníthatóság szempontjából az autizmus diagnózist kell elsődlegesnek tekinteni és ehhez szükséges a specifikus módszereket megválasztani.

Tanulás támogatása, alapelvek:

- egyénre szabott módszerek alkalmazása (a viselkedés és fejlődés eltérő szintje miatt)
- taníthatóság és a csoportba beillesztés kialakítása
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés fejlesztése
- állandó saját hely, pihenőhely kialakítása
- oktatási környezet egyénre szabott adaptálása
- a tanulás egész folyamatát átható fejlesztés
- a teljes iskolai közösségnek ismerni kell a tanuló nehézségeit
- egyénre szabott motivációs rendszer kialakítása
- vizuális környezeti támpontok adása
- strukturált tér, idő kialakítása
- zavaró ingerek szűrése, csökkentése
- beszéd támogatása, szükség esetén AAK eszközök alkalmazása
- szimbólumok alkalmazása
- autista szakos szakember koordinálja a fejlesztést
- a családdal folyamatos együttműködés
- pozitív, azonnali visszajelzés a tanuló felé
- önállóságra nevelés
- a megszerzett információ folyamatos gyakorlása, alkalmazható tudás átadása

Speciális módszerek alkalmazása:

- Kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Viselkedésszerű stratégiák használata: (kulcsinger adása (prontolás), modellnyújtás, feladatanalízis, problémamegoldó stratégiák, kortárs segítők, szociális történetek)
- egyéni motivációs, jutalmazási rendszer bevezetése
- strukturált környezet kialakítása, mely biztonságot ad és segíti az alkalmazkodást (napirend, vizuális időjelzők, vizuális algoritmusok)

- hatékony információ átadást segíti (folyamatábrák alkalmazása, számítógépes oktatás)
- tanulás különböző szociális helyzetekben (frontálisan és csoportban)
- babzsákos csoportos fejlesztés
- nevelésük megvalósulhat egyénileg és kiscsoportban integráltan, vagy önálló autista speciális osztályban is.

NAT alkalmazása a nevelés, oktatás során

A tananyagot mennyiségileg és minőségileg is szükséges redukálni. Amennyiben a tanuló súlyos érintettsége miatt nem tud haladni megfelelő mértékben bizonyos tantárgyakból, szükségessé válhat bizonyos tantárgyak, tananyagrészek minősítése, értékelése alóli mentesítése.

Kulcskompetenciák fejlesztése:

Az alapkompentenciákban mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések miatt a fejlesztés egyéni fejlesztési tervnek megfelelően történjen, tágabb időkeret biztosítása mellett. A megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben kell begyakorolni. A tanulók számára biztosítani kell a sikerélményhez jutást az egyénre szabott tanulási helyzetekben.

A tanulási kompetencia:

Fejlesztését segíti az egyéni támogatás, a vizuális környezet és az informatikai eszközök.

Kommunikációs kompetencia:

Szükséges lehet AAK eszközök alkalmazása, a kompenzációs technikákat egyénileg kell kialakítani.

Digitális Kompetencia:

A tanulókat általában érdekli az informatika, a digitális eszközök használata. A megszerzett kompetenciákat később munkavállalóként is hasznosíthatják. A beszédet a nyelvi és a szociális környezet is helyettesíti az IKT eszközök, amíg a kommunikációs akadályok fennállnak.

Matematika, gondolkodás kompetencia:

A problémamegoldó gondolkodás nehezített. Az információk, adatok gyűjtése, rendszerezése azonban erősségük a precizitás mellett, erre kell alapozni.

Személyes, társas kompetencia:

A fejlesztés egyik kulcsterülete. A reális önismeret, pozitív énkép kialakítása, étkezés, alvás, önápolási szokások, szexualitás, nemiség megértetése, viselkedési normák tanítása.

Kreativitás, alkotás, önkifejezés:

Az egyéni fejlesztést sokoldalúan segíti a művészet a zene és a rajz, az alkotás, és egyben a szabadidő helyes eltöltését is. Az autista tanulók érdeklődést mutatnak a művészetek felé és előfordul, hogy kimagasló képességekkel is rendelkeznek az adott terület valamelyikén.

Munkavállalói kompetencia:

Felkészítés a munkavállalásra. Egyéni erősségek felfedése és a hozzá illeszthető foglalkozások meghatározása, érdeklődés felkeltése.

2.5. Kerettanterv a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő gyerekek számára

A fejlesztő nevelést, oktatást részletesen a helyi rehabilitációs pedagógiai program szabályozza, a súlyosan, halmozottan fogyatékosokra meghatározott irányelvek teljeskörű betartása mellett.

Célja:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek szükségleteinek, egyéni adottságainak megfelelő nevelése, oktatása, komplex fejlesztése, és iskola rendszerű képzési formában való részvétele. A tanköteles korú gyermekek számára a közoktatásban való részvétel lehetőségének biztosítása a szakértői bizottság véleménye alapján.

A fejlesztő iskolai oktatás konkrét célja a gyermekben rejlő lehetőségek kihasználása, személyiségük széleskörű kibontakoztatása, szűkebb és tágabb környezetük megismertetése, mindennapi élményeik megélése, társas kapcsolataik kialakítása, és életminőségük javítása. A társas kapcsolatok élményére alapozva a kommunikációs vágy felkeltése, legnagyobb önállóság elérése, és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedés elősegítése.

Feladatai:

- Elfogadó, barátságos légkör megteremtése. Személyes kapcsolatok és egymás elfogadásának, megismerésének erősítése. Ennek érdekében a családban, már korábban kialakított szokások, jelzések, a tanuló képességeinek, meglévő tudásának feltérképezése. A megszerzett ismeretek beépítése a nevelő-oktató munkába.
- A helyi és egyéni lehetőségekhez igazodó rehabilitációs program és egyéni fejlesztési terv alapján az épen maradt funkciókra alapozva a tanuló sérült funkcióinak fejlesztése.
- Tágabb-szűkebb környezetünk jelenségeiről elemi szintű ismeretek elsajátítása, az érzékelés-észlelés lehetőségeinek széleskörű bevonásával.
- A tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges, tudatos önkifejezésre. A gyermek érdeklődésének fenntartása.
- Mozgásállapotuk javítása, meglévő funkciók állandó fejlesztése. Mozgásos tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása.
- Szabadidős és játék tevékenységekben való aktív részvétel elősegítése. A csoportban való társas kapcsolatok kialakítása, szociális készségek bővítése, megerősítése.
- Esztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása.
- Higiénés szokások alakítása, intimitás megteremtése.
- Alapszükségletek kielégítése és a szükségletek jelzésének kialakítása.
- A szülők rendszeres tájékoztatása, közös utak keresése a gyermek eredményes fejlesztéséhez. Segítségnyújtás a szülőknek a gyermek eredményes fejlődése érdekében.

Alapelvek

Az iskolai szolgáltatások vonatkozásában azokat a szükségleteket kell figyelembe venni, amelyek egyfelől a gyermekek, másfelől az érintett családok irányából érkeznek, és az egyéni felmérésekre alapozva a gyerekek legoptimálisabb fejlődését eredményezik.

- Egyéni adottságokra alapozunk, az egyéni foglalkozás keretein belül, illetve a csoportban differenciáltan.
 - Fejlesztés alapja a konkrét tapasztalás legyen. Valóság-hű szemléltetésen alapuljon, játékos formában történjen.
 - A tanulókkal foglalkozó pedagógusok száma a lehető legkevesebb legyen. Személyes kötődések az eredményesebb team munka érdekében. A team munka rendszeres legyen.
 - A pedagógiai munkát segítő gondozónők, asszisztensek aktívan kapcsolódjanak be a fejlesztő munkába.
 - Napi szinten valósuljon meg a szülőkkel való kapcsolattartás.
 - A foglalkozásokat az egyénhez és csoport igényeihez igazodva, rugalmasan kell szervezni. Minél több időt tartózkodjanak a tanulók a szabad levegőn.
 - A tanulásszervezés folyamán figyelembe kell venni a tanulók terhelhetőségét
- Kis lépésekre kell bontani a tevékenységeket, folyamatos ismétlés mellett. Változatosan kell szervezni a foglalkozásokat. Széleskörű eszközhasználat és a tevékenységek sokfélesége ajánlott.
- A napi és hetirend kialakítás során törekedni kell az állandóságra.

– Érvényesüljön a **komplexitás, személyiség-központúság, szükséglet orientáltság és a rehabilitáció elve.**

– Érvényesüljön a **kommunikáció és az interakció alapelve.** A fejlesztő tevékenységet hasssa át a kommunikatív megközelítés. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni.

– **Kooperáció és tudatosság elve.** A nevelőmunka során elengedhetetlen a folyamatos információ és tapasztalatcsere. A tanuló és a pedagógus között partnerségre, együttműködésre van szükség, hiszen a tanuló és a pedagógus közösen vesz részt a tanulási, tanítási folyamatban. A fogyatékos tanulónak állandó külső segítségre van szüksége.

Normalizáció és participáció elve. Az egész nevelőmunka során fontos a mindennapi ritmus, állandóság kialakítása, az intimitás megteremtése. Ezzel segítjük elő az emberi méltóság megőrzését, és a társadalmi beilleszkedés megvalósulását

Fejlesztési területei:

1. Kommunikáció, beszédnevelés
2. Mozgásfejlesztés (nagy és finommozgás)
3. Kreativitásra, játékra, szabadidő helyes eltöltésére nevelés
4. Érzelmi, szociális nevelés
5. Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés
6. Érzékelés és észlelés fejlesztése
7. Kognitív funkciók fejlesztése

A nevelés területeire épülő tantárgyak:

Reggeli köszöntő – önkiszolgálás:

A fejlesztő iskolai foglalkozások megkezdésének jelzésére és a napi tevékenységek átbeszélésre irányuló óra. Az órai foglalkozások során kialakulnak, elmélyülnek a személyes kapcsolatok, fejlődik az önkiszolgálási szint. A szociális tanulást és közösséghez tartozás élményét erősíti.

Mozgásnevelés:

Mindennapos, komplex rehabilitációs tevékenység, amely a diagnózist, állapotot, életkort figyelembe véve a legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérését szolgálja. Célzottan adagolt mozgásfolyamatok sorozatával hozunk létre funkciójavulást, megelőzzük a másodlagos deformitások kialakulását, vagy lassítjuk progressziójukat.

Szűkebb – tágabb környezet:

Szűkebb-tágabb természeti és társadalmi környezettel való megismerkedést, megtapasztaltatást teszi lehetővé

Zeneterápia:

Hetente egy alkalommal, csoportos formában valósul meg. A zeneterápia a dallam, az éneklés, a kellemes hangingerk ismétlésével, sokféleségével a beszédfejlesztés, a kommunikáció, a figyelemfejlesztés és a megnyugtató eszközök a sérült gyermekek személyiségformálásában.

Munka – játék (szabadidő):

A munka és a játéktevékenység a súlyosan és halmozottan sérült tanulók esetében nagymértékben nehezített, folyamatos irányítást igényel. Magába foglalja az önmagukért végzett és a közösségért végzett munkát.

A foglalkozások mindegyikét áthatja a kognitív funkciók, a kommunikáció, a beszédfejlesztés, az esztétikai, érzelmi, szociális és mozgásnevelés. Ezek a területek átszövnek a gyerek egész napját. A foglalkozásokon egyszerre több, célzott terület fejlesztése történik. Egyéni vagy kiscsoportos

formában valósulnak meg, melyek kiegészülnek egyéni terápiákkal (zeneterápia, Snoezelen-terápia) Intézményi innovációként alkalmazzuk a fejlesztő meséket, melyek a tanulók érzékelésének mozgósításával megélhetővé teszik a történetet.

Heti 20 órában valósul meg a teljes körű rehabilitációs fejlesztés. Délutáni ellátás keretében a fejlesztő gondozás. A tanulók egyéni fejlesztését konduktor biztosítja.

A fejlesztő iskolai oktatás szakaszai

Életkor	Évfolyam	Pedagógiai szakasz	Heti óraszám
6(8)-9(10)	1-2. osztály	Alsó bevezető	20
9(10)-11(13)	3-4. osztály	Alsó kezdő	
11(13)-14(16)	5-6. osztály	Középső alapozó	
14(16)-17(19)	7-8. osztály	Középső fejlesztő	
17(19)-20(21)	9-10. osztály	Felső orientációs	
20(21)-23	11-12. osztály	Felső szocializációs	

A fejlesztő eszközök kiválasztásának szempontjai

Elsődleges szempont a tanulók képességeihez, igényeihez igazodó gondozást segítő eszközök folyamatos biztosítása. Hely, helyzetváltoztatást segítő, korrektív kompenzáló eszközök alkalmazása. Mozgásfejlesztő, konduktív pedagógia eszközök, fény -hangtechnikai és látás fejlesztéséhez szükséges eszközök, speciális berendezések, bútorok beszerzésére. Otthonos környezet biztosítása. A fejlesztő iskolai oktatásban résztvevő gyermekek életkorához (méreteihez) és fejlettségi szintjéhez igazodó tárgyak, játékok, fejlesztő eszközök és kényelmüket szolgáló eszközök és speciális segédeszközök beszerzése elengedhetetlen. A tankönyvrendelési normatíva terhére az eszközök egy része beszerezhető.

2.6.A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Egyéb iskolai élet szervezeti formái

A csoportbontás kötelező tanóra esetén fenntartói engedéllyel szervezhető. Általános elv szerint összevont osztályban/csoportban az összetett érintettség esetén tartjuk szükségesnek. Ebben az esetben a fenntartó által meghatározott minimális (14 fő) tanulólétszámnál kevesebbrel is megszervezhető.

Napközi csoportok

Napközi ellátásban részesül az iskola valamennyi tanulója igény és rászorultság alapján. Az alapozás éveiben a szoktatás, az intenzív fejlesztés érdekében csak indokolt esetben tekintünk el a napközi foglalkozás elutasításától. A felsőbb évfolyamokon a tanuló önállósága, egyéb elkötelezettségei, intézményen kívüli igazolt sportegyesületi és művészeti tevékenységekbe való bekapcsolódása, családi munkamegosztásban történő részvétele és egészségi állapota szerint mérlegeljük a napköziből való távolmaradást.

A napközi időszakban az iskolai élet számos területén kínáló programban vesznek részt a tanulók pl. kulturális programok, sportkörök, könyvtárlátogatás és használat, manuális tevékenység, vetélkedők. Adott foglalkozási rend szerint alakul a heti program, összehangoltan, szervezeten.

Minden tanulócsoportnak naponta 40-60 perc áll rendelkezésére a tanulásra, gyakorlásra, feladatok elvégzésére. A napközi időszak alatt valósul meg a tanulók egyéni és kiscsoportos habilitációs, rehabilitációs fejlesztése is.

A tanulószoba

Tanulószoba csak a 8. évfolyamon működik. Napi 60-90 perc fordítható a tanulásra, felzárkózásra, a feladatok megoldására. A tanulószobai foglalkozást követően igény szerint bekapcsolódnak a sportköri munkába, táncoktatásba, egyéb intézményi programokba.

A szakkörök

Érdeklődés szerint szerveződő, különböző korosztályú és évfolyamú tanulókat magába foglaló közösség.

A szakkör témakörének előzetes ismerete alapján választanak a tanulók érdeklődésnek megfelelően az egyes tevékenységek közül előző tanév májusában. Előzetesen megismerik a szakkör vezetőjét, elképzeléseit. A választott tevékenységek közül a fenntartó engedélyétől függ, hogy az adott nevelési évben hány szakkör indítására ad lehetőséget. 14 fő alatt szakkör nem szervezhető. A programok képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok bővítése céljából szerveződnek.

Sportkör

Az iskolai sportélet a sportkör tevékenységével egészül ki. Alapvető célja a tehetséggondozás, az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása. Egy-egy sportágban kiemelkedő tanulók versenyekre történő felkészítése is a sportkörön belül történik. A mindennapos testedzés megvalósításához is hozzájárulnak a naponta felkínált sportolási lehetőségek. Az iskola megteremti a tanulók mindennapi testedzéséhez szükséges feltételek mellett a sportkör működéséhez szükséges feltételeket is. Az iskolai sportkör feladatait intézményünkben szakkör jelleggel a testnevelő végzettséggel rendelkező tanár vagy gyógypedagógus látja el. A sportkör, a mindennapos testnevelés megszervezésének megkönnyítése érdekében, kiválthat heti két testnevelés órát.

Egyéb tevékenységi formák

Kiegészítő ismeretek nyújtása, a képességek fejlesztése, a tehetséggondozás céljából és a tanulók érdeklődésének kielégítésére. Működnek egyéb tevékenységi formák is.

Így a kreativitást fejlesztő, a műveletek elvégzését segítő eszközök használatának elsajátítása az informatika világának megismerése, esetenként más jellegű tevékenység (mint zenei, művészeti) szerveződik.

Az iskola gyógypedagógusai látják el a tanulócsoporthoz heti kötelező tanóráit, a rehabilitációs órákat, egyéb foglalkozás, valamint a tanórán kívüli tevékenységet.

A napközi az alsó tagozatos sérült kisgyermek számára a tapasztalatszerzés, az örömszerzés színtere. Nagy szerepet szánunk az óvodai életből az iskolába történő átvezetésnek. Ezért meghatározó tevékenységük a játék, amely a közös, az együttes élményszerzést és tevékenységet is biztosítja. Előtérbe kerülnek a szerepjátékok, az egyszerű szabályjátékok, a mozgásos játékok. A célszerű válogatott játékokat terápiás céllal, elsődlegesen személyiség-terápiák megvalósításának okán alkalmazzuk. A különféle készségfejlesztő játékok a hiányosan működő funkcióik javítását, korrigálását hivatottak szolgálni.

A játékok tevékenységhez, a szabadidőben szerzett képességfejlesztéshez megfelelő szintereket rendelünk pl. tornaterem, uszoda, zsibongó, osztályterem, fejlesztőterem vagy a szabadban, a közeli ligetben, parkban. Az intézményben működő eszközkölszövő képességfejlesztő eszközeit, mozgásfejlesztő játékait használják a tevékenységek során.

Habilitáció, rehabilitáció, egyéni differenciált fejlesztés

Csoportbontással, párhuzamos órák szervezésével látható el a rehabilitációs célú foglalkozás valamennyi évfolyamon, valamint a logopédiai kezelést biztosító foglalkozás az 1-4. évfolyamon.

A rehabilitációs célú foglalkozások évfolyamok közötti átcsoportosítása (a törvény szerint) a tanulócsoporthoz igénye, szükséglete szerint történik. Az iskolakezdés idején, az alapvető kulturtechnikák alapozása éveiben - a sérült funkciók működőképességének megteremtése a

képességek fejlesztésére, korrektív hatások érvényesítésére, kompenzáló, terápiás megoldások alkalmazására - nagyobb szükség van, mint a felsőbb évfolyamokon.

A választható tanórák időkeretének átcsoportosítása az évfolyamok között - az előző eljárás fordítottját mutatja. Ennek oka abban keresendő, hogy az életkezdéséhez, a továbbtanuláshoz, az ismeretek bővítéséhez a felsőbb évfolyamokon jelentkezik nagy igény, ahol ennek kielégítése az intézmény alapvető feladata. A csoportszervezés képességek szerint történik a tanulócsoportok növendékeiből igény szerint, azonos időben, esetenként a napközis és tanulószobai időkeret terhére, a napközi vezető gyógypedagógus közreműködésével.

A tanulócsoportokra megállapított összes óra - kötelező, nem kötelező tanóra, tanórán kívüli foglalkozások -, valamint a rehabilitációs foglalkozások többlet órái jelentik a pedagógus létszám-igényt, a gyógypedagógusok, pedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelők foglalkoztatását, valamint egyéb szakemberek, segítők alkalmazását.

A pontos tervezés a mindenkori éves tantárgyfelosztás szerint történik, amely megmutatja a tanulócsoportok számát, szükségletét, a heti óraszámot és az ellátáshoz szükséges pedagógus létszámot.

Az egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások

- Mozgásfejlesztés:
 - Mozgáskotta csoportos
 - TSMT, Ayres egyéni
 - Tartásjavítás kiscsoportos
 - KAP mozgásalapú foglalkozás
 - Terápiás lovagoltatás
 - Gyermejjóga
- Konduktív pedagógiai
- Szomatopedagógiai
- Autizmus specifikus egyéni
- Babzsákos csoportos fejlesztés
- Logopédiai

Differenciált fejlesztés

- Téri tájékozódás
- Grafomotoros fejlesztés
- Diszkalkulia- matematikai készségfejlesztés
- Diszlexia prevenció
- Kognitív képességek fejlesztés
- Sindelar terápia
- K-VRSÚ sérülésspecifikus úszásoktatás
- NILD
- Okoskocka
- AAK
- Figyelem
- Beszéd-kommunikáció
- SZociális készség

Változik tanévenként a fejlesztő csoportok száma, a fejlesztés területe, mert a tanulók különleges gondozási igénye szerint szerveződik.

Tehetséggondozó csoportok, szakkörök kínálata

- Drámajáték, színjátszás, bábjáték
- Háztartás, kézimunka, szövés
- Kukta Szakkör
- Sport, játék szakkör,

- Íjász szakkör,
- Kerékpáros szakkör
- Versenyre felkészítés: úszás, atlétika, kapkodd a lábad
- Versenyre felkészítés: komplex tanulmányi verseny
- Labdajátékok, asztalitenisz
- Dráma Szakkör
- Táblajátékok, logikai játék szakkör
- Rajz és kézműves szakkör
- Csecsemőgondozó szakkör
- Furulyaszakkör és egyéb hangszeres foglalkozás (ütős, ritmus) hangszerek
- Tánc-mozgásművészet
- Énekar - színek
- KAP Művészetalapú foglalkozás
- KAP Logikai alapú foglalkozás

Változik tanévenként a szakkörök és a tehetséggondozó csoportok száma és milyensége, mert változik a tanulók igénye, érdeklődése és az intézmény lehetőségei. A szakkörök megszervezése a kínálat alapján, az előzetes felmérést követően és a fenntartó jóváhagyása alapján történik.

Folyamatos részvétel volt az Oroszlány városi kerékpáros rendezvényeken, pályázatokon. Ezért a szakköri kínálat kerékpáros szakkörrel bővült.

A képességek fejlesztésének célja és feladata a habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon

Az alsó tagozat

Az alsó tagozaton belül egy kisebb fejlesztési egységnek tekintjük az 1 - 4. évfolyamot.

Ennek megfelelően további szakaszolással dolgoztunk a célok, feladatok lebontásában.

Első fejlesztési egység (1 - 4 évfolyam) a habilitáció, rehabilitáció kiemelt célja:

A megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés - képalkotás folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Fejlesztési feladatok

- a pontos érzékelés kialakítása - felismerése: tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása;

- összehasonlítás: tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak, forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek, több szempontú összehasonlítása stb.

- differenciálás: tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével, megkülönböztetés a minőség és mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín színárnyalat, mozgás szerint.

A gondolkodási funkciók fejlesztése nem nélkülözheti az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését.

Az emlékezetnél: személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, szekvenciák megjegyzése, cselekedetekre, cselekvésre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése stb.

Figyelem: egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása, meghatározott cselekvés elvégzése, gyors reagálás az utasításokra, többféle mozgás, vagy cselekvés, végrehajtása egymásután, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

A motoros képességek fejlesztésének célja és feladata a testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése.

Finommozgás fejlesztése, vizuomotoros koordináció kialakítása; nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok ügyességi gyakorlatok.

Mozgások megkülönböztetése - tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása

Térbeli helyzet felismerése megnevezése - fent-lent, elől-hátul-középen stb.

Térbeli helyzetek megfogalmazása - relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás: történésekre, cselekvésekre visszaemlékezni - időpont (mikor?); időköz (megtől-meddig?), az idő ritmusa a természet ritmusa, ritmikus ismétlődő állapotok megfigyelése.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A beszédindíték, beszédkedv fokozása, (a koncentráció, a figyelem fejlesztésével) a beszédkésztetés, ösztönzés, beszédminták, helyes beszédlejtés, tagolás, (rigmusok, mondókák, gyermekversek) szünettartás, beszédhangok toldalékok pontos, tiszta ejtése, fonematikus hallás fejlesztése a beszéd helyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés beszéd tempó, ritmus. A szókincs gyarapítása, aktivizálása, helyes ejtés, az olvasott, a tanult témához kapcsolódó szógyűjtés, kifejezések beépítése a beszélt nyelvbe.

Az olvasás - írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai: az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint) mássalhangzók megkülönböztetése zöngés, zöngétlen, betű-felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok.

Írásmozgás fejlesztése: a ceruzamozgás, görcsös, szaggatott lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonetikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociációs kapcsolat megerősítése.

Szociális képességek fejlesztése

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem, kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Fejlesztési egységben (5 - 8 évfolyamon)

Az első fejlesztési egységben felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, fejlettségét, az elvárható tudást. A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata:

Gondolkodási képességek fejlesztése

Feladat:

- az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek között kapcsolat kialakítása, a lényeges - megegyező és eltérő jegyek - kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása,
- a verbális szint megerősítése gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerben, (az általános, a különös, a fölé- mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás stb.)

Tanulási képességek

Feladat:

a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején - zavaró ingerek szűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés.

Kommunikációs képességek

Feladat:

az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban, a nyelvi megnyilatkozások tartalmi - formai alakítása, gyakorlati információközlések szóban, írásban, szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, ok feltárása (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye stb.), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.

2.7.TANULÓI KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE

A kulcskompetencia az ismeretek, készségek és attitűdök transzferábilis, többfunkciós egysége, amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba, és foglalkoztatható legyen. A kulcskompetenciákat, a kötelező oktatás, illetve képzés időszaka alatt kell elsajátítani. A későbbiekben, az egész életen át tartó tanulás során mindenféle tanulás alapját ezek a kompetenciák képezik.

A kulcskompetenciák fejlesztésének célja

- A gondolkodás fejlesztése
- A megismerési képességek fejlesztése
- A személyes értékek tudatosítása, a tanulást segítő érzelmi és motivációs tényezők megerősítése

A kulcskompetenciák és nevelési hatékonyság

Az iskolai nevelés hatékonyságának növelése szempontjából nagy lehetőségeket rejt magában a kulcskompetenciák folyamatos és tervszerű fejlesztése. Kulcskompetenciáknak tekinthetők mindenekelőtt a társadalmi és természeti környezetben való egyéni, hétköznapi tájékozódást, az ismeretek alkalmazását, más ismeretekkel való összekapcsolását segítő képességek. A kulcskompetenciák mindig az autonóm személyiség fejlődését, kibontakozását segítik, komplex tudást jelenítenek meg, amelyet jól szervezett ismeretekre és alapkészségekre lehet ráépíteni. A képességfejlesztést össze kell kapcsolni a fejlődést befolyásoló érzelmi, motivációs tényezők megerősítésével, például a pozitív önkép kialakításával, a megismerés örömeinek felfedeztetésével, a gyermekek együttműködését igénylő tevékenységek szervezésével. Célunk, hogy a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekkel elősegítsük a kulcskompetenciák kialakítását és megerősítését, kidolgozzuk a különböző műveltségi területekhez a kulcskompetenciák kialakításának módszereit, amelyek révén és segítségével az ismeretszerzés és a kulcskompetenciák fejlődése egymást erősítő, integrált folyamattá válhat.

Célunk, hogy az ismeretszerzés, a készség- és képességfejlesztés, valamint a hatékony megismerési folyamathoz nélkülözhetetlen értelmi, érzelmi és motivációs tényezők fejlesztése együttesen történhessen meg. Ehhez a változó életkorokhoz szabott, élményszerű, élményszerző módszerek alkalmazására van szükség.

A kulcskompetenciák megjelenése intézményünk oktatási , nevelési, fejlesztési rendszerében

Anyanyelvi kommunikáció

Anyanyelvi kommunikáció mint kulcskompetencia új elemekkel bővült elsősorban annak érdekében, hogy jobban támogassa a mindennapi élethelyzetekben szükséges készségek és képességek fejlesztését. Intézményünk Pedagógiai Programjának alapelvei, céljai azonosulnak a Nat jelenlegi koncepciójával.

Az értelmi fogyatékoság nyelvi fejlődési zavarral jár együtt.

Ez a zavar megnyilvánulhat mind a beszédpercepció, mind a produkció részében, melynek mértéke befolyással van az olvasás-írás elsajátítására is.

- Tanulásban akadályozott tanulóink számára a ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskola és Gyógypedagógiai Módszertani Központ által kidolgozott tanterv biztosítja a képességek és készségek fejlesztési eljárásait, módszereit, feladatait,
- Értelmileg akadályozott tanulóink számára a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat (Budapest) által kidolgozott tanterv biztosítja a képességek és készségek fejlesztési eljárásait, módszereit, feladatait,
 - a szükséges ismereteket,
 - pozitív attitűd kialakításának irányait,
 - a beszédészlelés – szeriális észlelés + részfolyamatok fejlesztése,
 - beszédmegértés fejlesztését,
 - beszédprodukció fejlesztését,
 - grammatikai rendszer kialakítását.

Célok:

- az anyanyelvi kommunikáció feltételeinek fejlesztése
- a megfelelő szókincs bővítése
- a helyes nyelvi funkciók használata
- a szövegértő képesség megalapozása
- adekvátan alkalmazza a mondatfonetikai eszközöket
- rendelkezzen tájékozottsággal a tömegkommunikáció körében,
- legyen képes olvasható íráskészséggel.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciájához tartozó készségek és képességek birtokában tudjon beilleszkedni a közösségbe és ez által a társadalomba.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében. A nyelvtanulás a természetes nyelvsajátításra épül. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek.

A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A szemléltetéshez, a konkrét helyzetekhez, cselekvésekhez kötődő nyelvtanulás eredményesebb, a szavak könnyebben megjegyezhetők és felidézhetők (pl. köszönés, bemutatkozás, kérdés). Az egyszerű utasítások, a cselekvésre épülő játékos feladatok eredményesen fejleszthetik a hallott szöveg megértését.

Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben az elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából. A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

Fejlesztési feladatok:

- **Beszédszándék**

Az idegen nyelven történő megszólaltatás gátlásainak oldása. Szükségletek, motívumok felébresztése az idegen nyelv tanulása iránt. Idegen nyelvű információhordozók iránti kíváncsiság felkeltése. Erősíteni az Európában való eligazodás, kommunikálás igényét.

- **Beszédértés**

Az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése. Egyszerű - a témához kapcsolódó - kérdések felfogása, megválaszolása.

- **Beszédképesség**

Kapcsolatfelvétel a tanult témakörökben. Kérdések, igények egyszerű kifejezése. Képesség – a tanult témákban - egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolása.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. Nemcsak az ismeretek közlése, a folyamatok megértetése a cél, hanem a cselekedtetés, közös tevékenységek kapcsán ismeretek szerzése. A matematika terén szükséges ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek és struktúrák, az alpműveletek és alapvető és alapvető matematikai reprezentációk fejlődő ismeretét, a matematikai fogalmak, összefüggések és koncepciók és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika választ adhat. A matematika terén a pozitív attitűd az igazság tiszteletén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok logikus okát és érvényességét keressük.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, az ember és a természeti világ kapcsolatában s irányítsuk cselekvéseinket. A szükséges ismeretek, képességek, attitűdök kialakítása, aktív használata intézményünk nevelési – oktatási folyamatának minden szintjén jelen van. Főbb színterei: fizika, kémia, biológia, technika, életvitel, természetismeret órák, komplex személyiségfejlesztő, osztályfőnöki órák, napközis és tanulószobai foglalkozás, szabadidős tevékenységek, kirándulások, könyvtári foglalkozások. A tanulók értelmi szintjük, személyiségük fejlettségi szintjének figyelembevételével próbáljanak részt venni a megismerési - elsajátítási folyamatban. Örömmel, a világra nyitottan tevékenykedjenek. Legyen természettudatos identitásuk, és döntéseikben legyenek környezetvédők. A környezetükben előforduló negatív környezeti hatásokkal legyenek kritikusok.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra: Európa a magyarság tágabb hazája. Fontos, hogy a tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, működéséről, ismerjék országait. Elemi szinten olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani a diákokat, hogy világképük kinyíljon, nyitottá és elfogadóvá váljanak más kultúrák, szokások és életmódok iránt.

Digitális kompetencia

Az informatika interdiszciplináris tudomány ezért a digitális kompetenciák fejlesztése fontos iskolai feladat.

Szükséges felszerelés:

- Szakszerűen felszerelt tanterem,
- Jogtiszta szoftverek,
- Oktatási szoftverek (világhálóról, vásárlásból, Digitális Tudástárból),
- Világháló elérhetőség,
- Média informatika egyéb eszközei (fényképezőgép, projektor, stb.),

- Később iskolai szinten 1 interaktív tábla.

Alsó tagozaton egyszerű oktató szoftverek alkalmazásával (MANÓ matematikai, anyanyelvi, logopédiai) valósítjuk meg az önálló ismeretszerzést, segítjük a diákokat egyéni tempójuk haladásában.

5-6. osztályban rajzos-szöveges feladatokat végeznek tanulóink és informatikai alapismereteket tanulnak (információ tárolást, információ kezelést, adatátadást helyi hálózatban).

7-8. osztályban ezeket az ismereteket bővítik és az idei évtől tanulhatják az internet által kínált lehetőségeket, az elektronikus média útján történő kommunikációt, kapcsolatteremtést (e-mail, hálózati eszközök). Az internet adta lehetőségek már sokszor komplex oktatási anyagok (Digitális Tudástár) elérhetőségét teszik lehetővé. A tanulás hatékonyabb lesz, csökkennek a gátlások, növekszik kreativitásuk.

8. osztályban legyenek képesek alkalmazni ismereteiket, önállóan gyűjtőmunkát végezni az interneten.

Fel kell készíteni tanulóinkat, hogy:

- a szerzett információkat értékeljék, ne fogadják el mindenáron,
- tudjanak lépést tartani a digitális technológia fejlődésével,
- önképzésük során felelősségérzetük növekedjen.

Fontos megjegyezni, hogy az oktatás iskolatípusunkban mindig tevékenység-centrikus és gyakorlatorientált legyen.

Könyvtárhasználat során

- Tudják megkülönböztetni az információhordozókat,
- Tanulják meg használni az elektronikus könyvtár adta lehetőségeket,
- Ismerjék meg a könyvtári programok kódrendszerét.

Hatékony önálló tanulás

Középpontban a tevékenység centrikus oktatás áll, olyan szükséglet kielégítő tevékenység, amely leköti a gyermekeket és fokozza a teljesítményüket. A tanulás rugalmas megszervezése pedagógiai csoportmunkával, amely gazdaságos tanulásszervezést és fegyelmet követel az egyéni képességekhez igazítva. Fontos része a differenciált tananyag melynek résztémáit egyéni feladatokban a tanulók maguk választhatják ki. Ennek érdekében a differenciált és személyre szabott habilitációs, terápiás foglalkozások kerülnek előtérbe. Az ismeretek alkotó módon történő átadásával minden tanulót igyekszünk lehetőségei csúcsára eljuttatni.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben. Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök: A tanuló rendelkezze saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, legyen tisztában ezek határaival, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét. A sikeres kapcsolatok és a társadalmi részvétel érdekében fontos a normatudat, a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése. Kíváncsi a tájékozódás az európai társadalmak multikulturális és társadalmi – gazdasági dimenzióiban, a nemzeti és európai identitás kapcsolatának megértése. E kompetencia alapja az a képesség, hogy különféle területeken hatékonyan tudjon/tudjunk kommunikálni, a stressz és a frusztráció kezelése, a változások iránti fogékonyság. Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak és kötelességeknek az ismeretén alapul. Ennek része az európai integráció és az Eu. struktúrájának, főbb célkitűzéseinek,

értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és kulturális identitás tudatosítása is. A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben-a munkahelyén is- abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgzó lehetőségek megragadására.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőkészség

Az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerést és az élmények, érzések kreatív kifejezésének képességét a művészet nyelvein: a zene, a tánc, a bábjáték, a dráma és a vizuális művészetek alkalmazásával. A művészeti nevelésben kulcsfontosságú az esztétikai érzék fejlesztése, az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése és a kreatív önkifejezéshez szükséges képességek, attitűdök – nyitottság, érdeklődés, fogékonyság, önismeret – kibontakoztatása, fejlesztése. Elsősorban a vizuális művészeteket képviselik életvitel óráink, kézműves szakköreink: rajz és szövő. A zene- és a tánc jelenik meg furulya szakkörünkön. A nemzeti, az európai- és az egyetemes kulturális örökség komplex - több művészeti ágat érintő - megismerésére adnak lehetőséget a pályázatokon nyert múzeumlátogatások lehetősége.

A kompetencia alapú oktatás kivezetésre került, a hagyományteremtő rendezvények, témahetek továbbra is az intézmény jógyakorlatát képezik. A kompetencia alapú oktatás helyett a **Komplex Alapprogram (továbbiakban KAP) kerül bevezetésre intézményi szinten.**

2.8. Hatékony tanulásszervezési módok

1. Tanórai differenciálás

A frontális tanulás során a tanárnak nem nyílik lehetősége arra, hogy az egyéni különbségeket figyelembe vegye, ezért fontos a differenciálás.

A meglévő tanulói különbségek forrásai:

- a meglévő ismeretek különbsége – amit otthonról hozott
- képességbeli különbségek
- eltérő személyiség típusú tanulók
- fiú-lány különbségek
- etnikai különbségek.

Ezek a tanulói különbségek teszik szükségessé a pedagógusok módszertani megújulását, új szemlélet kialakítását, amelybe beleférnek új módszerek, technikák és munkaformák.

2. Csoportmunka

A hatékony együttműködés alapja az egyenlő arányú munkamegosztás, a kölcsönös felelősségvállalás, amelyet többek között a csoportszerep meghatározásával lehet elérni. A jól szervezett csoportmunka jelentős személyiségformáló, érték-rendalakító hatással lehet a csoporttagokra.

3. Páros munka

Páros munka, a tanulópár fogalma

Páros munka alatt két, hasonló képességű tanuló együttműködő tevékenységét értjük – homogén páralakítás.

Tanulópár: jobb és egy gyengébb képességű tanuló közös tanulását értjük – heterogén páralakítás.

4. Differenciált tananyag-feldolgozás feladatlapos rendszerben

A feldolgozás három szinten történik, nehézségi fokozatok szerint.

5. Kooperációra, együttműködésre épülő tanulásszervezési módok

A kooperatív pedagógia azoknak a pedagógiai módszereknek az alkalmazását jelenti, amelyek a tanulást társas tevékenységgé teszik, és a hangsúlyt a kortársi, tanulói együttműködésre helyezik.

A hatékonyságot segítő tanulásszervezési eljárások között kitüntetett szerepet szánunk a digitális kompetencia alkalmazásának az IKT eszközeivel.

6. Dráamódszer

A kreatív dráma kísérlet a tudás személyessé tételére.

7. A pedagógiai projekt

A projektmódszer egy sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll.

A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, vagy megválasztása, hanem a lehető legtöbb vonatkozások és összefüggésnek a feltárása.

Minden projekt végtelen és egyedi, hiszen a problémák nem elvontan jelennek meg, hanem gazdag valóságukban. A módszer a tanulói tevékenységek tudatos tervezését igényli.

Lényeges vonás, hogy megszűnik a verbális képességek fölényhelyzete, az eltérő képességek egyenértékű szerephez jutnak.

3. Tankönyvek, taneszközök

3.1. A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon,
- a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek,
- pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,
- az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett,
- az alaptankönyvhöz a sajátos igényeknek megfelelő szatellit könyvek kapcsolódjanak, amelyek elkészítésében a nevelőtestület is aktívan részt vesz,
- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak,

A tartós tankönyvek a könyvtárból kölcsönözhetők.

3.2. Taneszközök

- Elsősegélykészlet
- Applikációs képek
- Fejlesztő játékok, szerepjáték eszközei
- Sportszerek
- Egészségmegőrzési társasjáték
- Tankönyha, turmix, gyümölcscentrifuga, zöldségszeletelő

4. Sajátos pedagógiai módszerek

4.1.Témahét

A Témahét lényege, hogy a tanulási folyamat kiszakadjon az iskola hagyományos rendszeréből. Nagy hangsúlyt fektet az önállóság, az együttműködési készség fejlesztésére, valamint lehetőséget teremt többféle készség, tehetség egyidejű kibontakoztatására. Épít a tanulók aktivitására. Kiemelkedő a képességfejlesztés. A Témahetek nem csupán játékos tanulást, hanem az egyéni alkotást is lehetővé teszik, valamint közösségi élményt is nyújtanak.

Környezetvédelmi témahét

Cél: tanulóink környezettudatos magatartásnak és életvitelnek kialakulása

Fejlesztendő kompetenciák:

Feladat

- Érzékenyíteni a tanulókat a környezet állapota iránt.
- Kialakítani a környezet ismeretén és az iránta érzett, felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást
- Közvetlen környezeti értékeinket megőrizni, gyarapítani.
- A tantárgyak tanítása során a körülöttünk lévő világ részeit tanítva, felhívni a figyelmüket a környezet védelmére. Iskolai környezetünk alakításával mintát adni a tanulóinknak erre a nevelési területre.

4.2.Tevékenységi formák

Tanórai kereteken belül is választható: A tanmenetbe konkrétan megjelölt feladatok kerülnek be, így több környezeti nevelési tartalom jelenik meg a tanórákon.

Tanórai kereteken kívül választható:

Jeles napok megünneplése

Hulladékhasznosítás

Kirándulás, túra, tanulmányi séta, akadályverseny.

Iskola udvarának gondozása, fa és cserje ültetése, komposztálás.

Iskola környezetének hulladékmentesítése.

Modell vagy rajzpályázat

Szelektív hulladékgyűjtés, elemgyűjtés

Ismerkedés és kapcsolatfelvétel környezetvédelmi szervezetekkel

4.3.A három hetet meghaladó projekt: Benedek Elek hetek

Címe: Iskolánk névadójára Benedek Elekre emlékezünk a népköltészet, a néphagyományok és népi mesterségek segítségül hívásával

A projekt céljai: Iskolánk tanulói ismerjék meg a falusi emberek életét, szokásrendszerét, kulturális értékeit és néphagyományait Benedek Elek életének, munkásságának megismerésén és a múltba történő időutazáson keresztül.

Megvalósítása: A nevelőtestület döntése alapján, a tanév tervezésekor, a projekt tartalmi elemei felülvizsgálatra kerülhetnek. Javaslatoknak megfelelően a témakörök és a hozzá kapcsolódó tevékenységek rugalmasan változtathatók.

A projekt tervezett időtartama: négy hét.

Tartalmi elemek:

- Benedek Elek élete és munkássága,
- Irodalmi ismeretek,
- Népköltészet: népmese, népdal, néptánc,
- Hagyományörzés,
- Népi mesterségek: manuális tevékenység,
- Drámajáték, szerepjáték, előadások
- Próbák: sporttevékenység, túra, versenyek

Munkaformája: egyéni, csoportos, osztályszinten, vegyes iskolai csapatokban, majd városi szinten
Részvétel: intézményünk tanulói, és a város más intézményeinek tanulói és pedagógusai

5. A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

<i>típusai</i>	<i>gyakorisága</i>	<i>dokumentálása, nyilvánossága</i>
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően	nyilvános szóbeli vissza- jelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladat- lappal, munkalappal (differenciáltan, segítségnyújtással)	folyamatosan a tanítás-tanulás egységeiben	didaktikai javítása, segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról
házi feladat (differenciáltan a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)	folyamatosan a gyakorlást és megerősítést szolgálva	tanári ellenőrzés, önellenőrzés feljegyzés a tanuló munkájáról
tárgy, gyűjtőmunka, munka	produktum, témához, tematikus egységhez szorgalmi kötötten	nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás

Az írásbeli házi feladatok mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy az arra fordítandó idő nem haladhatja meg a napi egy órát.

Hétvégére és tanítási szünetekre nem lehet írásbeli házi feladatot adni.

Szóbeli házi feladat naponta adható. Mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy a tanulónak maradjon ideje és lehetősége a játékra, az iskolai és iskolán kívüli szabadidős tevékenységekre.

Amennyiben tudásszint-mérésre kerül sor a tanítási szünet után, azt a tanulókkal a szünet előtt közölni kell.

A szünet utáni első tanítási napon nem lehet témazáró dolgozatot íratni.

A dolgozatok megírásakor figyelemmel kell lenni a tanulók terhelhetőségére. Egy napon nem lehet két félévi vagy év végi dolgozatot íratni. Az év közbeni tudásszint-mérések száma sem lehet egy napon kettőnél több.

A félévi és év végi méréseket lehetőleg a szünet kiadását megelőző hétig kell elvégezni a lehető legjobb eredmények elérése érdekében.

Lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók jegyeiken javíthassanak.

A tanulmányi munkához, tevékenységhez köthető – egyéb területre irányuló *ellenőrzési feladat*:

A tanulók sérüléséből, a nagyon eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás- és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést végzünk – a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatában, kezelésében, az író és egyszerű kézi szerszámok, eszközök, játéktárgyak használatában az önellátás tevékenységeiben, a környezetellátás tekintetében.

Nagyobb lemaradás esetén terápiákat, tréningeket alkalmazunk. Gyakorisága: folyamatosan. Dokumentálása: szóbeli visszajelzés, feljegyzés, korrekció, fejlesztési terület megjelölése.

Az ellenőrző munkát minden esetben meg kell előznie egy pontos diagnosztizálásnak, amely feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek, hogy az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

6. A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek

Az elismerés formái

1. Helyeslés: pozitívan értékelő, rövid, buzdító megjegyzés. A visszajelzés formája lehet fejbólintás, mosoly is.
2. Dicséret: a teljesítmény fokozása érdekében alkalmazzuk. A helyes adagolására vigyázzunk!

Írásos fokozatai:

- Szaktanári: azon tanulóknak, akik valamilyen tantárgyból kiemelkedő eredményt értek el.
- Osztályfőnöki: a tanulót példaként állítjuk a tanulótársak elé.
- Napközi-vezetői
- Nevelőtestületi: huzamosabb ideig tartó, példamutató kötelességteljesítés, kiváló tanulmányi eredmény esetén. Félévkor az ellenőrző könyvbe.
- Igazgatói: amennyiben a tanuló osztálya, vagy az iskola hírnevét növelte.
- Iskolagyűlés előtti negyedévente, és tanévzárón
- Benedek díj: az év legeredményesebb diákja

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni. Ezek a tanulók a tanév végén könyvvel, oklevéllel jutalmazhatók.

Dicséretetek:

Tanulmányi munkáért:

- Szaktanári dicséret egy tantárgyból kiemelkedő
- Osztályfőnöki dicséret több tantárgyból folyamatosan kiemelkedő

Közösségi munkáért:

- Osztályfőnöki dicséret

Magatartásért:

- Osztályfőnöki dicséret

Igazgatói dicséret:

Vármegyei, országos tanulmányi- és sportversenyen elért kiemelkedő helyezéért.

Az igazgatói dicséretet kapott tanuló neve elhangzik az iskolagyűlésen. Minden dicséret kerüljön be az ellenőrző könyvbe és a naplóba.

Osztályfőnöki, főigazgatói és iskolagyűlés előtti dicséret közvetlenül is kapható. Félévi illetve éves munkáért oklevéllel vagy könyvvel jutalmazzuk a tanulókat, valamint az év végén, az év folyamán legeredményesebb tanuló neve felkerül az „Akikre büszkék vagyunk” iskolai kupára, amit a tanuló kicsinyített másolatban haza is vihet.

Jutalom:

- Oklevél, könyv, ajándéktárgy, színházlátogatás, torta

Csoportos jutalmazási formák:

- Jutalomkirándulás, színházlátogatás, kiállítás látogatásához hozzájárulás.

Kitüntetés:

- Oklevél
- Érem
- Serleg, emléktárgy
- Tárgyi jutalom, sportfelszerelés

7. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

KOMPLEX ALAPPROGRAM

A Komplex Alapprogram 2–7. évfolyamig kerül bevezetésre intézményünk tanulásban akadályozott osztályaiban a 2024/2025-ös tanévben. Első osztályban a program bevezetését 2025 szeptemberétől tervezzük. Az osztályokban tanító gyógypedagógusok mindegyike rendelkezik a szükséges képzettséggel és minimum két alprogramot is megismert, ezért történhet meg több osztályfokon az egyidejű bevezetés.

A bevezetés szükségessége:

Intézményünkben magas a HH és HHH tanulók aránya, értelmi fogyatékoságuk miatt még nagyobb erőfeszítés szükséges társadalmi beilleszkedésükhöz. Esélyegyenlőségük elősegítése érdekében is szükségesnek tartjuk még változatosabb módszerekkel, komplex formában támogatni tanulóinkat, hogy az életben boldogulni tudjanak. Az alkalmazott módszerek, elvek, a személyre szabott differenciálás, sokoldalú képességfejlesztés, sajátos óraszervezés illeszkednek korábbi gyógypedagógiai gyakorlatunkhoz, munkánk részét képezik. A komplex program új rendszerbe helyezi, új lehetőségekkel, eszközökkel, munkaformákkal egészíti ki korábbi oktató- nevelő munkánkat..

Az értelmileg akadályozott tanulók felső tagozatban szabadon bekapcsolódhatnak az alprogrami foglalkozásokba. Javasolt számukra az élet-gyakorlat és művészet alapú foglalkozáson való részvétel

7.1. ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményező-készség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzel- mek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoporthoz tartozókban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoporthoz, DFHT), segítségével képessé válnak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egy szóval: az eredményes tanulásra.

Alapelvek:

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

1. Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

7.2.FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítsük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak

facilitáló szorongásszintet tart fenn.

- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük a pozitív énképét, erősítsük, a belső kontrollos beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljünk „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a ta-

nuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók
- Alprogrami eszköztár és feladatbank
- Tanítói- tanári kézikönyvek
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszközrendszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktíváló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkafordulók alkalmazása.

Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek:

A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés és heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

páros munka

tanulópárok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

7.3.A Komplex Alapprogram alprogramjai:

Az „**Élménysuliban**” minden alprogram megjelenik, alprogrami foglalkozást a program bevezetésekor a digitális alprogram kivételével szervezünk. minimum egy órában. Az alprogrami foglalkozások alsó tagozaton és felső tagozaton is több évfolyam együttes részvételével valósulnak meg a délutáni időszakban, a fenntartó által erre biztosított órakeretből.

A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, saját élményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra keretében

- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek (kirándulás, akadályverseny, sportszakkör, versenyre felkészítés, íjászat, lovaglás, gyermek jóga, tánc, tehetséggondozó foglalkozás, mozgáskotta, sportpoharak, egyéb mozgásos tevékenység)

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

7.4. Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és keresztntantervi tartalmak implementációjának támogatása testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben**.

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben**

Az Életgyakorlat-alapú alprogram

egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzá járul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértel fel.

Cél továbbá, hogy megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.

Célunk még az **életformák** sokszínűségének tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően

- kidolgozásra kerülnek.

-

Az alprogram tartalma:

egészséges életmód, életvezetés

környezettudatosság (fenntarthatóság)

állampolgári felelősség (közösségi szerepek)

életút-támogató pályaorientáció

család, párválasztás

érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

Az életgyakorlat alapú alprogram a nevelés, oktatás teljes folyamatát áthatja. A tanórák midegyikén alkalmazható és a tanórán kívüli tevékenységek, szakkörök, témahetek, intézményi programok is széleskörű lehetőséget biztosítanak alkalmazására.

A művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként

felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.

- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására. A tehetséggondozásra is lehetőséget nyújt. Tánc, művészeti, kézműves szakkör tematikájába is beépíthető.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni sajátjaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

7.5. Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

A tehetséggondozás kiváló eszköze lehet és intézményünk gyakorlatában már jól bevált játék szakkör keretében is alkalmazható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térsejtelmet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logiccards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztika
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresszternterri, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

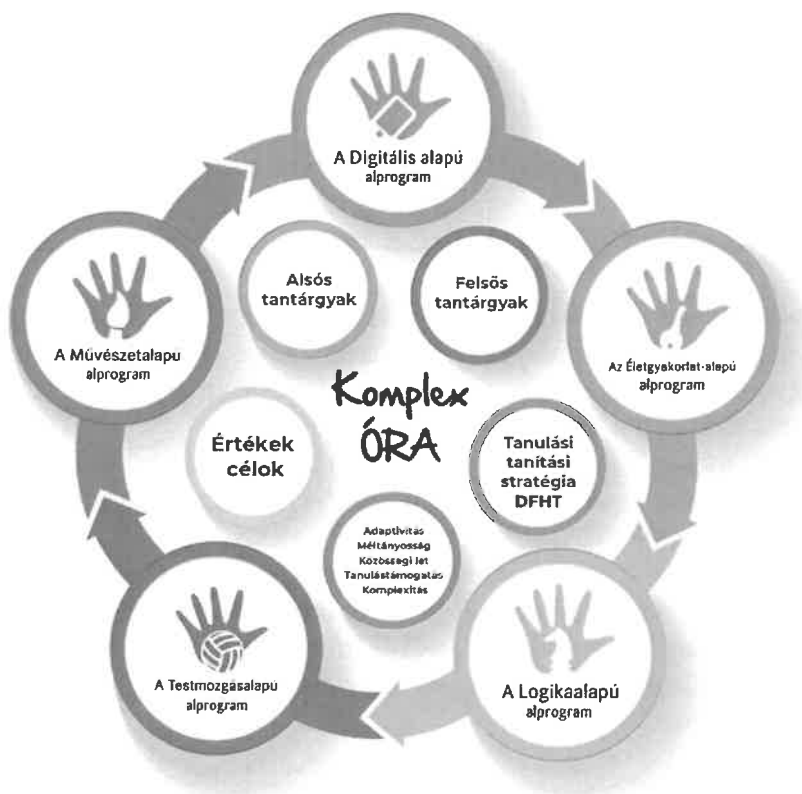
- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség

- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tantárgy tananyagának kb. 30%-át (új ismeret) hordozzák. Az éves óraszámhoz viszonyítva 10-30%-a dolgozza fel az új ismeretek 30%-át. A komplex órák tervezésekor a pedagógus szabadon dönthet arról, hogy a tanórák hány %-án biztosít komplex órát, de az adott tantárgy minimum 10%-ban tervezni szükséges. A közismereti tantárgyak esetében a tantárgyi és keresztantervi tartalmat (tananyagot) az alprogrami tartalmakkal kapcsolja össze, a DFHT óraszervezési eljárásaival megvalósítva a tanórát. Ezen órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek (a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményező-készség, a problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése) fejlesztése is megjelenik. Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

A Komplex órák felépítése

Ráhangolódás

A ráhangolódás biztosítja, hogy a **tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alapprogram 20-25 perces foglalkozás keretén belül. A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangolódás megvalósítását az első tanórára tervezzük alsó tagozaton, melynek időtartama 25-45 perc. Heti két önálló órát biztosítunk évfolyamonként. Felső tagozaton önálló ráhangolódás órát nem tervezünk, de heti két- három alkalommal a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében vagy a délutáni foglalkozások elején 25 percben szervezhető. Témák megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

„Te órád”

„Te órád” - a **diák érdeklődéséhez**, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Az **intézmény életében már meglévő**, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetség- gondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését.

Házi feladata

Házi feladat: az alprogram szerint sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez azt jelenti, hogy a tanórákon szükséges a gyakorlásra és rögzítésre, az ismételésre még több időt fordítani, a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. Intézményünkben erre korábban is nagy hangsúlyt fektettünk tanulóink értelmi érintettsége miatt. Az SNI tanulóknál sokkal több idő szükséges a bevézésére, a gyakorlásra. Az alsós tanulók több, mint 80 %-a napközis, a felső tagozatosok többsége tanulószobás, így bevett gyakorlat, hogy otthonra nem adunk házi feladatot. A tanulási időt biztosítjuk délután. A tanulók számára felajánljuk a házifeladatot, aminek elvégzése nem kötelező. Szabadon dönthetnek arról, hogy a kapott feladatot, tevékenységet milyen mértékben teljesítik. A házi feladat nem elvégzése nem számítható be az értékelésbe. A folyamatosan teljesítő tanulók motiváló jelleggel pozitív megerősítést, visszajelzést kapnak.

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)

2. a minősítő (szummatív értékelés)
3. a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek**. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a **tanév elején** javasoljuk, ajánlott a **tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek**. Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása**. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segített a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe**. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges.

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

7.4. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ

A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.

A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozás illusztrációk készítése.

Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozás illusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal. Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető és mérőeszközök **kidolgozása, közreadása**.

Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

7.5. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról iskola életéről, az iskola igazgatója, és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban és írásban a honlapon, zárt csoporton, Kréta rendszeren, szülői értekezleteken keresztül.

7.6. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETE

A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80 %**-ban nem szabályozza.
- A tanítási órák **20%-ban** azonban javasolt a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).

Ebből 10 % DFHT- KIP-es órát kell szervezni.

A másik 10%-ban egyéb tanulásszervezési formák stratégiák közül, szabadon választhatnak a pedagógusok.

- **10-30%-ban** pedig a **Komplex órák** keretében a kereszttantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alapprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

Időkeretek:

Az egyes évfolyamok kötelező óraszámai alapján számított, a **DFHT- módszertant alkalmazó órák arányait** alsó tagozaton és felső tagozaton az alábbi táblázatok mutatják be.

1–2. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Magyar nyelv és irodalom	252	51
Matematika	144	29
Környezetismeret	36	8
Ének-zene	72	15
Vizuális kultúra	72	15
Etika/Hit- és erkölcstan	36	8
Technika, tervezés	36	8
Testnevelés	180	36
Szabadon tervezhető	72	15

1. sz. táblázat: A DFHT-órák aránya az 1–2. évfolyamon

3–4. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
---------------	--------------	--

Magyar nyelv és irodalom	216	44
Matematika	144	29
Környezetismeret	36	8
Ének-zene	72	15
Vizuális kultúra	72	15
Etika/Hit- és erkölcsan	36	8
Technika, tervezés	36	8
Testnevelés	180	36
Szabadon tervezhető	108	22

2. sz. táblázat: A DFHT-órak aránya a 3–4. évfolyamon

5. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Magyar nyelv és irodalom	144	29
Matematika	144	29
Történelem	72	15
Etika/Hit- és erkölcsan	36	8
Természetismeret	72	15
Ének-zene	36	8
Vizuális kultúra	36	8
Hon- és népismeret	36	8
Technika, tervezés	36	8
Testnevelés	180	36
Osztályfőnöki	36	8
Szabadon tervezhető	72	15

3. sz. táblázat: A DFHT-órak aránya az 5. évfolyamon

6. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Magyar nyelv és irodalom	144	29
Matematika	108	22
Történelem	72	15
Etika/Hit- és erkölcsan	36	8
Természetismeret	72	15

Ének-zene	36	8
Vizuális kultúra	36	8
Digitális kultúra	36	8
Technika, tervezés	36	8
Szabadon tervezhető	108	22

6. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Testnevelés	180	36
Osztályfőnöki	36	8

1. sz. táblázat: A DFHT-órák aránya a 6. évfolyamon

7. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Magyar nyelv és irodalom	108	22
Idegen nyelv	108	22
Matematika	108	22
Történelem	72	15
Etika/Hit- és erkölcstan	36	8
Természettudomány	210	42
Fizika	72	15
Kémia	36	8
Földrajz	36	8
Biológia?		
Ének-zene	36	8
Vizuális kultúra	36	8
Digitális kultúra	36	8
Technika tervezés	36	8
Testnevelés	180	36
Osztályfőnöki	36	8
Szabadon tervezhető	108	22

2. sz. táblázat: A DFHT-órák aránya a 7. évfolyamon

8. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Magyar nyelv és irodalom	144	29
Idegen nyelv	108	22
Matematika	108	22

8. évfolyam	Éves óraszám	DFHT-módszertant alkalmazó órák száma éves szinten
Történelem	72	15
Etika/Hit- és erkölcstan	36	8
Természettudomány	210	42
Biológia	36	8
Fizika	36	8
Kémia	72	15
Ének-zene	36	8
Vizuális kultúra	36	8
Digitális kultúra	36	8
Testnevelés	180	36
Osztályfőnöki	36	8
Szabadon tervezhető	108	22

1. sz. táblázat: A DFHT-órák aránya a 8. évfolyamon

Komplex órák tervezett óraszama

A tantárgy heti óraszama	Éves óraszám	Komplex órák száma éves szinten ⁸	Komplex órák beosztása (ha az éves óraszám 30%-a Komplex óra)
1	36	4-11	minden 3. héten 1 óra
2	72	7-22	kéthetente 1 óra (+ 4 óra elosztva a tanévben)
3	108	10-32	heti 1 óra (+ 4 óra elosztva a tanévben)
4	144	14-43	heti 1 óra (+ 7 óra elosztva a tanévben)

5	180	18-54	kéthetente 3 óra
7	252	25-76	Heti két óra

A DFHT célja:

Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát a NAT határozza meg.

A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő dokumentuma. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál.

Az általános iskolában a nevelés-oktatást a *délelőtti* és *délutáni* tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről, amennyiben a foglalkozások nem szervezhetők meg a korábbi időszakban. Intézményünkben az osztályok heti óraszámja minden évfolyamon lehetővé teszi, hogy a foglalkozásokat 16 óra előtt meg tudjuk szervezni.

Hetirend 1-4.évfolyam

A 4. évfolyamon a többi évfolyamtól eltérően egy órával több az órazám, ami egy többlet tanórát jelent a feltüntetett táblázathoz képest.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7.15 -7.45	Reggeli	Reggeli	Reggeli	Reggeli	Reggeli
7.45 - 8.30	Ráhangolódás*	Tanóra	Ráhangolódás	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
8.40 - 9.25	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	20 perc szünet				
9.45 - 10.30	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
10.40-11.25	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
11.35-12.20	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	5 perc szünet				
12.25-13 10	Ebéd/játék	Ebéd/játék	Tanóra	Ebéd/játék	Ebéd/játék
	5 perc szünet				
13.15-13.40	Napközi	R-N	ebéd Játék	Napközi	R-N
13.40-14.40	Napközi	Te órád	Napközi	Napközi	"Te órád"
	5 perc szünet				
14.45-15.30	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás

15.30-16.00	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet

*Ráhangolódás óraszámába nem tehető.

A Komplex Alapprogram minta-hetirendje, 5-8. évfolyam

Az 5. és a 6. évfolyamon két napon hamarabb kezdődik a tanulószoba egy órával, így az alprogrami foglalkozás időpontja is előre hozható. Ezeken az évfolyamokon 28 óra az osztály heti kötelező és szabadon választható óraszám. Tanulói igény esetén Te órát is szervezhető szakköri kereteken belül.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7.15 -7.45	Reggeli	Reggeli	Reggeli	Reggeli	Reggeli
7.45 - 8.30	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
8.40- 9.25	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	20 perc szünet				
9.45 - 10.30	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
10.40-11.25	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	10 perc szünet				
11.35-12.20	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
	5 perc szünet				
12.25-13.10	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra	Tanóra
13.10-13.55	Ebéd				
	R-Tsz	R-Tsz	R-Tsz	R-TSz	Tanulószoba
	5 perc szünet				
13.40-14.40	Tanszoba	Tanszoba	Tanszoba	Tanszoba	"Te órát"
	5 perc szünet				
14.40-15.40	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás

Megjegyzés: Több osztályból tevődik össze egy alprogrami foglalkozás, s akik nem vesznek részt ezen a foglalkozáson, azoknak napközis foglal- kozás tanulószoba, vagy "Te órát" biztosítható.

7.7. JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN

A KRÉTA rendszerben az alábbi lehetőségek szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

KOMPLEX ALAPPROGRAM							
DFHT óra	☐	Ráhangolódás	☐	Testmozgásalapú alprogram	☐	Művészetalapú alprogram	☐
DFHT-KIP óra	☐	Komplex óra	☐	Életgyakorlat-alapú alprogram	☐	Logikaalapú alprogram	☐
Te órád	☐	Digitális alapú alprogram	☐				

A nevelő-oktató és képző munkát segítő eszközök jegyzéke. A tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon,
- a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek,
- pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,
- az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett,
- az alaptankönyvhöz a sajátos igényeknek megfelelő szatellit könyvek kapcsolódjanak, amelyek elkészítésében a nevelőtestület is aktívan részt vesz,
- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak,

A tartós tankönyvek a könyvtárból kölcsönözhetők.

Mindennapos iskolai testedzés

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modern kor és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Az iskola megszervezi a mindennapos testnevelést heti 5 óra keretében, amelyből legfeljebb heti 2 óra

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással.
- iskolai sportkörben való sportolással
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói, sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna (l. a 243/2003. (XII. 17.) Kormányrendelet testnevelési alapelveit és céljait);
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fitness mérések testhelyezeteire és az izomerősítések különböző testhelyezeteire [l. a 243/2003. (XII. 17.) Kormányrendelet testnevelési alapelveit és céljait, valamint az OM „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez” című, 2000-ben megjelent kiadványt]
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

A tanulók fizikai állapotának mérése a NETFIT szempontjai szerint történik az 5-8 évfolyamokon. Ehhez minden feltétel adott, az eszközrendszer központilag biztosított. A felmérésekre folyamatosan készülnek a diákok, már az alsóbb évfolyamokon is megismertetjük a tanulókat annak teljes anyagával.

Év végén minden tanulóval egyénileg értékeljük az elért eredményeket, s meghatározzuk a további fejlődéshez vezető utat. Az értelmileg akadályozott és/vagy autista tanulók mérése is megtörténik képességeik, terhelhetőségük figyelembevételével. Több tanulónál csak egy-egy feladatra korlátozódik, részben valósítható meg.

A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

<i>típusai</i>	<i>gyakorisága</i>	<i>dokumentálása, nyilvánossága</i>
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően	nyilvános szóbeli visszajelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladatlappal, munkalappal (differenciáltan, segítségnyújtással)	folyamatosan a tanítás-tanulás egységeiben	javítása, segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról
házi feladat (differenciáltan a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)	folyamatosan a gyakorlást és megerősítést szolgálva	tanári ellenőrzés, önellenőrzés feljegyzés a tanuló munkájáról

tárgy, gyűjtőmunka, munka	produktum, témához, tematikus egységhez nyilvános, közösség előtt, szorgalmi kötötten szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás
---------------------------------	---

Az írásbeli házi feladatok mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy az arra fordítandó idő nem haladhatja meg a napi egy órát.

Hétvégére és tanítási szünetekre nem lehet írásbeli házi feladatot adni.

Szóbeli házi feladat naponta adható. Mennyiségét úgy kell meghatározni, hogy a tanulónak maradjon ideje és lehetősége a játékokra, az iskolai és iskolán kívüli szabadidős tevékenységekre.

Amennyiben tudásszint-mérésre kerül sor a tanítási szünet után, azt a tanulókkal a szünet előtt közölni kell.

A szünet utáni első tanítási napon nem lehet témazáró dolgozatot íratni.

A dolgozatok megírásakor figyelemmel kell lenni a tanulók terhelhetőségére. Egy napon nem lehet két félévi vagy év végi dolgozatot íratni. Az év közbeni tudásszint-mérések száma sem lehet egy napon kettőnél több.

A félévi és év végi méréseket lehetőleg a szünet kiadását megelőző hétig kell elvégezni a lehető legjobb eredmények elérése érdekében.

Lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók jegyeiken javíthassanak.

A tanulmányi munkához, tevékenységhez köthető – egyéb területre irányuló *ellenőrzési feladat*:

A tanulók sérüléséből, a nagyon eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás- és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést végzünk – a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatában, kezelésében, az író és egyszerű kézi szerszámok, eszközök, játéktárgyak használatában az önellátás tevékenységeiben, a környezetellátás tekintetében.

Nagyobb lemaradás esetén terápiákat, tréningeket alkalmazunk. Gyakorisága: folyamatosan. Dokumentálása: szóbeli visszajelzés, feljegyzés, korrekció, fejlesztési terület megjelölése.

Az ellenőrző munkát minden esetben meg kell előznie egy pontos diagnosztizálásnak, amely feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek, hogy az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

Az iskola ellenőrző, mérő és értékelő tevékenységének rendszere

A tanulók ellenőrzésének, mérésnek, értékelésének egységes alapelvei

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői:

- Az intézmény pedagógiai programjára épül.
- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontos feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.

Ellenőrzési rendszerünk

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

- * az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését,
- * a tanulók személyiségfejlődésének, szocializáltsági mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének ellenőrzése

<i>Területei</i>	<i>Színterei</i>	<i>Módszerei és dokumentációja</i>
Aktivitás, együttműködés tanórán és tanórán kívül	a tanórán, a tanórán kívül (napköziben külső programokon, játékban, sportban, vetélkedőkön, a családban	megfigyelés, produktumok elemzése, beszélgetés, családlátogatás
Együttélési normák, szabályok követése iskolában és iskolán kívül	tanórán, napköziben, szünetben, szabadidőben, iskolán kívüli helyszíneken	megfigyelés, visszajelzés az adott esetben, tapasztalatok gyűjtése a családtagoktól, feljegyzés készítése
Feladatvállalás és viszonyulás a munkához	iskolában, osztályban, családban	folyamatos megfigyelés, visszacsatolás, kommunikáció, a feladatról írásos feljegyzés
Érzelmi élet, az önismeret és önellfogadás az akarat	iskolában osztálytársakhoz, iskolatársakhoz, a családtagokhoz a családban	beszélgetés egyénileg, a kiscsoportban, a családtagokkal történő konzultáció, feljegyzés készítése

A tanulók tudásának mérése

A tanulók tudásának, képességeik fejlődésnek, fejlettségének mérésére saját feladatbankot használunk, amelyet a helyi tantervi követelményekre építve állítunk össze és évenként felülvizsgáljuk és a tanulói szükséglet szerint módosítjuk, kiegészítjük.

A mérés (kettős) hármassal alkalmazzuk:

- a félévi és az év végi teljesítménymérések
- a diagnosztikus mérések
- a tananyagrészek végi tudásszint-mérések

A félévi és év végi mérések

A méréshez használt feladatbank (tesztek) elkészítésének szempontjai:

- * a feladatok a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek,
- * különféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra,

- * mindenkor mintavétellel, kipróbálással készüljenek elemekre bontott értékeléssel és százalékra megadható teljesítményszinttel,
- * a feladatok – az ismereteken túl – mérjék a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat megértési képességét,
- * a mérőeszköz csak a tanuló által megismert, elsajátított munkaszokásokat, tanulási módokat és eszközhasználatot kérje számon,
- * a tanulók által ismert, begyakorolt algoritmusokat, feladat-megoldási módozatokat, piktogramokat tartalmazzanak a mérőeszközök,
- * minden tanuló fejlettségének megfelelően kapjon segítséget, manipulációs, képi eszközt a feladatmegoldáshoz.

A mérés eredményeinek elemzésébe minden tanuló bekapcsolódik, gyakorolva az önellenőrzést.

A félévi és év végi mérések eredményeinek meghatározása a teljesítmény %-ában történik, majd ezt érdemjegyre kell átváltani. Ez az értékelő naplóba nagy, piros színű érdemjeggyel kerül be. Ezek eredménye elsődleges szempont a tanulók félévi és év végi jegyeinek megállapításakor.

Diagnosztikus mérés

Diagnosztikus mérést alkalmazunk a helyzetfeltárás céljából a nevelési oktatási folyamat adott szakaszába lépéskor, az iskolakezdéskor, tanév elején, vagy egy-egy új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén. Diagnosztikus méréssel információkat szerzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról, ismereteiről. Ezek hatékony segítséget nyújtanak a pedagógiai tervező munkához, a tanmenetek, tematikus tervek és fejlesztő programok írásához, a rehabilitációs órákhoz. A diagnosztizálás a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók között fennálló különbségek, sérülések miatt.

A tartós fejlesztésre, rehabilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében a diagnosztizáláshoz egyéni lapokat használunk. A lapokon az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése történik.

A diagnosztikus mérések értékelése a teljesítmény %-ában történik, az értékelő naplóba nem érdemjegyként, hanem a %-os eredményként kerül be piros színnel. A félévi és év végi mérések eredményeivel történő összehasonlítása további szempontokat ad a tanulók egyéni fejlesztéséhez.

Tudásszint-mérés

Az egyes tantárgyak tanulása során szükséges azt tudni, hogy a tanulók milyen szinten sajátították el a tananyagot. Ezt szolgálják az év közben bizonyos tananyagrészek végén az összefoglalás és rendszerezés után végzett tudáspróbák. Ezek értékelése érdemjeggyel történik, figyelembe véve a tanulók önmagukhoz mért fejlődését. Ez a jegy kis, piros színnel kerül be az értékelő naplóba. Értéke kétszerese a felelet és órai munka értékelésére szolgáló kék színnel beírt jegyeknek.

A tanulók értékelése

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményei.

Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Mit értékelünk?	Ki értékeli?	Az értékelés típusai	Az értékelés eredményének ismertetése
Tanulmányi munka	a tantárgyat tanító tanár	formatív szummatív	szóbeli szöveges minősítő
Magatartás Szorgalom	osztályfőnök az osztályban tanító tanárok	megfigyelés tapasztalatok rögzítése	

A formatív értékelés

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelés

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összesítése a kitűzött célokkal.

Az értékelés formái és rendszeressége

* A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról.

* A második évfolyam félévéig az értékelés nem érdemjeggyel, hanem szöveges értékeléssel történik. Év közben történő értékelés alapjául a munkaközösségek által elkészített értékelő lapok szolgálnak. Második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben – az első évfolyam kivételével – témazáró és félévi felmérők alapján is értékelünk. A második osztály félévétől szummatív értékelést alkalmazunk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak.

Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

▪ Első évfolyamtól a második osztály félévéig a részletes szöveges értékelés a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelőlapokon történik (melyek a bizonyítvány pótlapját képezik és a törzslapra is felvezetésre kerülnek)

▪

A szöveges értékelés a tanév során teljesített követelmények alapján:

a ... tantárgyi követelményt kiválóan teljesítette

a ... tantárgyi követelményt jól teljesítette

a ... tantárgyi követelményt megfelelően teljesítette

felzárkózásra szorul

A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét évközben osztályzattal, év végén érdemjeggyel fejezzük ki, amelyek az elektronikus naplóba a Kréta rendszerbe kerülnek rögzítésre.

Az érdemjegyeket a törzslapokba is bejegyezzük:

- (5) jeles, (4) jó, (3) közepes, (2) elégséges, (1) elégtelen.
- (5) D kitűnő -tantárgyi dicséret esetén

A tanulók félévi érdemjegyeinek kiszámítása egységes elvek alapján történik. Eszerint a diagnosztikus mérések eredményei nem számítanak bele az érdemjegybe, az írásbeli és a szóbeli feleletek tudásszint-mérések eredményei egyformán hangsúlyosak az átlag kiszámításakor. A jegyek súlyozásától eltekintünk. A pedagógus a félévi jegy megállapításakor eltérhet a kiszámított átlagtól, amennyiben a tanuló erősen romló vagy javuló teljesítményt mutat.

A tanulók év végi érdemjegyeinek kiszámításakor a félévi eredményt is figyelembe vesszük.

A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai

A pedagógus meghatározott kivétellel – a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök – az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi.

Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

- a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél
jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1);
- b) a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél
példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2);
- c) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél
példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Az első évfolyamon:

Félévkor és év végén szöveges minősítéssel kell kifejezni a tanuló munkáját.

A második évfolyamon:

Félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

A második évfolyam végén és a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén:

A tanuló értékelésére az iskola pedagógiai programja szerint történik.

Értelmileg akadályozott tanulók értékelése

A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJAI

Iskolatípusokban tanulóink teljesítményének értékelése specifikus, fejlesztő értékelés. Teljesítményük gyakran ingadozó, nem a valós tudást tükrözi, mert verbalitásuk rossz – esetleg nem is értékelhető -, az emóciók nagymértékben befolyásolják. Objektív értékelés ezért csak folyamatos információgyűjtéssel lehet, mellyel ellenőrizhetjük a tanulók személyiségének fejlődését, az oktatásban való előrehaladását.

Az információszerzés módszerei: megfigyelés, feladatlapok, tevékenységtesztek(PAC), szituációs gyakorlatok, versenyek.

A tanév elején az egyéni fejlesztési terv elkészítését megelőzően felmérjük minden tanuló jelenállapotát. Szempontjai: megjelenés, kommunikáció(befogadó nyelvi készség,kifejező nyelvi készség), nagymozgás, finommotorika, adaptív gondolkodói terület, szociális érzelmi terület, önkiszolgálás. Ennek alapján, a tanév végén megállapíthatjuk, hogy milyen mértékben sikerült megvalósítani a fejlesztési tervet és milyen fejlődést tapasztaltunk.

Elveink az értékelés során: a legkisebb teljesítmény vagy a teljesítményre tett erőfeszítés se kerülje el figyelmünket, minél gyakrabban éljünk a pedagógiailag pozitív értékeléssel, ez pozitív motivációként is hat, az értékelés során a tanulók egyéni képességeit, az abban bekövetkezett változást vesszük alapul. Az értékelés célja: a tanuló minősítése, visszajelzés a szülőknek, az iskolának a tanuló előrehaladásáról, a hiányosságokról.

Az értékelés szempontjai: a tanuló önmagához viszonyított fejlődése, a képességek minőségi és mennyiségi változása, az ismeretek elsajátítása, a tanulók szociális viselkedésének alakulása, a tanulónak az iskolai követelményeken túlmutató tudása, más tevékenységekben megmutatkozó képességei.

Szempontjai:

- szociális képességek, magatartási és viselkedési szokások alakulását;
- tanuláshoz és munkához való hozzáállást;
- cselekvőképességet és pszichomotoros fejlődést;
- tanult ismeretek alkalmazásának képességét;
- tantárgyi követelmények teljesítését az egyéni fejlesztési tervekkel összhangban;
- a tanuló iskolai követelményeken túli tudását, más területeken megmutatkozó képességeit;
- a tanuló foglalkozásokon nyújtott érdeklődését, aktivitását, kooperációját.

Iskolánk valamennyi pedagógusának feladata: a tantárgyi követelményrendszer egységes értelmezése, folyamatos ellenőrzés, értékelés alkalmazása, objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású értékelés, az értékelés rövid időn belül kövesse az értékelt teljesítményt.

Az értékelés módja: A tanév során folyamatosan szóban, vagy a tanár által választott egyéb módon értékeljük tanulóinkat. Félévkor a tanulók félévi értesítőt, a tanév végén bizonyítványt kapnak. Mind a két dokumentumban kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul minősítésekkel értékeljük a tanulóknak az egyes tantárgyakban elért teljesítményét. Tanév végén, a bizonyítvány mellé minden tanuló részletes pedagógiai jellemzést kap, mely bekerül a tanulói portfólióba is. A kiemelkedő tanulói teljesítményt dicsérettel jutalmazzuk.

Ha a tanuló egyéni adottsága, fejlettsége lehetővé teszi, a szakértői és rehabilitációs bizottság véleményét is figyelembe véve a tantestület javaslata alapján, tanév során osztályozó vizsgát tehet és felsőbb évfolyamba léphet.

Az értelmileg akadályozott tanulók szóveges értékelése teljesen egyénre szabott. Az értékelés az önmagához való fejlődést tükrözi.

Szóveges értékelés 1-4 csoportban, felsőbb évfolyamokon érdemjegy.

Alkalmazott értékelési formák:

- Szóbeli értékelés: lehetőség szerint a pozitív teljesítményt kell értékelni, fontos a gyakori, ösztönző hatású megerősítés. (Helyeslés, dicséret.)
- Különböző szimbólumok, tárgyjutalmak: például pontozás, csillag, dicsérő kártyák, stb.
- Szóveges értékelés:

Évente P.A.C. és tanulmányi eredmény alapján szöveges értékelés.

Félévente a szülővel történő személyes megbeszélés keretében értékeljük a gyermek haladását.

A súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók értékelése

Félévkor és év végén a szakmai team, írásos értékelést készít a tanuló haladásáról:

Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javaslatot tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére, vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására.

A tanulók fejlődésének, állapotának részletes tanév végi, szöveges értékelése a központilag kiadott ékelőlapokon történik, melynek egy példányát a szakértői bizottsághoz, egy példányát a szülőhöz eljuttatjuk. Egy példányát a haladási naplóhoz kell csatolni, ez egyben a tanuló bizonyítványa.

Az értékelés alapját a konduktor, a gyógypedagógusok megfigyelései, pedagógiai véleménye és a Flórich féle fejlődésdiagnosztikai teszt adja.

Félévkor egy általunk kidolgozott, egyszerűsített értékelő lapon tájékoztatjuk a szülőket. Az ellátás fejlődési szakaszokra van bontva, ahol fejlesztési célokat fogalmazunk meg és nem követelményeket határozzunk meg.

Autizmussal érintett tanulók értékelése

A tantárgyi követelmények értékelésének, teljesítésének szempontrendszere, módja megegyezik a tanulásban akadályozott vagy értelmileg akadályozott tanulóakra vonatkozó szabályozással az értelmi érintettség mértékének megfelelően. Figyelembe vesszük az értékelés során, az érintett, spektrum zavarból adódó egyéb gátló tulajdonságait, akadályozottságát. Képességeihez mérten történik az értékelés: önmagához viszonyított fejlődés mértékének, szociális viselkedés alakulásának figyelembevételével.

Az autizmussal érintett gyermekek esetében a motivációs rendszer kiépítése, azonnali visszacsatolás, jutalmazási rendszer kiépítése segíti az eredményes munkavégzést.

A hagyományos értékelési formák, szóbeli, írásbeli dicséret számukra legtöbb esetben nem értelmezhetőek.

A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről

A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban, szülői értekezleteken, fogadóórákon, nyílt napon, egyéni beszélgetés során.

Írásban az üzenő- és tájékoztató füzetben, ellenőrzőben, elektronikus naplóban, bizonyítványban, értékelő lapon.

Az első évfolyamon első negyedévében főleg a tanulók beilleszkedéséről, a társaikhoz, a felnőttekhez és az egyes tantárgyakhoz való viszonyukról, feladattudatukról adunk tájékoztatást. Az ötödik évfolyam első negyedévében a felső tagozatos létformához, az új tantárgyakhoz, tanórákhoz való viszonyukat motiváltságukat értékeljük. A többi évfolyamokon a tanulók önmagukhoz mért fejlődéséről, személyiségjegyeik, szociális kapcsolataik alakulásáról, tanulmányi előmenetelükről tájékoztatjuk a szülőket. A tanulók motiválása, fejlődése érdekében javaslatokat és feladatokat is megfogalmazunk.

A minősítés formái megegyeznek az iskolai dokumentumokba bejegyzettekkel.

A fontosabb és részletesebb tájékoztatás érdekében az első évfolyam végén a bizonyítványba bejegyzett minősítés kiegészítéseként részletes tájékoztatást is kapnak a tanulók és a szülők a bizonyítványhoz csatolt betétlapokon.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A magatartás és szorgalom értékelése

A magatartás és szorgalom értékelési rendszere segíti az iskola nevelési és oktatási céljainak megvalósítását, a tanulók önismeretének fejlődését, a szocializáltság elérését.

Tanév közben, *alsó tagozaton* a tanulók magatartását és szorgalmát rendszeresen értékeljük tanítási órákon és tanórán kívüli foglalkozásokon. Egyezményes jelekkel (pontok, csillagok) szóbeli értékeléssel egyaránt jelezzük tanulóink felé véleményünket, észrevételeinket a közösség, az egyes tanuló bevonásával. Minden hét végén az osztályfőnökök kiértékelik az évfolyam magatartását és szorgalmát. Alkalmazkodva a kisiskolások életkori sajátosságaihoz tárgyi jutalmazásban is részesülnek a példamutató gyerekek a közösség előtt – a közösségi szavazatok alapján.

Folyamatosan ellenőrizzük és értékeljük a tanulók felszerelését, az osztálytermek, szekrények és tanulópadok rendjét.

A legrendezettebb osztályok, legkulturáltabban étkező napközis csoportok félévenként jutalmazásban részesülnek.

Az egyes tanuló magatartási és szorgalmi érdemjegye megállapítása céljából az osztályfőnök összegzi az osztály és az osztályban tanító pedagógusok észrevételeit. Az osztályzatról az osztályfőnök és a napközi vezető dönt a tanulók bevonásával. ellentétek esetén az osztályozó konferencia hoz döntést az érdemjegyről.

A magatartás értékelésének szempontjai

- a házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása,
- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadása az iskolán belül és kívül,
- az iskola képviselete.

A minősítésben segíti a kollégákat a tantestület által elfogadott és jóváhagyott, a magatartás és a szorgalom érdemjegyek kialakításához készült táblázatos szempontsor.

A magatartás minősítése

Példás az tanuló, akinek viselkedése minden szempontnak példamutató, a házirend rendelkezéseit maradéktalanul betartja, felelősi feladatait ellátja, pozitív mintát ad az osztályközösség számára.

Jó az a tanuló, aki kisebb hiányosságokkal felel meg a szempontsornak, viselkedése megfelelő, a házirend szabályainak szándékosan nem vét, nincs osztályfőnöki figyelmeztetése.

Változó az a tanuló, aki a szempontsornak nem felelt meg folyamatosan, magaviselete sokszor kifogásolható, az órákat többször megzavarja, negatív megnyilvánulásai vannak, időnként tiszteletlen, tanáraival és társaihoz való viszonyulás sem megfelelő. Osztályfőnöki figyelmeztetője, vagy intője szaktanári figyelmeztetése van. Az órákról gyakran elkésik.

Rossz az a tanuló, aki a követelményeknek sorozatosan nem tesz eleget, a házirendet súlyosan megszegi. Igazgatói intője van. Társaihoz való viszonyulása, gyakran az együttélés szabályait is sérti, az osztályközösségre negatív hatással van. A tanórákat rendszeresen zavarja. Gyakran elkésik a tanórákról és magas az igazolatlan mulasztások száma.

A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást.

A szorgalom értékelési szempontjai

- motiváltság,
- az egyes tantárgyak követelményeinek eléréséhez tett erőfeszítés, akarat,
- többletfeladatok vállalása, ellátása,
- a közösségért végzett munka, a társak megsegítése, a kisebbek gondozása.

A tantestület által elfogadott szempontsor segíti a pedagógust döntéseiben és biztosítja az egységes értelmezést a szorgalom minősítésében.

A szorgalom minősítése

Példás az a tanuló, aki maximálisan megfelel az elvárásoknak, kimagaslók az eredményei, vagy mindent megtesz a jobb eredmény eléréseért. Aktív az órákon, és külön feladatokat is vállal.

Jó az a tanuló, aki a követelményeket általában teljesíti, eredménye jó színvonalú. ami képességeivel összhangban áll.

Változó az a tanuló, aki hozzáállásából, motívumaiból eredően a követelményeknek nem felel meg folyamatosan. Teljesítménye gyengébb, mint a képességei. Munkája hullámzó, felszerelése időnként hiányos.

Hanyag az a tanuló, aki nem is igyekszik megfelelni az elvárásoknak, vagy szándékosan szembehelyezkedik, elutasítja azt. Teljesen motiválatlan. Teljesítménye gyenge, több tárgyból elégtelen az osztályzata. Felszerelése hiányos, házi feladatait sem készíti el.

Az elismerés formái

1. Helyeslés: pozitívan értékelő, rövid, buzdító megjegyzés. A visszajelzés formája lehet fejbólintás, mosoly is.
2. Dicséret: a teljesítmény fokozása érdekében alkalmazzuk. A helyes adagolására vigyázzunk!

Írásos fokozatai:

- Szaktanári: azon tanulóknak, akik valamilyen tantárgyból kiemelkedő eredményt értek el.
- Osztályfőnöki: a tanulót példaként állítjuk a tanulótársak elé.
- Napközi-vezetői
- Nevelőtestületi: huzamosabb ideig tartó, példamutató kötelességteljesítés, kiváló tanulmányi eredmény esetén. Félévkor az ellenőrző könyvbe.
- Igazgatói: amennyiben a tanuló osztálya, vagy az iskola hírnevét növelte.
- Iskolagyűlés előtti negyedévente, és tanévzárón
- Benedek díj: az év legeredményesebb diákja

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni. Ezek a tanulók a tanév végén könyvvel, oklevéllel jutalmazhatók.

Dicséreték:

Tanulmányi munkáért:

- Szaktanári dicséret egy tantárgyból kiemelkedő
- Osztályfőnöki dicséret több tantárgyból folyamatosan kiemelkedő

Közösségi munkáért:

- Osztályfőnöki dicséret

Magatartásért:

- Osztályfőnöki dicséret

Igazgatói dicséret:

Vármegyei, országos tanulmányi- és sportversenyen elért kiemelkedő helyezését.

Az igazgatói dicséretet kapott tanuló neve elhangzik az iskolagyűlésen. Minden dicséret kerüljön be az ellenőrző könyvbe és a naplóba.

Osztályfőnöki, főigazgatói és iskolagyűlés előtti dicséret közvetlenül is kapható. Félévi illetve éves munkáért oklevéllel vagy könyvvel jutalmazzuk a tanulókat, valamint az év végén, az év folyamán legeredményesebb tanuló neve felkerül az „Akikre büszkék vagyunk” iskolai kupára, amit a tanuló kicsinyített másolatban haza is vihet.

Jutalom:

- Oklevél, könyv, ajándéktárgy, színházlátogatás, torta

Csoportos jutalmazási formák:

- Jutalomkirándulás, színházlátogatás, kiállítás látogatásához hozzájárulás.

Kitüntetés:

- Oklevél
- Érem
- Serleg, emléktárgy
- Tárgyi jutalom, sportfelszerelés

Az elmarasztalás formái

Nem lehet megszégyenítő, testi fájdalmat okozó. Mindig indoklással járjon. A tanuló egyéni sajátosságait figyelembe véve kell alkalmazni.

Formái:

1. szóbeli,
2. írásbeli.

Szóbeli figyelmeztetésben részesül az, aki:

- Társaival és felnőttekkel szemben udvariatlan
- Kötekedő
- Káromkodik, visszabeszél
- Személyi higiénijára, környezete tisztaságára nem ügyel
- Tanítási órán nincs felszerelése
- Nem készül

Azonnal írásban figyelmeztetjük azokat, akik:

- A tanítási időben engedély nélkül elhagyják az iskolát
- Saját – és mások testi épségét veszélyeztetik
- Társaikon nyereszkednek, üzletelnek
- Durva, trágár szavakat használnak, a felnőtteknek tiszteletlenül visszabeszélnek
- Társaikat, a kisebbeket megfélemlítik, bántalmazták
- Magatartásukkal az órai munkavégzést akadályozzák

Minden tanulónak joga, hogy az írásbeli figyelmeztetéssel járó vétséggel kapcsolatban mentségeit előadja az osztályközösség, a diákönkormányzat, a tantestület előtt.

Fegyelmi intézkedések:

Az a tanuló, aki kötelességeit enyhébb formában megszegi, fegyelmi intézkedésben részesítendő.

A fegyelmi intézkedések a következők lehetnek:

- Szaktanári figyelmeztetés
- Osztályfőnöki figyelmeztetés
- Osztályfőnöki intés
- Osztályfőnöki rovó
- Megjelenés a diákönkormányzat fegyelmi bizottsága előtt
- Igazgatói figyelmeztetés
- Igazgatói intő
- Igazgatói rovó

A fegyelmi intézkedéseket az elektronikus naplóba be kell írni.

Fegyelmi büntetések:

Ha a tanuló a kötelességeit súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

A fegyelmi büntetés lehet:

- Megrovás
- Szigorú megrovás
- Meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása
- Áthelyezés másik osztályba, vagy iskolába

A felelősségre vonás eljárás módjára és formájára nézve a közoktatási törvény rendelkezései az irányadók.

A házirend megsértésének következményei:

- Szóbeli figyelmeztetéssel jár, ha egy-két alkalommal történik
- Írásbeli szaktanári figyelmeztetés jár, ha gyakrabban történik
- Súlyos fegyelmi vétség esetén a Fegyelmi Bizottság dönt az iskolavezetés, a tantestület és a diákönkormányzat részvételével. A Fegyelmi Bizottság dönt az iskolavezetés, a tantestület és a diákönkormányzat részvételével. A fegyelmi bizottság megbeszélésén a szülő és a tanuló is köteles megjelenni.

A fegyelmi büntetés lehet:

- Megrovás
- Szigorú megrovás
- Kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása

Az írásbeli intésnek, figyelmeztetésnek a naplóban kell szerepelnie. A vétség súlyosságától függően az osztályközösség, az osztályfőnök, a tantestület – akár egyetlen vétségért is – magasabb büntetési fokozatot is kezdeményezhet. A házirend megsértését iskolai és iskolán kívüli rendezvényekről való eltiltással is lehet büntetni. Szándékosan vagy gondatlanul balesetet okozó tanuló fegyelmező intézkedésben részesülhet.

Az értelmileg akadályozott gyermekeknél:

A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ÉS JUTALMAZÁSÁNAK ELVEI

Az értékelés, minősítés követelményei: a tanuló magatartásában, szorgalmában mutasson fejlődést, a legszűkebb közösségét fogadja el, társait ne zavarja, képességeinek megfelelően vegyen részt a közösség életében, munkájában, a közösség szabályait tartsa be

Az értékelés, minősítés formái: Tanulóink magatartásának, szorgalmának értékelése a tanév során szóban elhangzó értékelést, reagálást jelent.

A tanulók magatartásának, szorgalmának értékelése, minősítése a félévi értesítőben és a bizonyítványba a következők: A tanulók magatartásának értékelése, minősítése esetében: példás, jó, változó, rossz.

A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése esetében: példás, jó, változó, hanyag.

Az a tanuló, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez – az iskola dicséretben részesíti, jutalmazza.

A jutalmazás módja: Egyéni: osztályfőnöki dicséret, szaktanári, nevelőtanári dicséret, jutalom, nevelőtestületi dicséret. Csoportos: kirándulás külső programok, stb. A jutalmazásra javaslatot tehet: osztályfőnök, szaktanár nevelőtanár, a gyermekekkel közvetlen kapcsolatban álló intézményi dolgozók. Magatartás, szorgalom dicséret: - Jó magatartásáért dicséretben részesítem. - Kiemelkedő szorgalmáért dicséretben részesítem.

A tanulók továbbhaladása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába általában akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, úgy engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt a sérülése, a képesség fejlődésének üteme és a tanuló egészségi állapota indokolja. A tanuló a követelmények teljesítése végett, a felzárkózás miatt fejlesztő foglalkozáson vesz részt.

A tanuló fejlődését folyamatos pedagógiai diagnosztizálással szükséges nyomon követni. A tanulók fejlesztése érdekében a gyógypedagógusnak együtt kell működnie más szakemberrel, az orvossal, a pszichológussal, a konduktorral, a gyógytornással, a családvédő és a szociális munkással.

A továbbhaladásnál a pedagógiai szakaszokhoz rendelt minimális teljesítményt kell alapul venni, valamint az egyes tantárgyak tanterveiben évfolyam szinten meghatározott követelményeket szükséges teljesíteni.

Amennyiben a tanuló nem felel meg a fejlődési szakasz, illetve a tantárgyi követelményeknek, úgy évisméltásra kerül sor, illetve 1-2 tantárgyból mutatkozó elmaradása esetén – intenzív megsegítést követően – lehetősége van javítóvizsgára.

Ha a tanuló 18. életkorára nem jut el a 8. osztály befejezéséig, úgy az iskola főigazgatója kezdeményezheti a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleményével összhangban – a tankötelezettség meghosszabbítását.

A javító- és osztályozó vizsga időpontja a nevelőtestületi döntés alapján a szorgalmi év végét követő két hét, és/vagy a következő tanévet megelőző két hét, egyéni értesítés alapján.

Magasabb évfolyamra lépés feltétele

A továbblépés szakaszai a tanévhez igazodnak. Ez alól kivételt képeznek azok a tanulók, akik az átlagnál lassabban vagy gyorsabb ütemben fejlődnek. A gyorsabban fejlődő tanulóknak lehetősége van tanév közben különbözeti vizsgával magasabb évfolyamba lépésre. Az átlagos ütemben fejlődő tanuló a tanévre előírt követelmények teljesítésével szerzi meg a továbblépéshez szükséges feltételt.

A tanulói jogviszony megszüntetése

A 8. osztály befejezése előtt lakóhely vagy iskolaváltoztatás miatt a tanuló jogviszonyát megszüntetheti a következő feltételek mellett:

- Új iskolába történő beiratkozással
- , a törvényben előírt, a feladatellátásának megfelelő tankötelezettségi maximum életkor elérésével legkésőbb az adott tanítási tanév végéig.
- Az iskola távozáskor iskolaváltoztatási értesítőt, bizonyítványt, egészségügyi törzslapot, fejlődési lapot és szakértői véleményt továbbít az új intézmény felé.

A tankötelezettség megszűnése esetén a tanuló a bizonyítványát kapja meg.

Az iskolai tanulmányok befejezésekor, ha nem tanul tovább, az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványt kap a végzett növendék.

Továbbtanulás esetén az előbbieken felsorolt dokumentumokat a szakképző intézménybe továbbítjuk.

Tárgyi feltételek

Székhely Intézményünk modern, jól felszerelt akadálymentesített. A két emelet szintjei közti közlekedést lift segíti, akadálymentesített parkoló áll a szülők rendelkezésére iskolánk belső udvarán. A jobb oldali termék 30,5 m², a bal oldali tanterem 25m² alapterületűek. A világos tanterem kis alapterületük miatt maximum 11-15 tanuló elhelyezésére alkalmasak. A kétszemélyes tanulópadok helyet biztosítanak a tanulók felszerelésének az oktatás taneszközeit zárható szekrényekben tartjuk. Az osztályokban beépített szekrények kerültek elhelyezésre. Szaktantermünk kettő: számítástechnika és tankonyha. Taneszközeinket a pályázatok útján elnyert pénzeszközökkel tudjuk folyamatosan fejleszteni.

Egyéni fejlesztésre kialakítottunk egy fejlesztő helyiséget, melyet sikerült jól felszerelni, berendezni.

A testnevelési órák megtartására szolgál a tornaterem öltözőkkel és zuhanyzókkal.

Az életvitel órákat a tantermekben végezzük. Varrószobát rendeztünk be a lányok szabás-varrás oktatásához, de a terem szükségteremmé kellett átalakítani az osztályok elhelyezését csak így tudtuk biztosítani. A tanterem a délutáni foglalkozások színtere is egyben. Ennek megfelelően a berendezés, az elhelyezés a tanulók kapcsolódását, szabadidős tevékenységét is szolgálja. Így olvasósarok, mese sarok, játszó sarok, élő sarok, ami a napi életritmus szervezéséhez szükséges került kialakításra. A jelenlegi felszerelésünk megfelelő szintű, a szükséges képességfejlesztő eszközökkel, modern bútorzattal, 4db interaktív táblával és egy interaktív panellel is rendelkezünk. Eszközkölcsönzöt is működtetünk, melynek állományát az EFOP 3.1.6-16 projekt keretében kívánjuk bővíteni. Szertári állományunk, szemléltető anyagaink azonban teljes mértékben elavultak.

A foglalkoztatás egyéb terei, termei

A tantermeken kívül a párhuzamos, a kiscsoportos és egyéni formában szervezett foglalkozásokat, (tanórai, tanórán kívüli) szolgálják a tantermeknél kisebb, de a célnak megfelelő egyéb termek. Számítógépekkel történő fejlesztő foglalkozásra, a mozgásfejlesztésre, az egyéni fejlesztésre, a logopédiai foglalkozásokra biztosított termekben

a szükséges berendezések rendelkezésre állnak. A felszerelés, a berendezés nagyon tudatosan válogatott, hogy a célzott fejlesztést szolgálja.

A tornatermet szertár, öltözők, egészségi ki. Komoly problémát jelent azonban, hogy a mindennapos testnevelés bevezetésével a testnevelés órák száma nagymértékben növekedett. Így a tornateremben egyszerre két csoport is jelen van, ami rendkívül balesetveszélyes. Nincs sportudvarunk, így a kültéri testnevelés órákat is a helyi sportegyesület pályáján, korlátozott módon tudjuk megtartani. Heti egy alkalommal, a tanulók többsége 4 órában a városi uszodában van és pénteken a sportcsarnok létesítményét is igénybe vehetjük. Így tudjuk csak megszervezni a mindennapos testnevelést.

Az új részben került kialakításra egy nagy könyvtárterem, mely alkalmas foglalkozások megtartására, közösségi térként is jól használható.

Intézményünk földszintjén került kialakításra módszertani részünk két óvodai csoporttal és a fejlesztő nevelés, oktatást biztosító csoporttal

Közös helyiségeink

A szabadidő, a tanórák közötti szünet, a csoportközi foglalkozások, próbák és az osztályok ünnepségei szintenként a tágas zsibongóban szerveződik. Ez a délutáni kikapcsolódás, a közös játék színtere is

A zsibongók dekorációi, kiállított tárgyai, képei, festése, és domborműve megkívánja a fokozott védelmet, így fegyelmező erőként is működik, mert a környezet védelmére, óvására nevel, és a "mi tudatát" erősíti a tanulóknál.

Az ebédlő a reggeli és az ebéd elfogyasztásának színhelye.

A tanulók az első osztályok kivételével önkiszolgáló rendszerben használják az ebédlőt. Az óvodások saját csoportszobájukban étkeznek. A kulturált étkezés mellett gyakorolhatják a társas viselkedés, a megjelenés, a kérés, a köszönetnyilvánítás összes formáját.

Az ebédlő a közös rendezvényeink egyik fontos színtere, amely esetenként kiegészül az előcsarnokban, a tornateremben tartott rendezvényekkel.

A udvar tágassága a gyülekezés, a levegőzés a kisebb mozgás, az egyszerűbb játékszervezés helyszíne lehet. A játékokra, a szabadidő eltöltésére a tanulócsoporthoz, a napközis csoportok a közeli sportcentrum létesítményeit használják, amely az iskola közvetlen közelében található.

Sajátos nevelési igényű, roma tanulók nemzetiségi oktatása, magyar nyelven átmenetileg szünetel.

Az oktatáshoz szükséges tanterv kidolgozásra került, különálló programot alkot.

Megfelelő személyi feltételek megléte esetén és a fenntartó hozzájárulásával újra bevezethető.

A népismereti tartalmak részben megjelennek az osztályfőnöki órákon és a magyar nyelv, életvitel, rajz és vizuális kultúra tantárgyakban is.

A nem kötelező választható tanórák rendszere

Évfolyamok	1- 8.
Tantárgy	A helyi tanterv szerint.
Óraszám	A helyi tanterv szerint.

A tantervi fejlesztéseink elsősorban a gyermekek fejlődésének érdekeit szolgálják, így minden tevékenységet annak rendelünk alá, hogy azok miként hatnak a tanulókra.

Gyakorlatközpontú, alkalmazható tudás

A választás során prioritást kap az a szemlélet, hogy a tanulók a tanulási folyamat során minél önállóbban és a lehetőségek szerint a valós környezetben szerezzék meg a mindennapi életben a közvetlen természeti és társadalmi környezetben megismerhető tudáselemeket.

A tudás és a képességfejlesztés helyes arányának megtalálása

Képességet fejleszteni ismeretek nélkül nem lehet, ezért a műveltségterületi fejlesztésben mindkettőnek megfelelő teret kell biztosítani. A képességfejlesztésre kiemelt figyelmet kell fordítani. A tantervi programok kidolgozásakor arra törekszünk, hogy a képességfejlesztési módszereket a hozzájuk kapcsolódó tartalmi lehetőségekkel együtt alkalmazzuk.

Képesség- és személyiségfejlesztés

Az értelmi képességek fejlesztése során kiemelt fontosságuként kezeljük a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenység területeket, a szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztését, a társadalmi érzékenység a nyitott, elfogadó és empátikus személyiség kialakítását, a társas aktivitást.

Új típusú tanári attitűd

Olyan tanulási programokat vezetünk be és dolgozunk ki, amelyek a tanulási folyamatot segítő, támogató és innovatív pedagógust igényelnek.

Tevékenységek központú tanítási-tanulási gyakorlat megvalósítása

az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten – élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szereznek, maguk fedezik fel a környezeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, azokból következtetéseket vonnak le -, korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazzák. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a tanulók megfogalmazzák egyéni és csoportosan kialakított véleményeiket, azokat meg tudják vitatni, érvekkel alátámasztani és meg tudják védeni.

Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség

Differenciált tanulásszervezési módszereket alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik a tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességének, érdeklődésének megfelelő fejlesztést. Alkalmazzuk a heterogén összetételű csoportok együttes kezelésének módszereit, ugyanakkor igyekszünk elérni, hogy a tanulóban kialakuljon az igény arra, hogy egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével egész életük során képezzék magukat, bővítsék ismereteiket.

Fokozatosság és folyamatosság

Előnyben részesítjük azokat a tartalmakat, amelyek egymásra épülnek, amelyek a folyamatosságot, a folytonosságot teremtik meg. Számolnak a tanulók különböző ütemű képesség fejlődésével, az egyes képesség- és kompetencia területek éveken át tartó fejlődési folyamatával.

8. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

8.1. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat.

Elméleti alapvetés

A teljes körű egészségfejlesztési programot a nevelési program szerves részét képező környezeti és egészségfejlesztési programmal összhangban, a Nat és a tantárgyi kerettantervek egyes kapcsolódó tartalmai alapján kell elkészíteni, figyelembe véve, hogy annak megvalósítása népegészségügyi, pedagógiai és összetársadalmi cél is.

A megvalósítás alapvető irányai

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy egészségfejlesztési alapeladat rendszeres végzését jelenti - minden tanulóval, a nevelőtestület és a szülők bevonásával, a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálóban szereplő városi intézmények bevonásával:

Mindennapi testnevelés megvalósítása- testnevelés/testedzés minden gyermeknek nélkülözhetetlen (ennek része a jól végzett tartásjavító torna, relaxáció és tánc is);

A gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése személyközpontú pedagógiai módszerekkel.

Számos egyéb téma között környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi és családi életre nevelést is magában foglaló tantárgyak hatékony oktatása (környezetismeret, természetismeret, életvitel, társadalmi ismeretek, erkölcsstan, mozgókép és médiaismeret)

Egészségfejlesztő, szemléletformáló iskolai programok megvalósítása a tanulók egészségének védelme, valamint az egészséges életmód és a testmozgás iránti igény viselkedésbe épülése érdekében. **Egészséges táplálkozás megvalósulása.**

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában:

- Az egészség fogalma.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Szájhygiénia.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- Az egészséges táplálkozás
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok.
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet- és tv-függés).
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.

8.2. Környezeti és egészségügyi nevelési program. Mindennapos testedzés

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik

8.3. Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

Az iskola hitvallása

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Az egészségsnevelés iskolai területei Az iskolai egészségsnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s **konkrét tevékenységekben alaposodhassanak meg.**

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben

- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Az egészségnevelési program alakításakor érdemes áttekinteni, hogy a tervben megjelennek-e olyan az előző felsorolásból nyerhető, és az életkori sajátosságokhoz is illesztendő lényeges témák, mint például:

- az egészséges táplálkozás témái
- a szenvedélybetegségekkel való foglalkozás
- a szexuális felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- a testi higiénia
- a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)
- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás,)
- a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás

8.4. Iskolai programok

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos munka hatékonyságát az segíti, ha az iskola lehetőleg minden egészséggel kapcsolatos tevékenységre kiterjedő tervvel rendelkezik. Ezt egyeztesse, a diákokkal és a szülőkkel, az iskolához szorosan kapcsolódó más szakemberekkel. Fontos, hogy a terv feladatokat és a megvalósításukat szolgáló tevékenységeket tartalmazzon olyan fontos területekre, mint

- az egészséges személyiségfejlődés elősegítése,
- az egészséges táplálkozás ösztönzése
- a mindennapi testmozgás,
- a dohányzás, alkoholfogyasztás- és kábítószer használat megelőzése,
- a fogyatékosok és hátrányos helyzetűek integrációja,
- az iskolán belüli bántalmazás megelőzésére,
- a szexuális nevelés – már a pubertás időszakát, a nemi érés időpontját megelőzően is.

8.5. Tanórai foglalkozások, egyéb foglalkozások

Szaktárgyi órák téma feldolgozása

(Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez. Ezekre a helyi tanterv tervezése során külön figyelmet érdemes fordítani

Napközis foglalkozások

Ha jó a tervezés és az együttműködés a tanítók, szaktanárok és a napközis nevelő között, kitűnően egészítheti ki a tanórai programot, illetve a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.

Délutáni szabadidős foglalkozások

Sportprogramok, kerékpáros programok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.

Egészségnapok

Az iskola egészét átfogó előre tervezett programok. Komoly szervezést, felkészülést igényelnek, több iskola is összefoghat az adott régión, megyén, településen belül.

Szakkörök

Sportszakkör, íjászat, táncórák, mozgásfejlesztés kukta szakkör kerékpáros szakkör

Hétvégi iskolai programok

Sportrendezvények, kulturális programok.

Kirándulások, erdei iskola, túrák, sportprogramok, kerékpártúrák

Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség
- globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Konkrét célok és feladatok

- természeti, épített, szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság stb.)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok – a megoldás módjai)
- hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken
- azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése
- mindennapi testedzés

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők:	Célok:	Tevékenység, feladat: (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Kedvezőtlen elhelyezkedés, bukkánó,	Közlekedési biztonság növelése az iskolába történő	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása - a feltételek javítása, járda, gyalogátkelő kialakítása

gyalogátkelő járda, hiánya	balesetmentes bejutás elősegítése. Az intézmény közvetlen környezetének az udvarának, belső parkoló területének biztonságosabbá tétele. A kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése.	- kerékpárral közlekedők számára biciklitároló bővítése, kerékpáros programok szervezése - biztonsági felszerelések használatára ösztönzés
Légszennyezés	Csökkentése, tanulói tudatosság alakítása.	- növények ültetése az iskola környékén, az iskolakertben és a növények gondozása, pótlása - gyomtalanítás, parlagfű-irtás -kerékpárút használta
Szemét és hulladék kezelés	Tiszta, egészséges környezet.	- szeméttárolók környékének fokozott ellenőrzése - szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás -intézmény közvetlen környezetének, udvarának rendszeres megtisztítása, igény kialakítása - felvilágosító előadások az egészség károsító anyagokról és a fertőzési veszélyekről - utak sózása helyett ásványi örlemény, homok használata
-	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, újszerű, hangulatos, évszakhoz illő dekoráció, otthonos óvodai környezet, pihenősarok kialakítása, -felnőtteknek dohányzásra kijelölt hely az intézmény udvarán kívül - gyakori portalanítás - gyakori szellőztetés - lábtörlők, váltócipő alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	- gázkazán szabályozása - nyílászárók javítása, redőny használata
Világítás	Egészséges, takarékos	- neonok cseréje energiatakarékos izzókra -kapcsolók ellenőrzése, takarékoságra nevelés
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása,
Vegyi anyagok, fertőtlenítés	Az iskola biztonságosabbá tétele, környezetbarát anyagok alkalmazása	- biológiai lebomló, környezetbarát takarítószer alkalmazása -fokozott fertőtlenítés járvány időszakban -kézmosó adagoló használata, szakszerű kézmosás elsajátíttatása

		-vegyi anyagok szakszerű tárolása, balesetek megelőzése
Iskolakert, növényzet gondozása, parkosítás	Pihenés, felüdülés, levegőzés, tanórán kívüli tevékenység aktív helyének biztosítása	- növények gondozása, pótlása, csepegtető öntözés, fajták, gyógynövények, madáretetők, madárodúk kihelyezése, gondozása, padok, játszótér karbantartása
Udvar	Biztonságos aljzat kialakítása	- füvesítés - lehetőség szerint a játszótér keretét átszelő autót megszüntetése, - lehetőség szerint ütéscsillapító burkolat kialakítása
Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése	- esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok, készségfejlesztő játékok beszerzése - modern konyhai eszközök, ismeretterjesztő folyóiratok, könyvek bemutatóanyagok beszerzése, médiatár bővítése

8.6. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás, vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére, vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más kompetens személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Egy elsősegély tanfolyam nagyban növeli az önbizalmat és cselekvőképességet. Az ott kapott alapos felkészítés segít uralkodni az érzelmek, és sok nehéz helyzeten átsegít. Az iskolai balesetek számának utóbbi időben való növekedése, valamint a szakszerű ellátása a sérülteknek, megkívánja, hogy az iskolai oktatásban nagyobb hangsúlyt kapjon az elsősegélynyújtás. Lehetőség van osztályfőnöki-, biológia-, órákon, szakkörökön az ismeretek elsajátítására.

Jó alkalmat teremtenek az iskolai egészségnapok nagyszámú tanulócsoport előtti szemléltető elsősegélynyújtó ismeretanyag bemutatására.

Az intézmény intézményegységeként rendelkezzen elsősegélynyújtó ládával, melyet nemcsak elsősegélynyújtás alkalmával, de a kirándulásokon, és egyéb rendezvényeken is tudnak használni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Oroszlányi Mentőszolgálattal, Védőnői Szolgálattal
- tanulóink lehetőség szerint bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	• rovarcsípések • légúti akadály • artériás és ütőeres vérzés • komplex újraélesztés
Kémia	• mérgezések • vegyszer okozta sérülések • savmarás • égési sérülések • forrázás • szénmonoxid mérgezés
Fizika	• égési sérülések • forrázás
testnevelés	• magasból esés

- az ötödik – nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Oroszlányi Mentőszolgálat, vagy a védőnők bevonásával.
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

**Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást
Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Óvodai Nevelési Program

2025

Alapadatok

Székhelyintézmény neve: Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Címe: Oroszlány, 2840 Eszterházy utca 102.

Óvodánk felvételi körzete: Oroszlány Járás területe elsődlegesen
Komárom-Esztergom Vármegye területe
Szomszédos vármegyék határ települései

A program neve: A Benedek Elek EGYMI Óvoda - Óvodai csoportjainak nevelési programja

Program bevezetése: 2013. szeptemberében az óvodai nevelés elindulásával egy időben történt meg. Több módosítást következően alakult ki jelenlegi tartalma. Az Add a kezéd SNI kisgyermek óvodai nevelési programja képezi alapját.

Program adaptációja: az átvett programot a helyi igényekhez, lehetőségekhez igazítottuk a két csoportra vonatkozóan. Az óvodai csoport összetételéből adódóan, a programot sajátos nevelési feladatokkal, egyéni napirenddel és az autizmus spektrum zavarral diagnosztizált gyermekekre vonatkozó helyi programmal egészítettük ki.

2025-től a program a jogszabályi változások (A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról) alapján kiegészült a nagycsoportos gyermekek számára kötelező napi 45 perces iskolaelőkészítő fejlesztéssel és az iskolaérettség előtt álló gyermekek külön csoportba szervezésének lehetőségével.

A csoportba történő felvétel szabályozása:

A vármegyei pedagógiai szakszolgálatok szakértői bizottsága, vagy az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok valamelyike jelöli ki intézményünket a gyermek szakértői vizsgálata alapján. Ez alapján történik a gyermek felvétele intézményünk óvodai csoportjába. Maximális létszám: 16 fő. A gyermek felvételét a szülőnek kérelmeznie kell.

Egyéb kérdéseket az intézményi egységes pedagógiai programja részletesen szabályozza.

1. Helyzetelemzés, gyermekképünk

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramját és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét figyelembe véve abból a tényből indul ki, hogy a gyermek egyedi individuum és szociális lény egyszerre. Ezért programunk kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek sajátos nevelési igényének sokféleségét, adottságait, fejlődésük ütemét.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően arra törekszik, hogy gyermekeink életkori sajátosságaiknak megfelelő, otthonos, biztonságos környezetben, személyiségüket és képességeiket a lehetőségekhez képest legnagyobb mértékben kibontakoztassák. Eközben legfontosabb, hogy jól érezzék magukat, játékként éljék meg az óvodában töltött időt. Tapasztalják meg a környező világot és a közösség jótékony, fejlesztő hatását.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. A megkezdett fejlesztést kell tovább vinni és kellő időt fordítani a mozgásfejlesztésre, a kommunikáció fejlesztésére, az önkiszolgálási szokások tovább fejlesztésére, az adekvát játékháztartás elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére. Kiemelten fontos a beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése, a nem beszélő gyermekek számára újfajta kommunikációs lehetőségek felkutatása.

Azoknál a gyerekeknél, akik nem vettek részt korai fejlesztésben, vagy intézményes nevelésben, rendkívül fontos a szülőkkel való egységes nevelési elvek, rendszer tudatosítása. A kisgyermeknél kiemelt terület a közösségbe való beillesztés és hátrányainak csökkentése érdekében az alapkészségek kialakítása, melyre a fejlesztés során alapozhatunk. Az önkiszolgálás fejlesztése, szabályok elfogadtatása érdekében hosszabb beszoktatási időt kell biztosítani.

Új elem, hogy a nagycsoportosok számára az iskola felé vezető átmenet támogatása kiemelt feladattá vált, melyet napi 45 perces iskolaelőkészítő foglalkozások segítenek.

Az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, mentális retardációval, halmozott hátránnyal küzdők egy csoportban való nevelése továbbra is biztosított, de a nagycsoportos gyermekek esetében a fejlesztés intenzitását a kötelező iskolaelőkészítő tevékenység növeli. Így különös figyelmet fordítunk a csoportok szervezésére, lehetőség szerint külön iskolára felkészítésben részesülők csoportját állítunk össze.

1.1 Az óvodai nevelés szükségessége:

Azoknál a 3 évet betöltött gyermekeknél, akiknél a szegregált óvodai nevelésben való részvételt kijelölte a szakértői bizottság, a szakértői vélemény alapján az óvodai nevelésbe való bekapcsolódása kötelező. Amennyiben a gyermek állapota indokolja, kivételes esetben a

gyermek mentesülhet a kötelező óvodáztatás alól, a megfelelő hatósági engedélyek bemutatás mellett.

Módszertani intézményünkben ellátást tudunk biztosítani 3-7 éves korig a gyógypedagógiai óvodai ellátásra jogosult gyermekeknek. Így bölcsődés kor után, iskolába lépésig teljes körű a gyermekek ellátása. Óvodánkban megtörténik a gyermekek felkészítése intézményünk tanulásban- és értelmileg akadályozott csoportjaiba, tanulmányaik megkezdésére. Így biztosítani tudjuk a zökkenőmentes átmenetet.

Az autizmus spektrum zavarral élő kisgyermekek számára önálló csoportot hoztunk létre, amit a diagnosztizált gyermekek számának növekedése és a szülők által megjelenő igények is indokolnak.

A gyermekek megtanulják az autista specifikus módszerek, napirend, kártyarendszer használatát, jutalmazási rendszer értelmezését, szabályok elfogadását. Így a szociális kommunikáció olyan szintjére juthatnak el, hogy könnyebben veszik az akadályokat iskolába lépéskor, zökkenőmentesebb lehet az átvezetés.

1.2. Tárgyi feltételek

A fenntartó által engedélyezett létszámnak/csoport számnak megfelelően biztosítottak a szükséges csoportszobák, és a szükséges óvodai eszközök, felszerelések, fejlesztő eszközök, bútorzat, játékok. A csoportszobákban a gyermekenkénti 2 m²-nyi terület biztosított a törvényi előírásoknak megfelelően. Jelenleg a fenntartó által engedélyezett két csoporttal működik óvodánk. Két önálló mosdó helyiséggel rendelkeznek, az öltözőhelyiség is rendelkezésre áll.. A fenntartó által- a nevelési év elején kerül meghatározásra, hogy óvodánk 1 vagy 2 csoporttal működhet. A felvehető maximális létszám 16 fő. Csoportonkénti minimum létszám 5 fő, Az épületbe történő bejutás akadálymentesített. A csoportszobák a Módszertani Intézménnyel egy folyosón, a földszinten kerültek elhelyezésre. Az intézmény egyéb intézményegységeitől üvegajtóval lett leválasztva.

A csoportszobák világosak, de szűkös a jelenlegi magas létszámot tekintve. A gyerek asztalok, székek elhelyezése változtatható, így ha szükséges a mozgástér növelhető.

Az autista gyermekek magas száma indokolná a protetikusan kialakítását, ennek igyekszünk megfelelni. Két- három gyermek kódos munkáját tudjuk egyidőben biztosítani. A bútorok a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelnek. Csoportunk berendezései a gyermekek biztonságát, egészségének óvását és önálló helyváltoztatásuk eredményességét szolgálják. A wc-re szűkítő is felhelyezhető, ami a szobatisztaságra való nevelésnél kap szerepet. A mosdó és a wc elé fellépő került, ami nagyban megkönnyíti az önállóság kialakítását, valamint a kicsiknek kisméretű wc is rendelkezésre áll. A mosdóval közös helyiségben kialakítottunk a nem szobatiszta gyermekek ellátásához szükséges pelenkázót.

A gyermekek differenciált fejlesztéséhez szükséges jó minőségű és speciális képességfejlesztő játékokat, eszközöket szereztünk be.

Az étkeztetés a csoportszobánkban történik, ehhez a tárgyi eszközökkel rendelkezünk. Intézményünk tálaló konyhájáról szállítják zsúrkocsin csoportszobáinkba az ételt.

Mozgásterápiákhoz rendelkezésre áll egy külön tornaszoba, ahol a gyermekek egyéni mozgásfejlesztése történik alkalmasszerűen. A logopédiai és komplex gyógypedagógiai egyéni fejlesztésekhez külön csoportszobát alakítottunk ki. A levegőzéshez intézményünk udvarán óvodai játszótér került kialakításra.

Eszköz kölcsönzönkből térítésmentesen a szülők és a gyógypedagógusok is kölcsönözhetnek képességfejlesztő eszközöket, játékokat.

A foglalkozások szervezéséhez a szükséges, sokszínű eszközök rendelkezésre állnak, azok folyamatos frissítéséről, színesítéséről az ott dolgozók gondoskodnak. Kreatív eszközökkel, laminált kártyákkal, táblákkal, fejlesztő eszközökkel készülnek a mindennapi munkára, a gyermekek fejlesztésére, iskolaelőkészítésére.

1.3. Személyi feltételek

A gyermekeket nevelő-fejlesztő szakemberek elvárt képzettsége:

Óvodánkban pedagógusok, és gyógypedagógiai asszisztensek dolgoznak megfelelő végzettséggel. Törekszünk arra, hogy olyan szakembereket vegyünk fel, akik esetleg a gyógypedagógus végzettség mellett óvodapedagógusi végzettséggel is rendelkeznek.

Rendelkezésünkre áll három pedagógusi álláshely:

Két fő gyógypedagógus-(elvárás, hogy legalább egy fő óvónői oklevéllel is rendelkezzen)-összehangoltan, feladataikat megosztva fejlesztik a gyermekeket.

A csoportban dolgozó vezető pedagógus, helyettesi pozícióban irányítja az óvodai rész munkáját. Célunk, hogy minden kolléganő, aki kapcsolatba kerül az autista gyermekekkel, rendelkezzen megfelelő képzettséggel ellátásukat illetően.

.

Az intézményben dolgozó szakemberek együttműködve a csoportban dolgozókkal közösen kialakított, egységes elvek szerint vesznek részt a gyermekek fejlesztésében.

A csoport munkáját részmunkaidős dajka és két gyógypedagógiai asszisztens segíti.

Az óvodai nyitva tartás teljes időtartamában biztosítani tudjuk a szakszerű felügyeletet. Óvodánk délelőtti és délutáni munkarendben látja el a kisgyermeket. A délelőtti időszakban valósul meg az óvodások egyéni és kiscsoportos habilitáció- rehabilitációs ellátása, a csoport foglalkozásokkal párhuzamosan. Ezeket a fejlesztéseket zömében az utazó hálózat szakemberei látják el.

1.4. A csoport összetétele

A két óvodai csoport vegyes összetételű, a gyerekek életkora, szociokulturális környezetük, akadályozottságuk szempontjából is. Csoport szervezésnél igyekszünk az új rendelkezésnek megfelelően hasonló életkorú, iskolakötelessé váló gyermekeket egy csoportban nevelni. Számukra minden nap iskolaelőkészítő foglalkozásokat tartunk.

Az összetétel nevelési évenként is változik. Óvodásainak egy része oroszlan, de intézményünk 30 km-es körzetéből is érkeznek a gyermekek. 3-7 éves korig fogadjuk az értelmileg sérült és egyéb társfogyatékkal rendelkező, autista, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekeket a szakvélemények alapján. A csoport tagjai, amikor eléri a beiskolázáshoz szükséges életkort, intézményünk megfelelő osztálytípusában kezdték meg tanulmányaikat szegregáltan, vagy integrált formában a többségi általános iskolában.

A gyermekek egy része értelmileg akadályozott. Intézményünkben egyre több kisgyermeknél diagnosztizálnak autizmus spektrumzavart. Az ellátásuk integrált formában zajlik. Ezért építettük be programunkba a fejlesztésükhöz szükséges egyedi, speciális foglalkozásokat és fejlesztési módszereket. A gyermekek fejlesztése során használjuk azokat a módszereket és eszközöket, melyek hatékonyan segíthetik fejlődésüket. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a protetikai környezet kialakítására. A környezetet a lehetőségekhez mérten strukturáltuk, a gyermekek számára napirendet vezetünk be, és használjuk a speciális módszertárat (énkönyv, vizuálisan támogatott kommunikáció). A csoportok programjában speciális foglalkozásként jelent meg a babzsákos foglalkozás. Ebben a súlypont a szociális viselkedés, és kommunikáció fejlesztésére esik, mely minden gyermekünk esetén fontos fejlesztési terület.

2. Programunk célja, elképzeléseink

A gyermeki fejlődés alapja a mozgás és a játék

A játék az emberi tevékenység olyan sajátos formája, mely végigkíséri az ember egész életét. A játék feszültségoldó, és egyben örömforrás is, de mindenekelőtt önkéntes, szabadon választott tevékenység, mely az érzékszerveken át, fejleszti az értelmet. Az óvodai nevelés tartalmának egyik legfontosabb sajátossága a játékra, játékos tevékenységre épített tevékenységközpontú fejlesztés.

Célunk, hogy az értelmi sérült gyermekben a játék a kapcsolatteremtés, a kommunikáció egyik eszköze legyen, melyek által javulnak fizikai, pszichikai, mentális képességei.

Számunkra fontos:

- a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése,
- a családi nevelés kiegészítése- szeretet, biztonság, gyermekközpontúság és az egyéni fejlődési ütem figyelembevétele,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése.

Szakembereinkből /gyógypedagógusok, szomatopedagógus, mozgásterapeuta, logopédusból/ álló team biztosítja, hogy gyógypedagógiai óvodánkban az SNI gyermekek fejlődése komplex módon, meghatározott célok és feladatok mentén valósulhasson meg.

Mindezeket tesszük a család és szakemberek egyenrangú együttműködésével szem előtt tartva a gyermekek gondozását, a fejlődésük folyamatosságát, célkitűzésünk megvalósulásának hatékonysága érdekében.

A nagycsoportos gyermekek esetében az iskolára való felkészítés kiemelt cél, mely napi 45 perces fejlesztő foglalkozások keretében történik, játékos módszerekkel, nem tantárgyi jellegű oktatással

Munkánkat meghatározó jogszabályok, rendeletek a mindenkori hatályos módosításokkal:

1. A gyermekek jogairól szóló egyezmény
2. Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról 363/2012. (XII. 17.)
3. 2011 évi CXCV. Köznevelési törvény és annak módosításai, a 2019. évi LXXV. törvény
4. 2020. évi EMMI rendeletek a vészhelyzetekre vonatkozóan
5. A gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásáról szóló törvény
6. Rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
7. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének hatályos irányelvei 2/2005.(III.1.)OM rendelet.
8. A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023.évi LII. tv.
9. A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

3. Nevelési koncepciónk-pedagógiai alapvetések

Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével.

Óvodásaink közös vonása, hogy állapotukból adódóan fejlődésük lelassult. Kis lépésekkel, sok gyakorlás után juttathatók el lehetőségeik csúcsára, bár tanulási tempójuk így is lassúbb ütemű, terhelhetőségük alacsonyabb fokú.

Célunk, hogy a motiváltság folyamatos fenntartásával, az összes érzékszerv bevonásával pozitív fejlődést indítsunk el. A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődnie kell az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek, az alkalmazkodó képességnek.

A fejlődés viszont akkor lesz hatékony, ha a gyermekek biztonságban érzik magukat, ha környezetük elfogadja, megérti őket. A speciális nevelési szükségletekhez, életkori és érzési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtást és érzelmi biztonságot nyújtó közösség megteremtésére törekszünk, szem előtt tartva a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi,

szociális, értelmi érettség kialakításakor. A napirend során mindig csak annyi segítséget adunk a gyermekeknek, ami a további önálló cselekvések megvalósításához szükséges.

Fejlesztőprogramunk a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik.

A SNI szerinti környezet kialakítása és a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte biztosítja a célok megvalósítását.

Számunkra fontos a gyermeki személyiség tiszteletben tartása, hiszen minden gyermek eltérő személyiséggel rendelkezik. Ennek elfogadását és szeretettel, türelemmel történő pozitív irányú formálását mindig szem előtt tartjuk.

Szakembereink a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a gyermeki érdeklődésre, a tapasztalatszerzésre és a mozgásra alapoznak. Megismerve a gyermekek egyéni adottságait, erre építve mindenkit önmagához mérten igyekszünk fejleszteni.

4. Óvodánk nevelési célja

A gyermekek az óvodába lépéskor eltérő érési ütemük és egyéni képességeik alapján heterogén képet mutatnak. Ezen eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek.

Óvodánk célja: olyan feltételrendszer megteremtése és folyamatos biztosítása, amely figyelembe veszi a 3-7 éves SNI gyermekek életkori és egyéni sajátosságait és azok eltérő fejlődési ütemét, segíti beilleszkedésüket, képességeiket szakemberek segítségével fejleszti.

Az óvodai élet megszervezésével, a naponta végzett csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a sokoldalú tapasztalatszerzéssel próbáljuk elérni, hogy a gyermekek óvodai fejlesztése sikeres legyen.

Célunk, hogy gyermekeink az óvodában:

- biztonságban érezzék magukat,
- fejlődjenek értelmi, testi és szociális képességeik,
- tudják használni a játékeszközöket,
- megértsék az egyszerű utasításokat és tudják azokat végrehajtani,
- verbális és nonverbális módon tudják magukat megértetni,
- kívánságaikat, kéréseiket, szükségleteiket tudják közölni,
- tudjanak környezetükben tájékozódni,
- ismerjék meg környezetük tárgyait és tudják azokat használni,
- alakuljon ki önállóságuk a tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, étkezés terén/ állapotukhoz mérten/
- fejlődjön kez ügyességük,

- megismerjenek egyszerű dalokat, mondókákat, verseket, **népi játékokat**
- sajátítsák el az óvodai életben használt helyes viselkedési szokásokat,
- formálódjon szemléletük a fenntarthatóság, a környezettudatos magatartás alakításával.
- tudjanak alkalmazkodni egyszerű szabályokhoz.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Gyógypedagógiai módszerek alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezet fejlesztését, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítását és kialakulását.

- Az összes nevelési területen /kognitív, szociális, érzelmi és közösségi nevelés/ a fokozatosság elvét betartva neveljük óvodásainkat, a **kooperativitás** előtérbe helyezésével.
- Ügyelünk rá, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.
- Figyelünk, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.
- Az elvárások az adott gyermek fejlődésének üteméhez igazodjanak.

Az óvodai nevelés az SNI 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába, tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz **kooperációra** és **kommunikációra** kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket, a minél eredményesebb szocializáció érdekében. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, **kooperálni**, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat.

A **kooperáció** és a kommunikáció különböző formái/metakommunikáció/ lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

1. A kooperáció konkrét tartalma:

a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt megteremtése

2. A kommunikáció konkrét tartalma:

a közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

4.1 A fejlesztés legfontosabb területei

A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, amely kellő időt, alkalmat biztosít:

- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése.
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése.
- Minimális kontaktus, **kooperációs** készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédszervek ügyesítésére, beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív és passzív szókincs bővítésére, és a grammatikai rendszer kiépítésére.
- Játéktevékenység fejlesztése, adekvát játékhasználat elsajátítása.
- Zenei nevelés alapjainak lerakása, zenei érdeklődés felkeltése.
- **Szociális kompetenciák** kialakítása, fejlesztése.

Az iskolai életmódra való felkészítés /5-7 éves korban/ egyéni és kiscsoportos, csoportos formában történik. Különös hangsúlyt kap az önkiszolgálás fejlesztés, az önállóság kialakítása.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Programunkat igyekszünk a szülőkkel együttműködve megvalósítani, tanácsadással segíteni őket.

A családi légkör összeáll, a gyermekek fejlődését szolgáló együttműködést biztosít minden gyermek és felnőtt számára. Törekszünk a családközpontú gondoskodás megvalósítására.

4.2 A fejlesztés folyamata, módszerei

A foglalkozások rendszerének kialakítását a szakemberek/ szomatopedagógus, logopédus, gyógypedagógus/ vizsgálatai alapján megállapított fejlettségi szint határozza meg.

A gyermekek fejlődéséről állandó visszajelzést a gyógypedagógiai megfigyelés és vizsgálat biztosítja.

Vizsgálat: a képességstruktúra felmérése

- Szakvélemény
- Gyógypedagógiai vizsgálat:
 - -anamnézis /*felvételtkor*/
 - -gyógypedagógiai megfigyelés, /*folyamatosan*/ jellemzés
 - -Walter Straßmeier felmérőlapja
- Fejlesztési terv: /*egyéni fejlesztési terv készítése*/

Komplex fejlesztés, terápia: a foglalkozások rendszere

1. Mozgásfejlesztés
2. Anyanyelv /Beszédfejlesztés és környezetismeret/
3. Játékra nevelés
4. Vizuomotoros készség fejlesztése
5. Zenei nevelés
6. Babzsákos fejlesztés
7. Önkiszolgálásra nevelés
8. Egyéni fejlesztés

Kontroll-vizsgálat: a fejlődésben bekövetkezett változások elemzése

1. Gyógypedagógiai értékelés félévi és év végi
2. Gyógypedagógiai vizsgálatok /logopédia, mozgásállapot/

Kimenet szabályozása

A KEM-i Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága szakvéleménye, valamint az óvodapedagógusok, logopédusok és konduktor pedagógiai véleménye, javaslata alapján történik.

5. Óvodai nevelésünk feladatai

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotuknak megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek.

A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában. A fejlesztő foglalkozások során, a közöttük fennálló különbségek miatt nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását teszik szükségessé.

- Nagyon fontos, hogy a másságot elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek eredményeit, erőit, sikeres próbálkozásait.
 - A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.
 - A gyermekek terhelhetőségét biológiai állapotuk jelentősen befolyásolja. Egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek, másokon viszont lemaradás tapasztalható. Kiemelt feladatot jelent ennek felismerése és gondozása.
 - A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt.
 - A fejlesztő terápiák programjai az óvoda programjának tartalmi elemeivé váljanak.
- /TSMT terápia/

- Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása, azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat kell, hogy legyen. - Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

5.1. Egészséges életmódra nevelés, szokások kialakítása

Célja:

Kialakítani csoportunkban az egészséges életmód szokásait.

Biztosítjuk a gyermekek testi fejlődését, hangsúlyozzuk az egészséges táplálkozási szokások fontosságát. Célunk a gyermekek testi védelme, gondozása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezeket tesszük a szülőkkel szorosan együttműködve.

Feladata:

A gyermekek testi-lelki szükségleteinek harmonikus összehangolása, mozgásállapotuk javítása.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges környezet biztosítása, egészségük védelme.

A halmozottan fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, a s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Az életkornak megfelelő tapasztalatok megszeresztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása a szociális kompetenciák kialakításával történik:

akadálymentes közlekedés, a mozgás- és élettér (az ehhez szükséges eszközök például lejtő, kapaszkodó), speciális kialakítása, felnőtt jelenlétében lift használata.

Tartalma

Mozgás

- Csoportszobánkban mozgásra inspiráló terület és eszközök állnak a gyermekek rendelkezésére. A tornaszobában számos mozgás-és képességfejlesztő eszköz segíti őket a tapasztalatszerzésben. Az udvari játszótér a szabad játékhoz, mozgáshoz ad lehetőséget.
- A mozgásnevelést az óvodai egyéni, rehabilitációs foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított mozgás minták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átfogó feladat. Lehetőség szerint TSMT terápiát is biztosítunk.
- Biztosítjuk a mindennapos mozgást.

Kulturált étkezési szokások

- Óvodás csoportunkban szem előtt kell tartani a gyermekek mozgás állapotából adódó specialitásokat /segédeszközök használata, speciális ruhadarabok, evőeszközök, székek, asztalok./ Speciális étkezést nem tudunk biztosítani, de szükség esetén az ételt pépesítjük, szondás gyermeket az előírtaknak megfelelően etetjük. Étkeztetésük a többiekkel egy időben történik.
- Esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak ki az étkezési szokások. Az etetéstől, az önálló kanalazáson át, a szalvéta használatát, a pohárból való ivást, a rágást sajátíttatjuk el a gyerekekkel. Fontos megtanítani az étkezésnél a helyes mértéket és étkezési tempót.
- Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, törölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni. Cél a kulturált étkezés, a zárt szájjal való rágás, az evőeszközök önálló használatának megtanítása.

Egészséges táplálkozás

- Gyümölcsnapok beiktatása szülői egyetértéssel.
- Mindenkori folyadékigény kielégítése, tea biztosítása.
- A gyermek számára ismeretlen ételek megismertetése.

Délutáni pihenés

- Egyéni alvásigény figyelembe vételével a pihenés idejének biztosítása ebéd után. Fél háromkor ébrednek a gyermekek, altatásuk a csoportszobában történik.
- Nyugodt légkör megteremtése.

Testápolás

- A tisztaság igényének felkeltése.
- Ügyesebb gyermekeknél az önállóság: csap kinyitása-zárása, kézmosás, kéztörölés, fogmosás, fésűlködés, orrfújás-megtanítása.
- Wc- használat közben az intimitás tiszteletben tartása és a wc- higiéniai szokások kialakítása-kézmosás.
- Szobatisztaságra nevelés fokozatos elérése /után jelzés, szükséglet jelzése, biliztetés, wc-használat/.
- Mozgássérült gyermekek esetében segítséggel történő testápolás elsajátítása fokozatosan az önállóság felé. A mosdóban való kapaszkodással vagy segédeszközzel történő közlekedés megtanulása.

Öltözés-vetkőzés

- Megtanítani saját ruhadarabjait felismerni először óvodás jele alapján, majd a nélkül is.
- A fokozatosság elvének betartása mellett egyes ruhadarabokat megtanítani önállóan le és felvenni/állapotához mérten/.

5.2. Szocializáció, az érzelmi biztonság megteremtése, a közösségi élet szokásainak megalapozása, hagyományok

Célja:

Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes közösséget létrehozni, ahol a gyermekek elfogadják egymás „másságát”, ahol átélhetik a tolerancia, a segítőkészség, az elismerés örömét, a sikerélmény érzését. Önbizalmuk erősödésével fejlődik személyiségük, megtanulják érzéseiket kifejezni, és uralni azokat.

Feladata:

Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Csoportunkba a gyermekek családból érkeznek, érzelmi támaszt a család nyújt nekik. Feladatunk, hogy minél kisebb érzelmi törést okozzon a leválás a gyermekek számára.

Könnyebbé teszi, hogy a gyermekek egy része a korai fejlesztő csoportból érkezik, így számukra már megszokott a környezet és a pedagógusokat is ismerik. A beszoktatás rövidebb időt vesz igénybe, már részben kialakultak társas kapcsolataik is. Nem ismeretlen számukra a napirend és a fejlesztő foglalkozásokba is könnyebben bevonhatók.

Tartalma:

Szocializáció és érzelmi biztonság megteremtése

- Óvodapedagógus, dajka, szomatopedagógus, logopédus gondoskodó, elfogadó magatartása.
- A gyermekek társas szükségleteinek kielégítése.
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése.
- Községi élet szokásainak és a közösségi magatartás kialakítása.
- A beszoktatás az újonnan érkező gyermekeknél fokozatos ütemben, előre megbeszélrt módon zajlik, az egyéni igények elfogadásával és az otthonosság érzetének kialakításával.
- Esztétikus, biztonságos, inger gazdag, tevékenykedtető léttér kialakításával segíti a beilleszkedést.
- A szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás és tájékoztatás lehetőségének megteremtése szülői értekezletek, nyílt napok, fogadóórák alkalmával.
- Szociális érzelmek fejlesztése: őszinteség, udvariasság, igazságosság, illemtudó viselkedés.
- Az akarati tulajdonságok fejlesztése: feladattudat, kitartás, szabálytudat fejlesztése, kitartás.
- Én tudat fejlesztése: a gyermek én érvényesítő törekvéseinek támogatása.
- A gyermekek énképének tevékenységek során és kapcsolatokban történő differenciálása, énkép elfogadása.

Közösségi élet szokásaink megalapozása, hagyományok

A türelmes és fokozatos beszoktatás hozzájárul a gyermek biztonságérzetének megszerzéséhez.

Ahhoz, hogy egy óvodai csoport együtt tudjon játszani, tevékenykedni, **kooperálni**, elengedhetetlenül szükséges, hogy a gyermekek ismerjék és tartsák be a szociális viselkedés alapvető szabályait/ köszönés, kopogás, tudjanak kérni és megköszönni dolgokat, tudjanak osztozni a másik gyermekkel/.

Nehezítheti a helyzetet a kommunikáció esetleges hiánya, amely megakadályozhatja a szükségletek és kívánságok egyértelmű kifejezését. Az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésénél feltétlenül szükséges a megfelelő magatartásminta adása.

Az óvodai napirend állandósága és a foglalkozások változatossága, a játék öröme, a közös élmények, ünnepek hozzájárulnak a közösséghez tartozás élményének kialakulásához.

A szokásrendszer kialakulását a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően az évente visszatérő ünnepek határozzák meg.

- Születésnapok, névnapok: megünnepeljük a csoportba járó gyermekek születésnapját, névnapját. Tortával, énekléssel, ajándékkal köszöntjük az ünnepeltet.
- Mikulás-várás: a gyermekek énekkel, verssel várják a Mikulást, majd személyre szóló ajándékot kapnak.
- Karácsony: közös ajándékkészítés formájában teremtyük meg a karácsony-várás hangulatát.
- Farsang: farsangi készülődés a csoportban, majd az iskolai felvonulás, műsor megtekintése.
- Húsvét: népi hagyományoknak megfelelően tojást díszítünk, a fiúk meglocsolják a lányokat.
- Anyák napja: a gyerekekkel közösen ajándékokat készítünk, verset, éneket tanulunk.
- Gyermeknap: részt veszünk az iskolai gyermeknap programokon.
- Kirándulás: kirándulás szervezése szülői segítséggel.
- Búcsúzás: az óvodai élet befejezésekképp az óvodát elhagyó gyermekek elbúcsúztatása, megajándékozása.

5.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Célja:

A megismerési folyamatok fejlesztésével, a gondolkodási műveletek alakításával, a gondolkodási szintek bővítése, a kognitív képességek fejlesztése.

Feladata:

A kognitív funkciók fejlesztése az értelmi nevelés központi feladata.

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítja a gyermeknek változatos tevékenységeit, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - helyes mintaadással - az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkezdő kialakítására, fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek, **kompetenciák** (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Tartalma:

Az óvodai élet változatos tevékenységeibe ágyazott, tudatosan tervezett műveltségterületek átadása. Fontos a tapasztalatok útján átadott tudás, az érdeklődés felkeltése és fenntartása, ügyelve az életkori sajátosságra. A gyermekek iránti elvárás fogyatékoságuk jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségüket biológiai állapotuk, esetleges társuló fogyatékoságuk, személyiségjegyeik is befolyásolják.

5.4. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Célja:

Az azonos korú, de más társadalmi, szociális közegből érkező gyermekek fejlettsége eltérő képet mutat. Célunk, hogy az óvoda által képviselt értékeket, alapvető viselkedési normákat, szokásokat elfogadtassuk a gyermekekkel és a szülőkkel egyaránt. Sikeresek akkor leszünk, ha az óvodában kialakított minták a gyermekek otthoni viselkedésében, szokásrendszerében is megjelennek.

Feladata:

A hátrányok leküzdésével csökkenteni a hiányosságokat, szem előtt tartva az egyéni szükségleteket. Az ingerszegény környezetben élő gyermekek sok esetben, az óvodában élik át, mit jelent a születésnap, névnap az ünnepek bensőséges, meghitt pillanata, az ajándékozás öröme. A családokkal való kapcsolatépítés az első szülői értekezlet után fokozatosan és folyamatosan történik. Családlátogatás alkalmával és egy sokrétű információt tartalmazó kérdőív segítségével igyekszünk minden lényeges információt megszerezni a családokról, ami elősegíti pedagógiai munkánkat és a gyermekek differenciált fejlesztését. Kiemelten ügyelünk arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek indokolatlanul ne hiányozzanak.

Tartalma:

A gyermekek közötti különbségekhez, fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás megvalósítására való törekvés egyénre szabott módszerek és eszközök segítségével történik.

Az óvodai csoportban dolgozó óvónők igyekeznek esztétikusan kialakított csoportszobával fogadni a gyermekeket. Változatos tevékenységeket, eszközöket felajánlva hatást gyakorolnak a gyermekekre, felkeltik érdeklődésüket, ezáltal segítve a szociális hátrányokból adódó hiányosságok pótlását. Az óvodában már elsajátított tevékenységeket következetesen számon kérve fejlesztik a gyermekeket, a hátrányok tudatos leküzdése érdekében. A fejlesztés minden területet érinthet önkiszolgálás, szobatisztaság, mozgás, kommunikáció stb.

5.5. Habilitáció, rehabilitáció

Célja:

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-és egyéb fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kiküszöbölése, korrekciója. A sérülés specifikumának megfelelő segédeszközök használatának megtanítása, alkalmazása a mindennapokban. A legfontosabb cél a többségi társadalomba, közösségbe való visszahelyezés.

Feladata:

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-és egyéb fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.

A gyermekek rehabilitációs- és rehabilitációs célú fejlesztéséhez a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint kell eljárni. A módszerek, és eszközök megválasztásánál kiemelt figyelmet kell szentelni a jelen állapotra és a fejlesztés várható eredményére.

Feladata az integráció elősegítése, a gyermekek felkészítése a többségi társadalom elvárásainak való alkalmazkodáshoz.

Tartalma:

Az egészségügyi rehabilitációs -és rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, amely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák, alkalmazását teszi szükségessé.

Mindezek speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálásával, megtanításával és az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzésével, a megtanult mozgás következetes alkalmaztatásával valósul meg.

6. Tervezés

6.1. Tevékenységek tervezése

A tevékenységek tervezésekor a fokozatosság és tervszerűség elvei érvényesülnek az egyéni sajátosságok különböző fejlettségi fokát, valamint a sérülésekből származó hiányosságokat szem előtt tartva.

A tervezést a nevelési év keretei között, a nevelési év elején elvégzett gyógypedagógiai felmérések és a KEM-i Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság véleménye alapján állítjuk össze. Év elején - a fokozatos beszoktatás és az év eleji felmérések miatt rövidebb egyhavi időegységre tervezünk. Megismerve a gyermekek képességeit alakítjuk ki a csoport éves tervét, amit szükség esetén korrigálunk. Az egyéni fejlesztési tervek kialakításakor 3 hónapos ciklusokban gondolkodunk, amit a fejlesztő szakemberek összehangoltan alakítanak ki. A nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-ig tart, és a törvény által előírt feltételekkel működik. Az óvodai nevelés a tanév rendjéhez igazodik. Szükség esetén a z intézményi szünetek időtartamára felügyeletet biztosítunk.

A gyermekek óvodai jelenlétének idejére gyógypedagógusok végzik a fejlesztőmunkát.

A tevékenységek (mozgásfejlesztés, anyanyelv-és beszédfejlesztés, játékra nevelés, vizuomotoros készség fejlesztése, zenei nevelés, önkiszolgálásra nevelés, egyéni fejlesztés) tervezése havonta történik, majd ez kerül heti lebontásra.

2025-től a nagycsoportosok számára külön iskolaelőkészítő fejlesztési terv készül, amely napi 45 percben valósul meg.

Az óvodai csoportban a tanév elején a pedagógiai programban leírtak alapján tudatosan napra tervezett csoportos és egyéni fejlesztés történik.

6.2. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása

- szakértői vélemény,
- a gyermek anamnézise,
- egyéni fejlettségmérő,
- egyéni fejlesztési terv.

6.3. Kötelező nyomtatványok

- felvételi és mulasztási napló
- óvodai csoportnapló
- gyermek egészségügyi nyilvántartása
- szakvélemény
- nyilvántartás gyermekbalesetekről

6.4. A foglalkozások heti rendszeressége, formája

foglalkozás neve	heti gyakorisága	formája
Anyanyelv-és beszédfejlesztés	5 foglalkozás	csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	5 foglalkozás	csoportos, egyéni
Vizuomotoros készség fejlesztése	3 foglalkozás	csoportos, egyéni

Játékra nevelés	3 foglalkozás	csoportos
Zenei nevelés alapjai	2 foglalkozás	csoportos
Babzsákos fejlesztés	2 foglalkozás	csoportos
Egyéni foglalkozás	2 foglalkozás	egyéni
Önkiszolgálásra nevelés	mindennapos tevékenység	csoportos, egyéni
Levegőztetés, szabad játék	Naponta 1 óra	csoportos

A foglalkozások időtartama 10-20 perc-a gyermekek egyéni adottságaitól függően.

6.5. Az óvoda heti rendje

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek
anyanyelvi nevelés	anyanyelvi nevelés	anyanyelvi nevelés	anyanyelvi nevelés	anyanyelvi nevelés
mozgásfejlesztés	játékra nevelés	mozgásfejlesztés	játékra nevelés	játékra nevelés
zenei nevelés	vizuomotoros fejlesztés	zenei nevelés	vizuomotoros fejlesztés	vizuomotoros fejlesztés
babzsákos fejlesztés	mozgásfejlesztés	babzsákos fejlesztés	mozgásfejlesztés	mozgásfejlesztés

A tevékenységek heti rendje segíti tervező, szervező munkánkat.

A foglalkozások heti rendje szeptember1-től május 31-ig tart.

6.6. Napirend

07.00-8.00 Gyülekező, szabad játék.

8.00-8.30 Önkiszolgálás. (tisztálkodás, reggeli)

8.30-9.30 Kötelező foglalkozások. (Anyanyelv és kommunikáció fejl., mozgásfejl., irányított játék, vizuális és zenei nevelés)

9.30-10.00 Önkiszolgálás, tízórai.

10.00-10.45 Képességfejlesztő foglalkozások. Iskolaelőkészítő fejlesztő foglalkozások (nagycsoportosok számára)

10.45-11.25 Készülődés az udvarra, levegőzés, udvari játék, mozgásfejlesztés a szabadban.

11.25-12.00 Önkiszolgálás, kézmosás, ebéd.

12.15-14.15 Csendes pihenő.

14.15-14.30 Ébresztés, ágyazás, mosdóhasználat.

14.30-15.00 Uzsonna.

15.00-16.00 Játék, hazabocsátás.

A napirend csupán egy keret, rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

Egy gyógypedagógus és egy gyógypedagógiai asszisztens mindig együtt van jelen a csoportban. (de. – du.) Délutáni időszakban már megengedett, hogy 2 asszisztens lássa el a felügyeletet.

A csoportban fejlesztő foglalkozásokat vezet logopédus és szomatopedagógus is.

A gyógypedagógus fejlesztő munkáját segíti a gyógypedagógiai asszisztens, aki a gyermekek szabad játékát is képes irányítani, segíteni.

A kötött foglalkozások, az önkiszolgálásra nevelés célzott foglalkozásai délelőtt zajlanak. A délutáni alvás után a gyakorlásra, szabad játékra van lehetőség.

Az egyes **foglalkozások időtartama** függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától. Így 10- 15 - 20 perces foglalkozások lehetnek.

A foglalkozások azonos rítusok szerint indulnak (teremrendezés, énekes névsorolvasás, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése).

A gyógypedagógus törekszik a **játékosságra**, a gyermek életkori, fejlődésbeli különbségeinek figyelembevételére már a tervezés idején is.

A fejlesztés során folyamatos ellenőrzéssel győződik meg az eredményességről.

Lehetőség szerint az iskolaelőkészítő foglalkozások alkalmával 2 fő pedagógus összhangban végzett munkával vesznek részt a képességek, készségek fejlesztésében, hogy az óvodáskor végére rendelkezzenek a számukra megfelelő iskolatípus minimum követelményeinek megfelelő ismerettel.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermek optimális fejlesztésének, s a túlterhelés illetve üresjárat kiküszöbölésének.

A tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlés-re kellő időt biztosítva, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje 1 hét, vagy ennél hosszabb ideig is tarthat.

A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

A pedagógus a tanév elején **pedagógiai megfigyeléseit** írásban rögzíti (bemeneti mérés + pedagógiai jellemzés). Mindezek, és a gyermek gyógypedagógiai - pszichológiai - orvosi vizsgálati lelete alapján készíti el a gyermek **egyéni terápiás tervét**, s tervezi a csoport munkáját.

Munkájára jellemző a **folyamatellenőrzés**: a pedagógiai vizsgálatot félévkor, év végén megismétli.

A nevelőtestület rendszeres **esetbeszélésein** team munkában keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében. Ez a team gyakran kiegészül a gyermeket kezelő szakorvossal, pszichológussal.

Június közepéig mindegyik pedagógus elkészíti a gyermekek fejlődését mutató méréseket, azokat kiértékelik. Ez alapján elkészítik az évvégi jellemzést, és a következő tanév feladatainak meghatározásában ezen eredményeket, hiányosságokat figyelembe veszik.

A tanköteles gyermekek a KEM-i Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt. A Bizottság véleménye, a gyermekkel foglalkozó pedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait. Az értelmileg akadályozott gyermekek intézményünk önálló csoportjában kezdhetik meg tanulmányaikat vagy integrált formában a tanulásban akadályozott osztályokban.

6.7. Foglalkozási formák az óvodában

Mozgásfejlesztés: az alapmozgások kialakítása, koordinálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

Anyanyelv-és beszédfejlesztés, környezetismeret: beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, logopédusok bevonásával, illetve a gyógypedagógus- óvónők speciális fejlesztési móddal kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetésére törekedve, egyszerűbb versek, mondókák megtanításával segítik a fejlődést.

Élőszavas mesélés különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Játékra nevelés: az adekvát játékhasználat elsajátítása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése, az egymás melletti és együttes játék megvalósítása, énekes, verses népi játékok játszása közben.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. Megismerkednek népi játékokkal, hagyományokhoz kötődő népi játékokkal, rigmusokkal, mondókákkal.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabad játék érvényesülését.

Vizuomotoros készség fejlesztése: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése, a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér, felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás kialakítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

Zenei nevelés alapjai: egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése, **népi játékok, dalosjátékok, táncok** bemutatása, a zenehallgatás, az együtt éneklés és zenélés örömeinek megtapasztaltatása.

Babzsákos fejlesztés: szociális kompetenciák fejlesztéséhez kialakított speciális foglalkozásforma. Célja: a kommunikáció, kontaktusteremtés, szociáliskészségek fejlesztése, babzsák eszköz használatával.

Önkiszolgálásra nevelés: a tisztálkodás, az öltöztetés-vetkőzés, étkezés, szobatisztaság terén minél nagyobb önállóságra nevelni a gyermeket saját lehetőségeinek határain belül.

Egyéni fejlesztés: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés az év elején végzett vizsgálatok alapján. Az egyéni fejlesztés során azoknak a funkcióknak, képességeknek, **kompetenciáknak** a fejlesztése történik, amelyek elmaradást és/vagy zavart mutatnak. Az egyéni fejlesztés a lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyéni terápiáját is jelentheti.

Mikrocsoportos fejlesztés: a foglalkozásokon maximum három gyermek vehet részt, az így együtt dolgozó gyerekek már képesek legyenek közösen dolgozni, egymásra figyelni, **kooperálni**.

Makrocsoportos fejlesztés-egész csoportra kiterjedő, de differenciált foglalkoztatási forma, mely a kooperativitásra épít.

7. Fejlesztő foglalkozások

7.1 Mozgásfejlesztés

A foglalkozásokon a nagymozgások kialakítása, begyakorlása, a mozgásos problémák koordinálása tervezett fejlesztés alapján - **mozgássérült gyermekek esetén egyéni fejlesztés formájában, diagnózishoz igazítottan, szomatopedagógus közreműködésével** - valósul meg.

3-7 éves korú gyermekek	halmozottan sérült gyermekek
Célja: - Valósuljon meg a sokirányú mozgásról szerzett pozitív élményeinek megerősítése, a gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek fejlesztése a fokozatosság elvének betartásával. - Fejlődjenek a gyermekek kondicionális képességei koordinációs képességei/téri tájékozódás, mozgásérzékelés, reakcióképesség, ritmus/, mozgékonyaságuk. Feladata: A gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, a helyes testtartás kialakítása, a mozgásigény kielégítése.	Célja: - motoros tanulás elősegítése - alapmozgások kialakítása, korrigálása, célirányos mozgás kialakítása - egyensúly fejlesztése, ügyesség, állóképesség, izomerő fokozása, - teljesítőkéesség növelése - mozgásos gátlás oldása, - utánozó készség fejlesztése, - testséma fejlesztése, - ritmusérzék fejlesztése, - figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása, - téri tájékozódás fejlesztése, Feladata: - a mozgásvágy felkeltése, - az izomerő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése, - biztos egyensúly kialakítása, - hibás, összerendezetlen mozgások javítása, - különböző helyzetekben való cselekvések, célirányos mozgás megtanítása, - utánozó készség fejlesztése - passzív tornáztatás, - gesztussal kísért mondókák tanulása,

Az óvodai testnevelés mozgásanyaga a 3-7 éves korú értelmileg akadályozott gyermekek számára:

Tervezéskor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- megfelelő gyakorlási lehetőség biztosítása
- elegendő ismétlési alkalom
- fokozatosság
- a foglalkozások anyagának kapcsolata más tevékenységekkel.

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, képességeik fejlesztése a legfontosabb feladat.

A gyakorlatok végrehajtásakor figyelembe vesszük a fokozatosságot, a feladatok összeállításánál az egyéni képességeket. A gyakorlatok nehezítése kézi szerekkel és tornaszerekkel történik.

Gyermekeink állóképességének fejlesztése érdekében a testnevelési játékok tervezésekor az utánzó, futó,- fogó- és az egyszerűbb versenyjátékok dominálnak.

A testnevelési játékok során megtanulnak egymás, és saját testi épségükre vigyázni. Ügyesednek, önbizalmuk nő, elsajátítják a szabályokhoz való alkalmazkodás magatartását.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek sokoldalú, természetes mozgását, megismertet velük sok játékot, segíti élettani fejlődésüket, alkalmazkodó képességük kialakulását. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Kedvező hatással van az idegrendszerre, a keringési- és légzőszervekre, a helyes testtartás kialakulására. Fejlődnek az értelmi, erkölcsi, akarati, esztétikai és a munka jellegű tevékenységek.

Halmozottan sérült gyermekek esetében:

Az óvodáskorú mozgáskorlátozott, halmozottan sérült gyermek éppen az életkorára jellemző tevékenységben, a mozgásban gátolt. A mozgás speciális fejlesztése szakembert igényel, aki komplex módon végzi a mozgás és a következményes vagy társuló elváltozások, károsodások terápiáját.

Az óvodai élet során az óvónőnek tisztában kell lennie:

- a sérülés okával, a diagnózissal, a tünetekkel;
- a legszükségesebb teendőkkel;
- a káros mozgásformákkal.

Azonban minden esetben a szakemberre kell támaszkodnia.

A szomatopedagógus tervezi a mozgáskorlátozott gyermekek csoporton kívüli fejlesztését és tanácsot ad a csoporton belüli tevékenységhez, meghatározza a káros és szükséges mozgásformákat, a korrekciós helyzeteket és a korrekcióhoz vagy fejlesztéshez szükséges eszközöket.

A fejlesztő óvodában minden gyermek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció (szem - kéz - láb koordináció) fejlesztése. Fontos a gyakori, gazdag mozgáslehetőség biztosítása a teremben, udvaron, tornateremben egyaránt.

A sérült gyermekek speciális mozgásfejlesztésekben részesülnek a szomatopedagógus közreműködésével a KEM-i Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság szakvéleménye által javasolt óraszámokban, külön mozgásfejlesztő teremben.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

A mindennapos mozgásfejlesztés hatására szeretnénk elérni, hogy kialakuljon a gyermekek természetes mozgásigénye. Örömmel és szívesen mozogjanak, aktívan vegyenek részt a fejlesztő foglalkozásokon, képesek legyenek a **kooperatív** együttműködésre.

Értsék az egyszerű verbális utasításokat, és állapotuknak megfelelően tudjanak mozgást utánozni. Segédeszközeiket nagyfokú önállósággal tudják használni.

7.2. Anyanyelv /Beszédfejlesztés- és környezetismeret /

Az akadályozott gyermekeknél az értelmi fejlődési zavar egyik fő társuló tünete a különböző mértékű beszédfejlődésbeli elmaradás, akadályozott, megkésett beszédfejlődés, beszédészlelés és beszédmegértési zavarok. A tünetek formái és jellemző jegyei összefüggenek az értelmi sérülés súlyosságával.

Célja:

A gyermekek legyenek képesek kifejezni magukat verbális és/vagy nonverbális módon, tudjanak kommunikálni környezetükkel.

- A gyermekek beszéd iránti érdeklődés felkeltése, ösztönzése, utánzóképeségének fejlesztése.
- Verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása.
- Beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, passzív- és aktív szókincs bővítése.
- Hallási figyelem fejlesztése, grammatikai rendszer kiépítése.
- Kognitív funkciók, figyelem, emlékezet fejlesztése a közvetlen környezet tárgyairól, cselekvéseiről szerzett tapasztalatok bővítése.

Feladata:

- Az érdeklődés felkeltése, gyermekek aktivizálása, ritmus, dal segítségével.
- Állathangok, állatmozgások utánzása mondókák, rövid versikék segítségével.
- Akusztikus figyelem felkeltése, rövid-hosszú, magas-mély, hangok megkülönböztetése.
- Beszédkoordináció fejlesztése, beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal.
- Beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése játékos formában.
- Nonverbális jelzések támogató alkalmazása.
- Beszédmegértés fejlesztése, egyszerű utasítások követése.

- Figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése.
- A tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.
- Az anyanyelvi nevelés alkalmas arra, hogy a fenntarthatóság jegyében megtanulják gyerekeink, hogy környezetünkért mit tehetünk.

Beszédindítás, rendellenességek, súlyosabb, rögzült beszédhibák, akadályozott beszédfejlődés, dadogás esetén logopédus segíti a gyermekek beszédének fejlődését, tanácsot ad a gyógypedagógus eredményesebb munkájához.

Tartalma:

Vers, mese, mondóka

A mesék, versek, mondókák világa az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszköze. **Népi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyerekeknek.** Szorosan kapcsolódik az énekhez, zenéhez, a mozgásos játékokhoz.

A mesehallgatás a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme. Örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség, ezért törekszünk arra, hogy a gyerekek minél több szép és jó mesét ismerjenek meg. Örömforrás a gyermekek számára a vers zeneisége, ritmusa, lüktetése. Erre alkalmasak a kiolvasók, kiszámoló mondókák, a párbeszédes formák.

A magyar népi mondókák mellett olyan költői alkotásokra van szükség, amelyek a népköltéssel rokon hangulatúak, rövidek, könnyen érthetők, tartalmukban közel állnak a gyermekekhez.

Az élıszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítı, átlelkesítı szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Az anyanyelvi nevelés szervesen beépül a mindennapok tevékenységébe, foglalkozásaiba:

- A zenei nevelés, foglalkozásokon elsajátított mondókák segítik a beszélni tanuló-és tudó gyermeket a szépkiejtésre, és folyamatos beszédre szoktatják.
- Testnevelés foglalkozásokon a légzı gyakorlatok játékos elsajátítása és gyakorlása segíti a beszédszervek ügyesítését.
- A gyermekek anyanyelvi képességeinek fejlődéséhez a mozgásos játékok hozzájárulnak, játékos tevékenységekben szerzett tapasztalatok segítik a beszédfejlődést.

Halmozottan sérült gyermekek esetében

Az épektıl való eltérés egyrészt a vers és mese hallgatása, másrészt pedig a megélése és reprodukálása során jelentkezhet.

A hallgatás során a helyes és biztonságos testhelyzet megválasztásával segíthetjük az érdeklődés fenntartását, hogy a helyzet megtartása ne vonja el a figyelmét. A problémát okozhatja az is, hogy a kóros izom belövellésekkel a gyermek zajt csap maga körül, így nem hallja tisztán a szöveget. Reflex gátló, optimális testhelyzettel ez kiküszöbölhető, mely helyzetet az adott gyermeknél a szomatopedagógus határozza meg, és alkalmazását megtanítja az óvónőnek.

A sérülésből adódó nehezítő tényezőket is figyelembe kell venni:

- hallási figyelem pontatlansága,
- beszédészlelési zavarok,
- beszédértési nehézségek,
- megkésett vagy akadályozott beszédfejlődés,
- artikulációs zavar,
- kognitív képességek zavara.

A foglalkozások témakörei

- Testséma fejlesztés /fej, test, részei/
- Csoportszoba berendezési tárgyai
- Játéktárgyak
- Ősz témaköre: időjárás jellegzetességei, öltözködés, zöldségek, gyümölcsök,
- Mosdó, fürdőszoba berendezései, cselekvések: kézmosás, fürdés, fogmosás, törölközés, stb.
- Tisztálkodás eszközei: Szappan, törölköző, fogkefe, fogkrém, pohár, wc-papír, fésű
- Konyha berendezési tárgyai: tűzhely, konyhaszekrény, mosogató, hűtőszekrény,
- Tél témaköre: Mikulás ünnepkör feldolgozása, téli időjárás jellegzetességei, Karácsonyi készülődés
- Család, családtagok
- Farsangi készülődés
- Önkiszolgálás, étkezés, terítés –vendégségbe megyünk
- Otthoni munkák –házimunkák
- Tavasz témakör: Tavaszi időjárás, tavaszi öltözködés, virágok, Húsvéti készülődés
- tavasszal termő zöldségek, gyümölcsök
- Környezetünk, fenntarthatóság
- Anyák napja –készülődés az ünnepre
- Közlekedési eszközök
- Háziállatok
- Állatkerti állatok

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlődés eredményességét.

Az óvodáskor végére az anyanyelvi fejlesztés hatására el szeretnénk érni, hogy minden kisgyermek:

- Tudjon, merjen szóban megnyilatkozni szűkebb és nagyobb közösségben esetleges beszédhibája és /vagy beszédzavara ellenére is.
- Érezzék a beszéd örömét, törekedjenek a tiszta beszédre.
- Aktív és passzív szóincse bővüljön.
- Alakuljon ki rövid és hosszú távú memóriája.
- Az egyes- és többes számot használja helyesen.
- Gondolatait grammatikailag is helyes mondatokban tudja megfogalmazni.
- Alakuljanak ki a pszichikus képességei: szándékos figyelem, feladattudat, feladattartás.
- Tanuljanak meg 15-20 gyermekverset, mondókát, kiszámolót.

7.3. Játékra nevelés

A játék belső indítékok alapján létrejövő önkéntes tevékenység, amelyben a gyermek élményeit, vágyait dolgozza fel, közben ismereteket és készségeket sajátít el. A játék tükrözi a kisgyermek fejlettségét, és az ismeretek bővülésével változik a játék minősége is. Minél bonyolultabb a játéktevékenység, annál magasabb szinten segíti a gyermek készségeinek fejlődését.

Az óvodai nevelés tartalmának egyik legfontosabb sajátossága a játékra építettség. **A játék semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma.** Maga a tevékenység egyben örömforrás, melyben a kisgyermek levezeti a benne levő feszültséget.

Az óvodás korban a játékfajták mindegyike mindvégig jelen van.

Célja:

- játékkedv felkeltése,
- egymás melletti tevékenykedés megtanulása,
- együttes játék örömeinek felfedeztetése,
- elemi szerepjátékok kialakítása
- mozgás, megfigyelőképesség, figyelem, emlékezet, beszéd, képzelet fejlesztése,
- ismeretnyújtás, ismeretszerzés a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása,
- játéktevékenység öröm forrásának biztosítása,
- mintakövetés,
- önálló kitartó játék kialakítása.

Feladata:

Az együttjátszás élménye, a szabályok, a szituációk közös tevékenység során jönnek létre, így a játék egyben a szocializáció fő színtere.

Biztosítani kell a gyermekek számára érdeklődésüknek és életkoruknak megfelelő játékokat, játékszíntereket. Törekedni kell a nyugodt játék kialakítására.

Tartalma:

- Finommotorikát fejlesztő játékok elsajátítása:

- ki-be pakolás, válogatás, csoportosítás,
- építés vízszintesen, soralkotás,
- építés függőlegesen, építés minta után,
- illesztés, fűzés,
- ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel.

- Mozgásos játékok játszása –segítséggel.

- Szerepjáték elemeinek kialakítása

- baba ringatása, altatás, öltöztetés,
- közlekedés, utazás,
- orvos, beteg
- fodrász, főzés, takarítás, boltos.

- Játék a szabadban.

- homokozás, hintázás,
- csúszdázás, mászókázás, futkározás.

Minden olyan szabadban végezhető játék- tevékenység, amit a mozgásállapotuk egyedül vagy segítséggel lehetővé tesz.

Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy figyelmüket a játéktevékenységre tudják összpontosítani. Fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő biztosítása.

A játék tevékenységeken keresztül, a játék tartalmának gazdagításával is törekszünk a külvilág megismertetésére, a sokirányú tapasztalatszerzés elősegítésére.

Mindenfajta játékban nagy szerepe van az utánzásnak, melyben a mozgáskorlátozott gyermek részére az ép gyermek megfelelő példát tud nyújtani. Ez a szerep pozitív élménnyel gazdagítja a gyermekek személyiségét.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

Az élettani fejlődés és az óvodai közösség hatására minden kisgyermek változik. Ügyesednek, fejlődnek társas kapcsolataik, a kudarcot jobban tűrik, sikerélményhez jutnak.

Óvodáskor végére elvárható, hogy tudjanak elmélyülten játszani. Alapvető szabályokat tartsanak be, vegyenek részt a közös játékban. Tudjanak egyszerű építményt konstruálni, ne zavarják társaikat, ne rombolják le társuk munkáját.

Alkalmazkodjanak társaikhoz, tudjanak lemondani valamiről, legyenek képesek együtt játszani. Fejlődjön szem-kéz koordinációjuk, mozgáskészségük (nagymozgás, manipuláció, egyensúly). Törekedjenek a konfliktusok kerülésére, elviselésére. Ismerjék meg az alapvető játékokat, válasszanak maguk játékeszközt, használat után egyedül vagy segítséggel tegyék a helyére.

7.4. Vizuomotoros készség fejlesztése

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. A gyermek a külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, cselekvésein keresztül tükrözi, amit pedig nem tud ábrázolni, azt hozzá meséli.

Az ábrázolás elsősorban kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, a gyermek személyiségének megnyilatkozása.

Az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, valamit létrehoz, valamit kifejez, de nem az alkotás végeredménye a fontos, hanem az örömteli cselekvés, az önálló munka, elképzeléseinek megvalósítása.

A vizuális nevelés során kialakulnak azok a képességek, amelyek a többi nevelési területre és az egész személyiségre hatással vannak. Fejlődik általa a képi plasztikai kifejezőképesség, a téri tájékozódás, a képzeletvilág, a fantázia, a kreativitás. Nő az önbizalom, az önismeret. Fejlettebb lesz a szem-kéz koordináció, fejlődik a finommotorika. A környezethez való viszony pozitívan megváltozik.

Ábrázolás közben a gyermek olyan készségek birtokába jut, amelyek az írás előkészítésében rendkívül fontosak.

Célja:

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása,
- kéz izomerejének erősítése,
- célirányos kézmozgások kialakítása,
- szem-kéz koordináció kialakítása,
- ujjak tapintásérzetének fokozása,
- csukló, az ujjak laza mozgatása,
- látás- tapintás-mozgásérzet együttes szabályozása,
- dominancia kialakításának segítése,
- testséma fejlesztése,
- ábrázolás eszközeinek és a különböző technikák megismertetése,
- téri tájékozódás fejlesztése,
- analízáló-szintetizáló készség kialakítása,
- alapszínek és egyszerűbb formák megismertetése.

Feladata:

A gyermekek téri, formai és színeképzeteinek fejlesztése, esztétikai érzékük alakítása különböző anyagok és egyszerű munkafogások, technikák megismertetése.

- vizuális megfigyelőképesség fejlesztése,
- ábrázoló kedv felkeltése,
- különböző eszközök fogása, elengedése-használatuk megtanulása.

A fejlesztés folyamatjellegű és alkalmazkodik a gyermekek egyéni sajátosságaihoz, fejlettségi szintjéhez, a gyermek érdeklődéséhez.

Halmazottan sérült gyermekek esetében:

- Mozgáskorlátozott gyermekeknél a legfontosabb, hogy megtaláljuk a kényelmes, biztonságos, helyes ülést, melyben „ellazulva tud alkotni”, melyben nem akadályozzák az esetleges kóros reflexei, tónusbelővellései.
- A kóros izomtónus negatív irányban befolyásolja a képi kifejezés lehetőségeit. A hypotóniás elváltozások megnehezítik az anyagok, eszközök megfogását. A hipertóniák, spazmusok - ezzel ellenkezőleg - a tárgyak elengedését gátolják. Így gyakran a finom mozdulatok elvégzése gátakba ütközik.
- A sérült kisgyermek - a mozgás akadályozottsága miatt kevesebb ismerettel rendelkezik a szűkebb és tágabb környezetéről, a világról - nem tapasztalja meg kellő mértékben. A percepció zavarai - a nem megfelelő megismerő funkciók - miatt torzulhat a környezetről alkotott kép, hibás vagy hiányos információk juthatnak el a gyermekhez, mely jól lemérhető az ábrázolásában is.
- A térformák és síkbeli képek alakítása kisebb-nagyobb akadályokba ütközik a kéz tökéletlensége, az izmok nem megfelelő működése, a koordinációs zavar, az ízületek elváltozásai, illetve a mozgástervezés finommotorika zavarai miatt.
- Probléma lehet, hogy a gyermek gondolkodásában sokkal előrébb jár, mint amit mozgásállapota szerint meg tud alkotni, ez sorozatos kudarcélményhez, frusztrációhoz vezethet.
- Speciális problémával állunk szemben a felső végtag hiányának esetén. Ilyenkor általában speciális segédeszközöket kell beszerezni. Különleges a probléma akkor, amikor éppen a hiányzó oldal lenne a domináns. Ilyen esetekben nagyon körültekintően kell eljárni, mert hasonló a helyzet, mint az „átszoktatott balkezesek” esetében. A teljes felső végtag hiányakor pedig a szájnak vagy a lábnak kell átvenni és pótolni a hiányzó funkciókat.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek önként és örömmel ábrázoljanak. Tudjanak rövid ideig türelmesen, helyhez kötötten tevékenykedni. Alakuljon ki kétujjas fogásuk, megközelítőleg/vagy helyes ceruzafogásuk. Szükség esetén speciális háromszögletű vastag ceruzával vagy ceruzafogó segítségével tudjanak ábrázoló tevékenységet folytatni. Tudják betartani a papírhatárt, munkájukban balról-jobbra haladjanak. Alakuljon ki a helyes nyomaték, a kezesség. Fejlődjön a látási, tapintási, mozgási érzékelés összerendezettségük.

7.5. Zenei nevelés alapjai

Célja:

Az óvodai zenei nevelés célja a gyermekek élményhez juttatása, zene iránti érdeklődésük felkeltése, zenei ízlésük formálása. Az értelmi akadályozott gyermek fejlesztésében azért van

különösen nagy szerepe a zenének, mert általa a személyiség olyan rétegei, olyan részei is megérinthetők, amelyeket a szavak nem érnek el.

Az óvodai zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását. Fontos alapokat ad a személyiség fejlesztéséhez.

A gyermekeknek a zenei élmények befogadásához elsősorban személyes kapcsolatokra van szükségük, nagyon fontos számukra a közös játék öröme, ezért lényegesek óvodáskorban a mozgáshoz kötött dalok.

A mozgás és a dal ebben a korban egybefonódik, a dal ritmusa, lüktetése mozgásra csábít.

A dalos - táncos játékok mozgásformái kedvező feltételeket teremtenek a gyermekek mozgásának fejlődéséhez.

A gyermekek mozgási képességeivel egy időben fejlődnek az értelmi képességei is.

A zenei anyanyelv szorosan kapcsolódik az anyanyelvi neveléshez, hiszen ritmusában, hangsúlyaiban, hanglejtésében, szerkezetében azt követi.

A **népi mondókák, énekes játékok** emberi kapcsolatokat tükröznek, viselkedésformákat örökítenek meg. Fontos eszközei a kultúra, a hagyományörzés átadásának, a nemzeti identitás kialakításának.

- zenei hallás fejlesztése, ritmusfejlesztés,
- gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása.
- zenehallgatás megszerettetése.

Feladata:

A zenei érdeklődés felkeltése, az ízlés, az esztétikai fogékonyság és a zenei anyanyelv kialakulásának segítése. A családi nevelés során a szülő gyakran mesél, biztosítja gyermekének a mozgás-lehetőségeket, de általában ritkán énekel. Az óvodában a mondókák segítségével a helyes beszéd ritmusának és a hang lejtésének gyakoroltatására, elsajátítására nyílik lehetőség, ez a gyermekek nagy részénél fokozottabban szükséges lehet. A ritmusfejlesztés során elsődleges az egyenletes ritmus hangoztatása, érzékeltetése. A közös éneklés örömszerző hatása miatt a sérült gyermekeket mindig vonjuk be az énekes játékokba; akár külső segítség - szomatopedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka stb. igénybevételével. Ezeknél az óvodásoknál meg kell találnunk azt a hangszert, amin játszani tud, azt a módszert és technikát, amivel meg tudja azt szólaltatni. A mozgástempó gyorsítására is ösztönözni kell, de erőltetni sosem szabad!

Halmozottan sérült gyermekek esetében

- A ritmus és a tempó érzékelése és főképpen pontos utánzása, visszaadása esetenként nem tökéletes. Sokszor már az érzékelésüknél probléma jelentkezik, mely az egyéb területeken jelentkező (hallási, látási) percepciók zavarokból, illetve ezeken keresztül a tökéletlen, hiányos megismerésből ered. Előfordulhat, hogy a problémát az okozza, hogy a gyermek nem tudja a mozgást jól kivitelezni.

- Az énekek, mondókák mozgással való kísérése általában a mozgáskorlátozottság miatt akadályokba ütközik, vagy módosul. Mivel a mozgáskorlátozott kisgyermek sok esetben nem képes a mozgás pontos kivitelezésére, az ének, a mondóka tanulása is nehezített, illetve pontatlan lehet, több időt vehet igénybe.
- Hallássérült gyermekeknél a hallási percepció zavarával állunk szemben, az észlelés pontatlan, esetleg hiányos lehet. Ezt okozhatja a hallószerv sérülése, vagy az agyi feldolgozás tökéletlensége.
- A hangszeres játék minden olyan esetben nehezített, amikor a felső végtag sérült, mert a hangszereket a gyermek nem tudja jól megfogni, és használni.
- A tempóváltást, a gyorsabb - lassabb különbségét az észlelési zavarokból adódóan nem mindig ismerik fel, mert saját mozgásuk során sem tapasztalják meg minden esetben ezeket a különbségeket.
- A térforma alakítása során egymáshoz nagy mértékben kell alkalmazkodni, viszont a sérült kisgyermek mozgása lassabb, célmozgása, koordinációja pontatlanabb, térérzékelése gyengébb lehet.
- Az esetleges légzési és artikulációs problémák - főként az ICP-s gyermekeknél - az éneklésben jelenthetnek akadályt.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

Ismerjék fel a tanult énekeket, szívesen vegyenek részt népi és dalos játékokban, szívesen énekeljenek, vagy hallgassanak gyermekdalokat. Ismerjék fel a környezetükben előforduló zörejeket, hangokat és tudják azokat megnevezni. Ismerjék fel társaik beszédhangját. Ismerjenek 15-20 mondókát, kiszámolót. Tudjanak egyenletes lüktetéssel, egyszerű dobbal kísérni.

7.6. Munka jellegű tevékenységek – önkiszolgálásra nevelés

Célja:

Mindennapos tevékenységi forma. A mindennapos tevékenység- gyakorlás folyamatában lépésről-lépésre alakítjuk ki a gyermekek önálló feladatvégzését. A sikerrel végrehajtott munka, ösztönző motiváló hatása a személyiség fejlődésében kiemelkedő szerepet kap (önállóság, eredményre törekvés, kitartás, fegyelmezettség, szabályok betartása, munkamegosztás, együttműködés, figyelem). A munka elősegíti a gyermekek önértékelési képességének és társas kapcsolatainak fejlődését. A közösség által elismert munka öröme a közösségi kapcsolatok elősegítője.

- apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése a napi tevékenység végzés folyamatában,
- verbális utasítások megértése, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- alapvető higiénés szokások kialakítása,

Feladata:

A gyermekek kezdetben segítséggel, később minél önállóbban, öntevékenyen végezzenek munka jellegű tevékenységeket. Megismerjék a munkafázisok sorrendiségét, képesek legyenek átélni a munka fontosságát és örömet.

- Étkezési szokások kialakítása:
 - Naposi teendők kialakítása: asztal letörlése, terítés, szalvéta hajtása, terítés folyamatának megismerése, végzése.
 - Étkezés utáni teremrendezésben való közreműködés.
 - Kanál használatának megtanítása, később villahasználat elsajátítása.
 - Pohár használat megtanítása, szalvéta használata.
 - Kérés, megköszönés.
 - Ügyesebb gyermekeknél ételből való szedés.
 - Rágás megtanítása, helyes tempó elsajátítása.

- Tisztálkodási szokások kialakítása:
 - Étkezés előtt és után, valamint wc-használat utáni kézmosás megtanítása, kéztörlés, fogápolás, szobatisztaságra nevelés.
 - Vízcsap kinyitása-zárása. Szappanhasználat, utána kézöblítés.
 - Saját törölköző felismerése. Önálló kéz-és arcmosás majd szárazra törlése.
 - Fésülés tűrése, majd önálló próbálkozás.
 - Orrfújás megtanítása, zsebkendő használat igénye, a piszkos zsebkendő szemétként dobása.

- Öltözés - vetkőzés:
 - Együttműködés öltözésnél- vetkőzésnél.
 - Egyszerűbb ruhadarabok levétele segítséggel majd önállóan.
 - Bizonyos ruhadarabok teljesen önálló le -és felvétele.

- Szobatisztaságra nevelés:
 - Jelzés megtanítása: után jelzés, majd mutató, hangadás, stb.
 - Kérésre szükséglet jelzése, majd jelzés önmagától, ha felismerte a szükségletet /képes legyen visszatartani addig, míg wc-re ér./
 - Biliről wc-re szoktatás.

Halmozottan sérült gyermekek esetében:

A mozgássérült gyermekek általában kevésbé tudnak részt venni a munka jellegű tevékenységekben, de ők is képesek rá. Gondot jelenthet, hogy a segédeszköz használata miatt foglalt a kezük, vagy a helyváltoztatás még nem eléggé stabil, túlzottan leköti figyelmüket. Azonban fokozatosan ők is el tudják sajátítani - speciális eszközökkel és személyi

segítségadással - ezeket a tevékenységeket. Nagy öröm számukra, mert érzik, hogy rájuk is számítanak, sikereik vannak, mely az önbizalmukat növeli, az ép környezetbe való integrálódásukat nagy mértékben segíti. Fontos, hogy a gyermekek csak olyan munkafeladatokat végezzenek, amelyek megfelelnek életkori és fejlettségi sajátosságaiknak. Kiemelkedően fontos a folyamatossága, a légköre, a résztvevők egyéni képességeihez igazodó munkabeosztás és az elvégzett munka értékelése. Fokozottabb odafigyelést igényel az óvónők részéről a gazdaságos munkafogások, műveleti sorrendek megtanítása.

Minden gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása. Ne végezzünk el helyettük semmilyen tevékenységet, amelyekre ők maguk is képesek. Legyünk mindig türelmesek, hagyjunk időt a munkavégzésre. A szülők figyelmét hívjuk fel arra, hogy a gyermeknek az önállóság elérése érdekében nagyon fontos az óvodában elsajátított tevékenységek otthoni gyakorlása is.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

Az óvodáskor végére az önállóság terén különböző fejlettségi szintre jutnak el a gyermekek. Ez nemcsak a gyermekek életkorától függ, hanem fiziológiai érettségüktől (szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (öltözés) és értelmi állapotuktól is. Önállóságuk gátja lehet a mozgáskoordinációs zavar. Az a gyermek lesz sikeres az iskolában, aki „egyszerű” feladatokat önállóan is el tud látni maga körül (wc-használat, öltözködés, önkiszolgálás, közlekedés).

Az a gyermek, aki korai életszakaszától kellő alkalmat és megfelelő segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, magabiztosabban válik önállóvá, hamarabb illeszkedik be új környezetébe. A program első számú és legfontosabb fejlesztési célja az integráció, a többségi társadalomba történő beilleszkedés előkészítése.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

7.7. Egyéni fejlesztés

A gyermekek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülés specifikus **kooperatív** fejlesztés.

Célja: Támogató, megerősítő, tehetséggondozó fejlesztő tevékenység, melyet a tanulási nehézségek leküzdése érdekében végzünk. Az egyéni fejlesztések során, a társuló sérülésekből adódó problémák hatékony, terápiás jellegű megoldása a cél. Egyénre szabott fejlesztési folyamatokkal és célokkal valósítjuk meg, hogy minden gyermek a maga ütemében fejlődhessen, figyelembe véve speciális szükségleteit és fejlettségi szintjét. Végző célunk mindenkit eljuttatni lehetőségei csúcsára.

A gyermeki személyiség pozitív irányú fejlesztése, kibontakoztatása és a sérülésekből adódó hátrányok leküzdése valamint az integráció megvalósulása az elérendő cél.

Feladata: Az egyéni hiányosságok, sérülések következtében a rossz beidegződések javítása, a jó mozgulatsor kialakítása. A sérülésből bekövetkezett állapotváltozás több területet érinthet egyszerre, ezért több területen kell fejleszteni a gyermekeket.

A mozgásfejlesztés a testkép, testfogalom, testséma kialakításával kezdődik. Fontos a két testfél összerendezett mozgásának kialakítása, a térbeli tájékozódás az utánzókézség fejlesztése, a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása.

A beszédfejlődést segítő gyakorlatok beillesztése a foglalkozásokba elengedhetetlen, hiszen lehetnek olyan gyermekek, akiknek a kommunikáció, a beszédprodukció nehézséget okoz. Hangutánzó gyakorlatokkal, a beszédszervek ügyesítésével, a passzív és aktív szókincs bővítésével, a beszédmegértés kialakítására kell törekedni.

A megismerő tevékenység fejlesztése talán a legfontosabb terület, hiszen érzékelés, észlelés, tapasztalatok útján szerzünk információkat környezetünkről. Ehhez azonban szükségünk van a megfigyelőképességre, kitartó figyelemre, emlékezetre. Játékosan, a gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre alapozva fejlesztjük ezeket a területeket.

A vizuomotoros koordináció gyakorlataival elősegítjük az ujjak ügyessé válását, a szem-kéz koordináció javulását. Az ábrázolási kedv felébresztésével kialakíthatjuk a helyes ceruzafogást (segédeszközzel, ceruzafogó vagy speciális háromszögletű ceruza alkalmazásával), az írás nyomatékot.

Az új Alapprogram előírja, hogy az iskolaérettség előtt álló gyermekek számára külön iskolaelőkészítő fejlesztési terv készüljön, melyet a pedagógusok dokumentálnak.

8. Az óvoda

8.1. Család és óvoda

A gyermek elsődleges és meghatározó nevelési színtere a család. Az óvodáé a kiegészítő szerep, a nevelési hiányosságok pótlása.

A szülő - pedagógus kapcsolatában érződnie kell, hogy minden a gyermek fejlődése érdekében történik, és ebben elsődleges partner a szülő, még abban az esetben is, ha a nevelési szokások eltérnek a kívánatostól.

A kapcsolatban éreztetni kell

- az empatisz hozzáállást;
- a segítő szándékot;
- az egymás mellé rendeltséget;

- a kölcsönös tapintat kötelezettségét;
- az információk intimitásának voltát;
- a kölcsönös nyitottság szükségességét;
- a folyamatos és szükséges információ átadás kötelezettségét.

A kapcsolattartás óvodán belüli szervezési keretei

Családlátogatás

- célja a beilleszkedés megkönnyítése: a felnőtt - gyermek kapcsolat zökkenő mentesebb alakítása, a beszoktatás előkészítése;
- tájékozódás a családi nevelés elveiről, gyakorlatáról, esetleges egyéni bánásmód sajátosságairól;
- a gyermek családon belüli státuszának feltérképezése.

Ismerkedés az óvodával

A szülőknek lehetőséget kell adni, sőt szorgalmazni kell, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el az óvodának abba a csoportjába, ahova a gyermek felvételt nyert.

Beszoktatás

A gyógypedagógiai óvodában kizárólag a szülővel közösen és fokozatosan valósítható meg a beszoktatás. Időtartamát az óvónő határozza meg általában a szülővel egyetértésben. A beszoktatás több szintéren történik. Nagyon fontos, hogy a csoportszobán kívüli helyiségek (egyéni és kiscsoportos fejlesztő helyiségek, tornaterem, udvar) megismerésekor is jelen legyen a szülő, mindaddig, ameddig ezt a pedagógus és a gyermek igényli.

Napi kapcsolattartás

Fontos, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők, mind a pedagógusok részéről. Fontos a szükségletekkel kapcsolatos információ, az esetleges gyógyszerhatás várható következményének jelzése, amely a gyermek viselkedését, figyelmét befolyásolhatja.

Nyílt napok

Célja a gyermek közösségben való megnyilvánulásainak megismertetése, kapcsolatainak, tevékenységformáinak megismertetése a szülőkkel. A nyílt napok történhetnek a szülő kérésére vagy a pedagógusok javaslatára.

Helyszínei: óvodai csoportszoba, fejlesztő helyiségek, udvar, tornaterem.

Fogadó órák, team megbeszélés

Célja a személyre szabott információ csere, segítségadás, tanácsadás, javaslattevés, döntéselőkészítés. Történhetnek - hasonló módon a nyílt napokhoz - a szülő kérésére, a pedagógusok javaslatára. A fogadóórák időpontjait minden esetben előre egyeztetni kell!

Szülői értekezlet

A szülők közös véleményalkotásának, javaslattételének fóruma, mely az egész óvodát, illetve csoportot érinti.

Szülői klub

Intézményünkben negyedévente szülői klubot rendezünk, a szülők által kért és általunk fontosnak ítélt területekről, témákról a képességfejlesztés lehetőségeiről tartunk előadásokat, módszertani bemutatásokat. Gyermekfelügyeletet is biztosítunk.

Közös programok

Ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális események, hagyományok ápolása az integráció elfogadásának egyik eszköze lehet. Lehetőséget teremt pl. a családok problémáinak, értékrendszerének, nevelési elveinek kölcsönös megismerésére.

8.2. Külső kapcsolatok

Orvosok:

Neurológus szakorvos ellenőrzi a korai agykárosodással rendelkező vagy más - neurológiai kórképben szenvedő - gyermekeket.

Ortopéd szakorvos vizsgálja a gyermekek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket és elvégzi az esetleges műtéteket. Mindkét orvos konzultál a szakemberekkel, előírja a szükséges terápiát.

Fül, orr, gégeész tanácsa válhat szükségessé a különböző beszédzavarok vagy halláskárosodás gyanúja esetén.

Védőnő, iskolaorvos, gyermek pszichiáter, pedagógiai szakszolgálat pszichológusa

Szakértői bizottságok vármegyei, országos

Gyermekjóléti szervezetek, szociális szolgálat

Szakmai szervezetek

Fogyatékos gyermekeket nevelő intézmények, bölcsődék, gyógypedagógiai óvodák tapasztalatcsere céljából

Civil szervezetek, támogató partnerek

Minden szülőnek törvény adta joga a szabad iskolaválasztás, mely joggal általában a szülők élnek is. Az iskolaválasztás segítése céljából, bemutatjuk intézményünk iskolai egységét, pedagógiai programját és megismertetjük a helyi lehetőségekkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

9. Gyermek-és ifjúságvédelem

A törvényi változások következtében az intézményekben nincs ifjúságvédelmi felelős, ezért a gyermekkel kapcsolatba kerülő pedagógusok feladata probléma észlelése esetén a megfelelő jelzések, intézkedések megtétele. A gyermekek szüleit tájékoztatjuk az őket megillető többlet juttatásokról és segítjük a hátrányos helyzetű családokat a törvényi lehetőségek figyelembevételével.

9.1. A gyermekvédelmi tevékenység célja

- A problémák minél előbbi felismerése, szűrése.
- A problémás esetek megfelelő helyre irányítása/pszichológus, Pedagógiai Szakszolgálat Gyermekvédelmi Szolgálat, stb/

Súlyos problémák, melyekre figyelni kell:

- Fizikai bántalmazás a családban,
- A gyermek szexuális zaklatása,
- Szülői vagy felnőtt felügyelet elmaradása,
- Súlyos elhanyagolás, gondatlanság,
- Hajléktalanság, nem megfelelő lakáskörülmények,
- Pszichés bántalmazás, szülői lelki terror,
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás,
- Megállapítható alkoholizmus a családban,
- Értelmi fogyatékos szülő a családban,
- Nevelési-oktatási intézményből való indokolatlan hiányzás,
- Alacsony jövedelmi viszonyok.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos óvónői kompetenciák:

- Az óvodában nem jelentkezett, 5. életévét betöltött és a KEM-i Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság véleménye alapján is javasolt gyermekek távolmaradásának jelzése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása.
- Alanyi jogon járó étkezési kedvezményben részesülők és a térítésmentes étkezésre jogosultak igazolásának kérése.
- Kapcsolattartás a családsegítő gyermekvédelmi szervezetekkel.
- A szülők által jól látható helyen közzé tesszük ezen szervezetek elérhetőségét.

Legitimációs záradék

Az óvodai nevelési program módosítását a nevelőtestület 2025.08.26-én megismerte és annak tartalmával, célkitűzéseivel egyetértett.

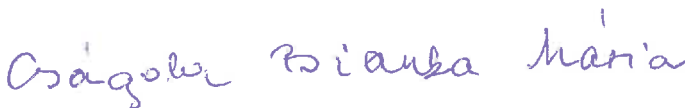
Oroszlány, 2025.08.26.

Borbély-Szöts Csilla
főigazgató-helyettes

A szülők a szülői értekezleten /2025.08.26./ megismerték a nevelési program módosítását.

Oroszlány, 2025.08.26.

szülői munkaközösség képviselője

A program tartalma nem jár többletköltséggel, melyhez fenntartói engedély szükséges, ezért a főigazgató jóváhagyásával életbe lép 2025. szeptember 1-vel.

JEGYZÉK

a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
(többcélú intézményként bizonyos helyiségek többfunkciósak és nem különülnek el intézményegységekként, több intézményegység is használhatja a helyiségeket és az eszközöket is)

Eszköz, infrastruktúra megnevezése	mennyiség / db/	
I.Helyiségek		
tornaszoba	1	
nem szabványos tornaterem	1	
egyéni fejlesztő szoba-logopédia	1	
szívárvány terápiás szoba	1	
játszóudvar	1	
gyermeköltöző /külön helyiség/	1	
gyermekmosdó, WC /létszámtól függ/	1	
Kiszolgáló helyiségek		
gyermeköltözőből kialakított függönnyel elválasztott öltözőrész	1	
felnőtt mosdó, wc	1	
II. Helyiségek bútorzata, és egyéb berendezési tárgyai		
1. Csoportszoba		
óvodai fektető /gyerekenként 1db, mozgássérült gyermekek esetén kemény ágybetétek/, matracok	11	
gyermekszék	9+4+2	
gyermek asztal 2 étkezéshez 2 foglalkozáshoz, 1autistáknak	5	
függöny /az ablak lefedésére alkalmas méretben/		
szőnyeg nagy méretű	2	
játéktároló polc	3	
élősarok polc	1	
hőmérő	1	
óvodapedagógusi asztal	1	
felnőtt szék	2	
eszköz-előkészítő asztal	1	
szeméttartó	1	
tükör	1	
pohártartó polc, fogas	1	
faliújság		
egyéb dekorációs eszközök		

2. Egyéni fejlesztő szoba		
a fogyatékoság típusának megfelelő tanulási képességet fejlesztő eszközök		
tükör	1	
asztal	1	
szék /felnőtt, gyermek/	2	
szőnyeg	1	
3. Játsszódudvar		
kerti asztal/gyerekcsoportonként 1/	1	
kerti pad /gyerekcsoportonként 2/	2	
szállítható babakácz/gyerekcsoportonként 1/	1	
lefedhető udvari homokozó/gyerekcsoportonként 1/	1	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök:/a gyermekek 30%-ának megfelelő arányban		
-udvari labda		
-dömpér		
-homokozókészlet		
-játék motor		
-kisbicikli		
-beülősautó		
-mérleghinta, hinta asztal		
-hernyómászóka, mászóvár		
-csúszda		
-rugós állat		
-roller		
4. Gyermekeköltöző		
öltözöregesz, ruhatároló fogas, öltözöregeszen belül elkülönített cipőtároló	gyerekenként	
öltözőpad	1 nagy	
5. Gyermeckmosdó, wc		
-törölközőtartó	gyermekenként	
-falitükör		
III. Nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök		
1. Játékok, játékeszközök		
különféle játékformák /mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok,dramatizálás és bábozás,barkácsolás/ eszközei	gyermek-csoportonként a gyermek-létszám figyelembevételével	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő mozgásigényt kielégítő eszközök, mozgáskotta Ayres, wesco játékok		
ének, zene, énekes játékok eszközei /ONP szerint/		

az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei: -képeskönyvek -képes mesekönyvek -diafilmek		
értelmi képességet/ érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és kreatív fejlesztő anyagok, eszközök		
ábrázoló tevékenységet fejlesztő/rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka, anyagok, eszközök		
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok		
munka jellegű tevékenységek eszközei		
2. A nevelő munkát segítő egyéb eszközök		
-video/ lejátszó/ -televízió -DVD -diavetítő -vetítővászon	óvodánként 1	
CD-s magnó	1/csoport.	
Óvodai nevelést segítő szakmai könyvek		

Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő-Nevelést Oktatást Végző Iskola, Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

GYÓGYPEDAGÓGIAI UTAZÓ HÁLÓZAT NEVELÉSI PROGRAMJA

EGYMI utazó gyógypedagógiai hálózat bemutatása

2006-os közoktatási törvény módosítása szabályozta az EGYMI-k létrehozásának feltételeit. Térségünkben a társadalmi igény és a megvalósítási feltételek 2009-2010-es tanévben tették lehetővé az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (továbbiakban EGYMI) létrehozását. Megalakítása fontos és szükséges volt a székhelyintézmény szakmai fejlődése és vármegyei helyzetének megszilárdítása szempontjából is.

Az EGYMI az SNI-s gyermekek/tanulók utazó gyógypedagógusi ellátását a városi és a járási intézmények igénye alapján, 2013-ig együttműködési megállapodás keretében végezte. 2013 januárjában került át az intézmény fenntartása a KLIK Oroszlányi Tankerületéhez. Így a fenntartóhoz tartozó intézmények ellátása alapfeladatunkká vált. Az önkormányzati fenntartású intézményekkel továbbra is a felmerülő igények alapján, együttműködési megállapodás megkötésével dolgoztunk.

Az EGYMI feladatellátása a járásban majdnem teljes lefedettségű, ahol a legfontosabb feladat a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése, valamint a tanulók teljes személyiségének fejlesztése.

2011-ben fordulóponthoz érkezett az EGYMI. A TÁMOP 3.1.6.-11/2-2011-0004 projekt megtervezésekor a szakszolgálati rendszer működött, de a továbbfejlesztése elsődleges feladattá vált. Célja az volt, hogy egy széleskörű szakmai együttműködés jöjjön létre a sajátos nevelési igényű gyermekek támogatására, együttnevelésük módszertani megsegítésére és az ellátásukhoz szükséges feltételrendszer javítására. A pályázati projekt megvalósult. Az érzékenyítő program keretében megtörtént az együttnevelés szereplőinek felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására. Hatására nőtt a másság elfogadása a többségi intézményekben. Létrejött a szülői klub, így az intézmény tanácsadói szerepköre erősödött. Elérhető a különleges gondozásra jogosult gyermekek és szülei, integráló pedagógusai számára az eszközkölcsonzó. Új vízi terápia került bevezetésre a 2 év alatti születési sérült gyermekek számára, mely térítésmentesen elérhető a városi uszodában. Új innovációk kerültek bevezetésre, érzékelő mesék gyűjteménye; beszédészlelés, beszédértés területén; hallási figyelemfejlesztő anyag, diagnosztikus rendszer középiskolás korig és tanácsadó kiadvány (nem csak) SNI gyermeket nevelő szülőknek.

A 15/2013 EMMI rendelet a szakszolgálatok működéséről, a szakszolgálati rendszer átalakítását és egységes rendszer szerinti működését tűzte ki céljául. A törvényi szabályozás változásának következtében, a módszertani intézményekről leválasztásra kerültek a szakszolgálati feladatok és ezzel párhuzamosan történt egy profiltisztítás, amelynek eredményeként az SNI gyermekek ellátása tisztán a módszertani intézmények feladatává vált. 2015/2016-os tanévben a szakmai segítségnyújtás elősegítésére létrehoztuk az SNI munkaközösséget, mely szakmai előadások, módszertani bemutatók megtartásával és egyéni tanácsadással támogatja a többségi intézményekben SNI gyermekekkel foglalkozó pedagógusokat. Nagy érdeklődés van rendezvényekre, nyitottak és igénylik a pedagógusok. A kölcsönös együttműködés elősegíti a hatékonyabb együttnevelést és formálja a befogadó pedagógus szemléletét is. A fejlesztési folyamatok bemutatásával jól hasznosítható gyakorlati segítséget tudunk nyújtani az intézményekben, ez egyben hozzájárul intézményünk hírnevének növekedéséhez.

Az EFOP-3.1.6-16-2017-00029 azonosítószámú, „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Tatai Tankerületi Központ intézményeiben” című pályázat megvalósult, melynek eredményeképpen tovább nőtt eszközkölcsonzónk eszközállománya, a képzések új módszertani tudás alkalmazását teszik lehetővé a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók hatékonyabb megsegítésében, az esélyegyenlőség megteremtésében.

Gyógypedagógiai utazóhálózat székhelye:

Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, 2840 Oroszlány, Eszterházy u. 102.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat tevékenységének jogszabályi háttere

- a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet,
- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a 8/2014. (I.30.) EMMI rendelet (A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet módosításáról)
- az 51/2016.(XII.29.) EMMI rendelete
- az 53/2016.(XII.29.) EMMI rendelete
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltak.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat célja

- A köznevelési intézményekben integráltan nevelt-oktatott sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók közvetett és közvetlen gyógypedagógiai megsegítésének biztosítása.
- Az utazó szakember-hálózat működtetése.
- A gyermekek/tanulók sajátos nevelési igényéből fakadó szükségleteik biztosítása a megfelelő színvonalon nyújtott szolgáltatásokkal
- Olyan intézményi környezet megteremtése, amely biztonságot nyújt a hozzánk járó gyermekek, tanulók számára a meglévő hátrányaik leküzdése érdekében. .
- Team-munka erősítése az egyes feladatok eredményessége érdekében.
- Szakmai és egyéb partneri igényeinek széles körű kielégítése.
- Mindennemű lehetőség kihasználása annak érdekében, hogy az intézményben folyó munka széles körben ismertté váljon.
- Sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülők támogatása, hatékony kapcsolatok építése a gyermek fejlődése érdekében.

Szakmai célok

- A gyógypedagógiai munka további magas színvonalon történő folytatása.
- Szakmai partnerekkel (szakértői bizottságokkal, más gyógypedagógiai intézményekkel) történő folyamatos együttműködés.
- Szakmaközi (gyermekorvosokkal, védőnőkkel) kapcsolatok erősítése, továbbépítése.
- A többségi általános iskolákban a sajátos nevelési szükségletekhez igazodó komplex gyógypedagógiai nevelés, oktatás nyújtása annak érdekében, hogy minél több tanuló megkezdett tanulmányait eredményesen befejezhesse, és továbbtanulhasson.
- Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény működési rendszerének folyamatos fejlesztése.
- Pedagógusok szakmai, módszertani fejlődésének segítése (belső, külső továbbképzéseken, szakmai programokon, konferenciákon való részvétellel).
- Pedagógiai oktatási központ (POK) szolgáltatási kínálatának figyelemmel kísérése, lehetőség szerint velük szolgáltatási tevékenységek szervezése.
- Munkaközösség, belső műhelymunkák és szakmai csoportok működésének támogatása, segítése.
- Tapasztalatcsere, látogatások szervezése.
- Eszközkölcsonzó működtetése szülők és szakemberek számára a TÁMOP 3.1.6. projektben kialakított protokoll szerint.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat feladatai

- A többségi intézmények utazó hálózati ellátási igényeinek felmérése a Tatabányai Tankerületi Központ oroszlányi járási Oroszlány Város Óvodái, általános és középiskolaiban
- A többségi intézményekben igény-, és elégedettségmérése kérdőívek segítségével, az eredmények elemzése, lehetőség szerint figyelembe vétele a tervezéskor.
- A szolgáltatás ellátásának megszervezése:
 - A **logopédiai ellátás** SNI tanulók/gyermekek logopédiai terápiája.
 - A **konduktív pedagógiai ellátás** a központi idegrendszeri sérültek nevelése, fejlesztése, gondozása.
 - **Utazó gyógypedagógiai ellátás sajátos nevelési igényű** gyermekek, tanulók fogyatékosági típus szerint meghatározott komplex gyógypedagógiai fejlesztése.
- A tanulók készségeinek, képességeinek tanév eleji felmérése (differenciál-diagnózis)
- Egyéni fejlesztési terv készítése
- Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs-rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások biztosítása, a gyermekek/ tanulók figyelemmel kísérése (folyamatdiagnózis).
- Az integráló pedagógusok részére konzultációs lehetőségek biztosítása
- A tanuló tanórán történő foglalkoztatásával, fejlesztésével és értékelésével kapcsolatban felmerülő kérdések megbeszélése, a problémák megoldása, kezelése
- Az integráló pedagógus hozzájárulásával hospitálás a tanórákon, az SNI gyermek megfigyelése tanórai környezetben és szabadidős tevékenység közben
- Segítségnyújtás: fejlesztő feladatsorok, terápiás eszközök, játéktár és szakirodalom
- Az egyes intézménytípusok között a gyermekek, tanulók átvezetése. A gyermek, a tanuló és az integráló pedagógusok felkészítése az intézményváltással együtt járó nehézségek kezelésére. (eredménydiagnózis)

Az utazó hálózat kapcsolatrendszere

- A székhelyintézmény kapcsolatépítésben tevékeny szerepet vállalnak az utazó hálózat munkatársai. Utazó gyógypedagógusként a gyógypedagógiai szakmát és az intézményt is képviselik a többségi intézményekben.
- Tevékenységük során folyamatos a kapcsolattartás az országos, a vármegyei szakértői és rehabilitációs bizottságokkal és a Komárom- Esztergom Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Oroszlányi Tagintézményével.
- Kölcsönös együttműködésen alapuló kapcsolatot építenek ki az integráló intézmények vezetőivel, többségi integráló pedagógusokkal, az SNI tanulók osztályfőnökeivel, óvodapedagógusokkal, szaktanárokkal.
- A tervezés, a korai segítségnyújtás érdekében a bölcsődével, a gyermekorvosokkal, védőnőkkel való szoros együttműködés.
- A szakmai szervezetekkel és a társintézményekkel tapasztalatcsere és szakmai fejlődés érdekében tartanak kapcsolatot.
- Az EGYMI Egyesületnek is tagja a székhelyintézmény. Az alábbi szervezetek rendezvényeit látogatják rendszeresen: Magyar Gyógypedagógusok Egyesület, EGYMI Egyesület, MLSZSZ, Autizmus Alapítvány, ELTE- Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar rendezvényei.
- A szülőket évenként két alkalommal tájékoztatják a fejlesztések eredményéről, és team megbeszélést kezdeményeznek a problémák, lemorzsolódás veszélye esetén, illetve a továbbtanulással kapcsolatosan. Szükség esetén igénybe veszik az iskolapszichológus támogatását, illetve gyermekpszichiáterhez-, egyéb szakemberhez, szakorvoshoz irányítják az érintett tanulót felmerült gyanú esetén, kivizsgálás céljából.

Különleges bánásmód érvényesülése, SNI tanulók támogatása

- Gyógypedagógusaink jól képzettek, elkötelezettek az inkluzív nevelés feltételeinek kiépítésének támogatására, empátikusak. Változatos eszközhasználattal, a tanulás tanításának támogatásával segítik a gyermekeket.
- Ennek megfelelően sokszínű, a tanulók életkorához, terhelhetőségéhez, képességeihez mért egyéni módszereket választanak. Folyamatos megerősítésre, motiváció fenntartására, bizalmon alapuló, oldott légkör megteremtésére törekednek. Igyekeznek lelki támogatást is nyújtani a tanulóknak és sikerélményhez juttatni őket.
- Nagy hangsúlyt fektetnek a tanulási kudarcok megelőzésére, a tanulók átvezetésére a felső tagozatba és a középiskolába.
- Az egyéni sajátosságok figyelembevételével az ép funkciókra alapozva, apró lépésenként, egyénre szabott differenciált feladatadással segítik az SNI gyermekek fejlődését.
- Kiemelt fejlesztési terület a reális önismeret, az önértékelés fejlesztése, a helyes tanulási szokások kialakítása, tanulási technikák elsajátíttatása. Óvodában, alsó tagozatban elsődleges a figyelem, emlékezet, észlelés-érzékelés, téri, időbeli, saját testen való tájékozódás, szerialitás, nagy és finommozgás, és a beszédértés,- észlelés területeinek fejlesztése. Felső tagozatban már a tanulástechnika: a szövegértés, kommunikáció, kifejezőkészség, matematikai készség, helyesírási készség és a gondolkodás fejlesztése kap nagyobb hangsúlyt.
- Az SNI tanuló is lehet tehetséges, ezért a gyógypedagógusok figyelmet fordítanak a tehetség azonosítására és támogatására is.
- A fejlesztés csak a szülőkkel való szoros együttműködésben lehet eredményes, ennek érdekében tanácsadással segítjük a szülőket.
- A tanulói többletjogok ismerete, érvényesítése is hangsúlyos feladat. Segítik a szakvélemények értelmezését, helyi lehetőségekhez igazítását, a változó jogszabályok megismertetését, értelmezését. A szakértői véleményben foglalt javaslatok betartását nyomon követik, szükség esetén az intézmény vezetésével, a munkaközösségekkel egyeztetést kezdeményeznek.

Az ellátás helyszíne

- integráló feladatokat ellátó többségi óvodák, általános iskolák és középiskola az oroszlanói járásba tartozó intézményekben
- Benedek Elek EGYMI székhely intézményében.

Az ellátás célcsoportja

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, akiknek ellátási jogosultságát a vármegyei és/vagy országos tanulási képességet vizsgáló és/vagy beszédvizsgáló, a szakértői és rehabilitációs bizottságok, mozgás-, hallás-, látásvizsgáló szakértői bizottságok határozzák meg.

Az ellátottak köre

- mozgáskorlátozott gyermek/tanuló
- beszéd fogyatékos gyermek/tanuló
- látássérült (vak, gyengénlátó, aliglátó) gyermek/tanuló
- hallássérült (süket, nagyothalló) gyermek/tanuló
- értelmi fogyatékos gyermek/tanuló (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott)
- autizmussal élő gyermek
- halmozottan fogyatékos gyermek
- a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási, folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanuló
- mutista gyermek.

Az ellátásra való igényt az integráló intézmény minden év május 15-ig jelzi az utazó hálózat vezetője felé a Benedek Elek EGYMI-be való eljuttatással. Amennyiben a fenntartó nem a Tatabányai Tankerületi Központ, úgy a fenntartó önkormányzat vagy egyéb fenntartó a Tatabányai Tankerületi Központhoz nyújtja be az ellátás iránti kérelmét.

Az utazótanári hálózat személyi feltételei

A fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus:

- pszichopedagógia szakos
- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos
- értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos
- konduktor
- oligofrénpedagógia szakos
- tiflopedagógia szakos
- szurdopedagógia szakos
- szomatopedagógia szakos
- logopédia szakos
- autizmus spektrum pedagógiája szakos

Amennyiben kapacitáshiány miatt szakos gyógypedagógust nem tudunk biztosítani, az egyéni igények mérlegelése után - a szükséges szakember mentorálása mellett – más szakos gyógypedagógus is elláthat fejlesztő feladatokat. Az ellátás részleteiről mentorálási jegyzőkönyv készül, amely az ellátott gyermek iratanyagának része.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat tárgyi feltételei

- fejlesztő szoba (többségi intézményekben és az EGYMI-ben)
- fejlesztő eszközök (részben a módszertani intézmény eszközkölcsönzője, részben az integráló intézmény biztosítja)
- fejlesztő feladatlapok, módszertani programok, vizsgálati anyagok gyűjteménye
- szakkönyvek, gyógypedagógiai szakirodalom

Intézményünk teljesen akadálymentes, így biztosítani tudjuk a mozgássérült gyermekek számára a tolókocsival való közlekedést

Ellátás

Az ellátás formája

1. Intézményi keretek között megvalósuló foglalkozások:

- egyéni foglalkozás

A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. A tervekészítés részletes pedagógiai diagnosztikus vizsgálatokon alapul. A gyermeket vizsgáló adott szakértői bizottság szakvéleménye alapján.

A fejlesztés célja: a személyiség biztonságérzetének megteremtésével annyi, és olyan jellegű tevékenység biztosítása, amennyi a gyermek adott fejlettségi fokán szükséges ahhoz, hogy valamely ismeret, képesség biztos készséggé váljon nála. Saját lehetőségeinek megfelelő, optimális szintre hozása. A fejlesztés feladata a sérült funkciók korrigálása és a hiányzó funkciók kompenzálása.

A fejlesztés területei:

- affektív területek (szociabilitás, érzelmi intelligencia)
- pszichomotoros funkciók (mozgás, orientáció, beszéd)
- kognitív képességek (észlelési folyamatok, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, szerialitás, intermodalitás)

- általános tájékozottság.

A fejlesztéshez a következő módszereket, terápiákat, fejlesztő eljárásokat alkalmazzuk:

- Sindelar program a részképesség gyengeségek terápiájához,
- Gósy Mária beszédpercepció
- Meixner-féle diszlexia prevenció és reedukáció,
- diszkalkulia terápia
- szenzomotoros integrációs terápia,
- cselekedtetés és mozgásba ágyazás módszere
- logopédiai terápiák,
- egyéb mozgás terápia - K-VRSÚ, Ayres, Sindelar, Mozgásművészeti terápia,
- autizmus specifikus módszerek -Babzsákos

☐ kiscsoportos foglalkozás (4-6 fő)

Csoportszervezés elvei

Azonos képességszint, diagnózis, fejlesztési terület szerint az életkor, osztályfok figyelembevételével történik a csoportok kialakítása.

Az ellátás megszervezésében, csoportalakításban nehézséget jelent a tanulók eltérő órarendje, egyéni sajátossága, amely több esetben sok képesség területet érint. A súlyos esetekben csak egy személyes foglalkozás lehet eredményes, de ehhez az órakeret nagymértékű növelésére lenne szükség. Jelenleg csak az engedélyezett órakeretből gazdálkodhatnak.

Törekedni kell a lehetőségek függvényében mikro csoportok kialakítására 3-4 fővel, ha az egyéni fejlesztésre nincs lehetőség, és a gyermek/tanuló több képességterületen is érintett, súlyos problémákkal küzd. Hatékonyabb a fejlesztés és többrétű differenciálást tesz lehetővé.

A csoportos foglalkozás során fontos a differenciálás a tanulók egyéni különbségeinek figyelembevétele. Az egyéni különbségek lehetnek a szociális háttérből adódóak (értékrend, hozott ismeretek, szokásrend, vallási, etnikai különbségek stb.), veleszületett adottságbeli különbségek (szomatikus, vegetatív, idegrendszeri), a tanuló személyiségéből adódó különbségek (attitűd, érdeklődési kör, motiváció stb.).

A differenciált feladatok kiválasztása, személyre szóló összeállítása mindig diagnosztikus tájékozódás után történik. Figyelembe kell venni a szakvélemény javaslatait, az egyéni fejlesztési tervet. Differenciálásnál a feladatokat különböző szempontok szerint állíthatjuk össze. Az ismeret elsajátítása szerint a hiányok pótlására alkalmas feladatok, az ismeret rögzítésére alkalmas feladatok, és a rögzített ismeret elmélyítésére, felhasználására szolgáló feladatok.

A hagyományos didaktikai felosztás szerint a differenciálásnak több típusa van: tartalom, érdeklődés, tempó, a tanár-tanulókra fordított ideje, a tanítás stílusa, csoportalkotás.

A kulcskompetenciák fejlesztése során a következő pedagógiai módszereket alkalmazzuk:

- differenciálás
- egyéni fejlesztés
- kooperatív technikák
- csoportmunka
- szerepjáték
- szövegfeldolgozás – szövegalkotás
- beszélgető kör
- játék
- felfedezés, megbeszélés
- sokszínűbb, kreativitást és logikus gondolkodást fejlesztő eszközök használata a foglalkozásokon

- minél több „gyakorlati” probléma, feladat elemzése, megoldása
- önellenőrzés.

2. A tantermen kívüli digitális oktatás munkarendjének megvalósulása, módszerei

- A platform kiválasztásánál fontos szempont az érintett többségi intézmény által választott fórum, mellyen keresztül tartja kapcsolatot a tanulóival, szülőkkel. Az utazóhálózat igazodik az integráló intézmény döntéséhez /Kréta rendszer, Office 365 Tams/,

- Ha egységes platform nincs, akkor minden egyéb digitális fórumon /Classroom. Facebook-messenger, email, telefon/ amellyel rendelkezik a tanuló illetve szülei.

Az alábbi módszertani szempontokat fontosnak tartják a digitális munkarend esetében:

- A tananyagok, feladatok meghatározásánál, kiosztásánál szükséges figyelembe venni a pedagógusnak és az intézménynek is, hogy a tanulónak az otthonában rendelkezésre állnak-e a digitális munkarend alkalmazásához szükséges eszközök, szoftverek, illetve az internetelérés.

- A digitális munkarendben történő tanítás eszközeiről, részleteiről, elvárásairól szükséges a tanulók, a szülők, törvényes képviselők teljes körű, részletes tájékoztatása.

- A digitális munkarendben, otthoni körülmények között történő oktatás nem lehet tükörképe az iskolában történő, korábban megszokott hagyományos fejlesztésnek. Fontos, hogy a tervezés ne 45 perces digitális órákban történjen, és nem várható el, hogy a gyermek egész nap ott üljön a számítógép előtt, hanem lehetőséget kell adni arra, hogy saját időbeosztásuk szerint oldhassák meg a feladatokat, amellyel a helyes időbeosztás felelőssége is erősíthető.

- Elengedhetetlen, hogy az információ átadása rendszeres időpontban történjen (például egy megadott időszakban vagy időpontban tölti fel a gyógypedagógus az ismeretanyagot, feladatokat). Az elvárások tekintetében pedig egyszerű és egyértelmű, időben tartható elvárások kerüljenek megfogalmazásra.

- **Fontos**, hogy az átadott digitális tananyag feldolgozási ideje, a kiosztott feladatok megoldási ideje egyensúlyban legyen a tanulók életkori sajátosságaival, terhelhetőségével, képességeivel, így a kiadott feladatok mennyiségét, és elkészítési határidejét is ennek megfelelően határozzák meg.

- A fejlesztés során elsősorban a pozitív motivációra helyeződjön a hangsúly, a gyermekek ne egy további korlátnak élik meg ezt a helyzetet, hanem egy különleges tanulási módnak. A digitális munkarend középpontja a gyermek, azonban maximálisan a szülői együttműködésen alapszik!

Az ellátás óraszám

Jogszábiyi háttere:

- a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklete
- a szakértői véleményben foglaltak figyelembevétele mellett meghatározott, a fejlesztés során az egyéni igények alapján változtatható

A gyermekkel/tanulóval foglalkozó gyógypedagógus megítélése, javaslata alapján, az intézményegység-vezető hozzájárulásával az óraszám csökkenthető vagy indokolt esetben - a lehetőségek függvényében-, a szakértői véleményben meghatározottakhoz képest magasabb óraszám is biztosítható

Az ellátás időkerete

Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően a jogszabályi kereteken belül 1-4 óra.

Az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát,

- napirendjét,
- órarendjét,
- terhelhetőségét,
- a komplex fejlesztésben részt vevő más szakemberek időbeosztását,
- a többségi intézmények helyi adottságait,
- az ellátandó intézmények földrajzi elhelyezkedését.

Az ellátás tervezése

A fejlesztés kezdetén a bemeneti mérést követően 3 hónapra készül a fejlesztési terv, melyet a fejlesztési ciklus végén felülvizsgál és módosít a fejlesztést végző gyógypedagógus.

Az utazó gyógypedagógus feladatai

1. A gyermekkel való foglalkozás kapcsán

- a fejlesztés kezdetén a gyermek sokoldalú megismerése
- kis-, mikrocsoportos formában habilitációs – rehabilitációs foglalkozások tervezése a gyermek aktuális állapota, a meglévő képességek, a környezeti feltételek (intézményi belső dokumentumok, tárgyi feltételek) figyelembe vétele mellett, vezetése változatos eszközök felhasználásával (IKT, manipulációs játékok, interaktív feladatlapok) és tanulói tevékenykedtetésre épülő munkaformákkal
- feladata a fejlesztő foglalkozások alapjául szolgáló motiváló légkör tudatos megteremtése, fenntartása
- Időszakos felmérések, mérések (a gyermek önmagához mért fejlődésének, változásának regisztrálására)
- Az SNI tanulók tanév eleji készségeinek, képességeinek felmérése
- Igény szerint tanév közben az SNI tanulók fejlődésének megállapításához és az egyéni fejlesztési terv további elkészítéséhez felmérések elvégzése.
- Heti fogadó óra biztosítása szülőknek, pedagógusoknak a székhelyintézményben vagy az integráló intézményben, előzetes telefon egyeztetés alapján
- Középiskolai feladatok: Biztosítani kívánjuk a középiskolában tanuló SNI gyerekek részére a törvényileg számukra is előírt gyógypedagógiai megsegítést, tanulásmódszertan alkalmazását, önismeret, helyes önértékelés fejlesztése.

Konduktív ellátás

Biztosítjuk a szakértői vélemény alapján konduktív ellátásra jogosult sajátos nevelésű igényű gyermekek ellátását 3 éves kortól a tankötelezettség végéig.

A konduktív ellátás speciális eszközrendszert igényel. Eszközkölcsönzönkben „mozgásfejlesztő eszközök” jegyzék alatt található.

A konduktor feladata:

- A gyermekekkel való foglalkozás, vizsgálat, utógondozás.
- A szülővel való kapcsolattartás, szaktanácsadás.
- Kollégákkal való kapcsolattartás (szakmai bemutató, módszertani ajánlás, könyvajánlás, főiskolai hallgatók fogadása)
- Szakmai felkészülés, megújulás.

Logopédiai ellátás

- Az SNI gyermek/tanuló logopédiai vizsgálata (pl. beszédanamnézis készítése, szociokulturális-pszichés anamnézis, általános megfigyelések vizsgálati helyzetben, artikulációs zavar vizsgálata (és annak részei), további kiegészítő vizsgálatok elvégzése (pl. GMP-teszt, PPL- óvodás és kisiskolás gyermekek nyelvfejlődési elmaradásának vizsgálata) stb.
- További vizsgálatok megszervezése, team-ben gondolkodva
- Logopédiai vizsgálati vélemény, gyógypedagógiai jellemzés készítése, megírása
- A vizsgálati eredmények alapján a gyermek/tanuló SNI logopédiai ellátásának megtervezése (egyéni fejlesztési terv készítése)
- Rendszeres fejlesztés a gyermeket/ tanulót integráló intézményben, a logopédiai terápia megvalósítása
- A beavatkozási hipotézis helyességének és hatékonyságának vizsgálata (folyamatdiagnózis készítése)
- A gyermek egész személyiségének pozitív befolyásolása
- A fejlesztő beavatkozás dokumentálása
- Kapcsolattartás szülőkkel, pedagógusokkal, ill. a gyermeket kezelő más szakemberekkel
- A különféle fogyatékosági csoportokhoz társuló komplex kommunikációs, hang, beszéd, nyelvi, nyelési zavarok logopédiai terápiája
- A logopédiai szakma hiteles képviselője: az SNI gyermekek/ tanulók érdekeinek, igényeinek, elvárásainak felismerésével, támogatásával.

2. Az integráló pedagógusokkal való kapcsolattartás

Az SNI gyerekek nevelése-oktatása nem történhet úgy, hogy a velük foglalkozó szakemberek, szülők között ne legyen kommunikáció. Ehhez teremtet fórumot az esetmegbeszélés, melynek keretében (igény szerint) egy gyermekkel vagy egy problémás helyzettel kapcsolatosan oszthatják meg véleményüket az érintettek egymással, s jelölhetik ki a megoldást hozó, mindenki által felvállalható lépéseket, teendőket. Az óralátogatások lehetőséget biztosítanak pedagógusoknak és gyógypedagógusoknak, hogy kölcsönösen betekintsenek a másik szakma gyakorlatába, módszertanába, ami a párbeszédet, a szakmák közötti együttműködést erősít(het)i.

3. Mentori munka

- Előadás, továbbképzés szervezése, tartása pedagógusok, gyógypedagógusok részére A szakmai megújulás, felfrissülés minden szakmában elengedhetetlen. Az integrált nevelés gyakorlati része számtalan kérdést vet fel. Az eddig szerzett tapasztalatok átadása nagyban segít(het)i az együttnevelés-együttoktatás elterjedését, minél sikeresebb megvalósítását.
- Tapasztalatcserék szervezése: folyamatosan keressük a kapcsolatot más többségi és gyógypedagógiai intézményekkel, a náluk már bevált új módszerek megismerésére hangsúlyt fektetünk. Lehetőséget biztosítunk a nálunk folyó munka megtekintésére, és jó gyakorlataink átvételére.

4. A szülőkkel való kapcsolattartás (igény szerint)

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók nevelésével kapcsolatban a szülők is szembesülnek nehézségekkel, problémákkal. Elengedhetetlen, hogy fórumot teremtsünk számukra, ahol szakember segítségével közösen találhatnak válaszokat, megoldási javaslatokat. A kontaktórák egyik fajtája a szülői konzultáció, melyen lehetőség szerint az integráló intézmény képviselője is jelen van.

5. Adminisztrációs feladatok

- A SNI tanulók ellátására vonatkozó dokumentáció kezelése, kötelező kontrollvizsgálat időpontjának figyelemmel kísérése- az integráló intézményekkel egységben, egyéni fejlesztési terv készítése és felülvizsgálata, egyéni habilitációs napló vezetése, gyógypedagógiai jellemzés készítése.
- Munkaidő-nyilvántartás készítése, Kréta rendszerben határidőre
- A székhelyintézményben az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátás egyéni fejlődési laphoz tartozó külviek megnyitása, folyamatos aktualizálása.

6. Szakmai felkészültség biztosítása (önképzés)

- Egyéni tanulási módszerekkel
- Szakkönyvek biztosítása a székhelyintézményben
- Lehetőség szerint részvétel konferenciákon, szakmai napokon, intézmény látogatásokon
- Jó gyakorlatok átvételével
- Aktív szakmai részvétel (Értekezleteken, szakmai megbeszéléseken, vélemény, ötlet, szakmai álláspont kifejtésével).
- Pedagógiai gyakorlatát felülvizsgálatával, elemzésével, szükség esetén változtatás vagy segítség kérése.

Az utazó gyógypedagógus munkarendje

20 órában egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokat vezetnek az egyéni feladat beosztásukban meghatározott integráló intézményben. A fennmaradó időkeret felhasználható:

- az integráló intézményben történő adminisztrációs-, konzultációs feladatok ellátására, óralátogatásra, team megbeszélésre, az integráló pedagógusoknak támogatás nyújtása fejlesztési tervek elkészítéséhez, szülőkkal egyeztetés, kapcsolattartás.

A székhelyintézményben történő adminisztrációs, szakmai feladatok ellátására, székhelyintézmény és a kiküldetésben szereplő intézmények közötti utazásra, felkészülésre (egyéni beosztás szerint a székhelyintézményben vagy/és a kiküldetés helyszínén, otthon).

A szünetek és tanítás nélküli munkanapok tekintetében a Benedek Elek EGYMI munkarendje vonatkozik az utazó gyógypedagógusokra is.

Az utazó gyógypedagógusok minősítő vizsgája során és minősítési eljárásban történő látogatásának rendje:

Az eljárások megszervezésénél arra törekszünk, hogy az eljárásban érintett kolléga az ellátás eredeti helyén, a gyerekek számára megszokott körülmények között tarthassa meg az eljárás során látogatott óráit. Az integráló intézmények partnerséget vállaltak ebben a szervezési munkában.

Környezettudatos szemlélet megjelenése az utazó gyógypedagógus munkájában

Kiemelt figyelmet fordítunk, hogy a gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozásokon a környezettudatos szemlélet érvényesüljön. Az órákon felhasznált eszközök, fejlesztő játékok, kiadványok a környezettudatosságot szorgalmazzák, témaheteink, projektjeink a világnapokhoz, jeles napokhoz illeszkednek. A fejlesztő órákon alkalmazott eszközök a lehetőséghez mérten újrahasznosított alapanyagból készülnek, tartós használatra készítjük. A környezeti nevelés, a fenntartható fejlődés céljai az utazó gyógypedagógusok gyakorlatában megvalósulnak. A környezeti nevelésre irányuló feladataink, céljaink megjelennek az éves tervezésben is. A fenntarthatóságra való nevelés kötelességünk, természetközeli élmények

bevonásával, életközeli témák feldolgozásával (problémaalapú tanulás) változatos óraszervezéssel készülünk gyógypedagógiai fejlesztő óráinkra.

NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA, FELÜLVIZSGÁLAT, JÓVÁHAGYÁS

A pedagógiai program módosítása:

- A módosított programot a törvény által előírt közösségek véleményezése után a fenntartónak nyújtjuk be.

A pedagógiai program felülvizsgálata:

- Évente össze kell vetni a törvényi változások módosító hatásával, és meg kell tenni a szükséges korrekciókat. Határidő: augusztus 31.
- Átfogó értékelését és felülvizsgálatát – ha azt törvény előbb nem írja elő – minden főigazgatói vezetői ciklus kezdetekor elvégezzük.

A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyása után a könyvtárban kerül elhelyezésre, ahol tanulók, szülők és alkalmazottak számára a nyitvatartási időn belül szabadon megtekinthető. A pedagógiai program nyilvános, az iskola honlapján (www.benedek-olany.sulinet.hu) olvasható.

Az iskola pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban – időpont egyeztetés után – az iskola főigazgatója szolgál felvilágosítással.

Az intézmény e pedagógiai programja 2025 év szeptember 1-től hatályos.

Kijelentem, hogy a Benedek Elek, Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programja olyan elemeket nem tartalmaz, melyek a fenntartóra nézve többletköltséget hárítanak.

A pedagógiai programot a „Legitimációs lap” tanúsága szerint az adott közösségek megismerték a tartalmát véleményezték..

Benedek Elek, Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját a mai napon jóváhagyásra megküldtem a fenntartónak.

Oroszlány, 2025. augusztus 27.

Nagyné Batin Erika
főigazgató

III. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program hatálybalépése

A Pedagógiai Program 2025 év szeptember hó 01 napján a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba, és visszavonásig érvényes. A felülvizsgált Pedagógiai Program hatálybalépésével egyidejűleg érvényét veszti a 2024 év augusztus hó 25 napján készített (előző) Pedagógiai Program.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata

A Pedagógiai Program felülvizsgálatára sor kerül jogszabályi előírás alapján, illetve jogszabályváltozás esetén, vagy ha módosítását kezdeményezi a fenntartó, a nevelőtestület, a diákönkormányzat, az intézményi tanács, ennek hiányában az iskolaszék, óvodaszék, kollégiumi szék, ennek hiányában a szülői szervezet. A kezdeményezést és a javasolt módosítást a/az főigazgatóhoz kell beterjeszteni. A Pedagógiai Program módosítási eljárása megegyezik megalkotásának szabályaival.

Kelt: Oroszlány, 2025 év augusztus hónap 21 nap

.....
főigazgató

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot az intézmény szakmai munkaközösségei 2025 év augusztus hó 21. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szakmai munkaközösség véleményezési jogát jelen Pedagógiai Program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Oroszlány, 2025 év augusztus hónap 21 nap

.....
munkaközösség vezető

A Pedagógiai Programot az intézményi tanács 2025 év augusztus. hó 27. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy az intézményi tanács véleményezési jogát jelen Pedagógiai Program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Oroszlány, 2025 év augusztus. hónap 27 nap

.....
intézményi tanács képviselője

A Pedagógiai Programot a szülői szervezet 2025 év augusztus hó 26 napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy véleményezési jogát jelen Pedagógiai Program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Oroszlány, 2025 év augusztus hónap 26 nap

Csárgala Bianka hónap
szülői szervezet képviselője

A Pedagógiai Program a nevelőtestület bevonásával 2025 év augusztus. hó 21 napján került megalkotásra, melyről jegyzőkönyv és jelenléti ív készült.

Kelt: Oroszlány, 2025 év augusztus hónap 21. nap

Wagner Balázs
főigazgató

[Signature]
a nevelőtestület képviselője

Jelen Pedagógiai Programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében a Tatabányai Tankerületi Központ képviseletében mint az intézmény fenntartója jóváhagyom. Az esetlegesen felmerülő finanszírozási igények a kötelezettségvállalás rendje szerint, egyedileg kerülnek elbírálásra.

Kelt: TATABÁNYA, 2025 év augusztus hónap 29 nap

[Signature]

Vereckei Judit
tankerületi igazgató
fenntartó képviselője

**Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

NYILATKOZAT

Alulírott Nagyné Batin Erika, mint a Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény főigazgatója nyilatkozom, hogy az általam vezetett intézményben **Iskolaszék, óvodaszék** nem működik, így véleményezési jogát nem tudja gyakorolni az **Pedagógiai Programunk** jogszabályban előírt módosításakor.

Oroszlány, 2025.08.26.

Nagyné Batin Erika
Nagyné Batin Erika

főigazgató

NYILATKOZAT

Nagyné Batin Erika a Benedek Elek EGYMI főigazgatójaként nyilatkozom, hogy a Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programja olyan elemeket nem tartalmaz, melyek a fenntartóra nézve többletköltséget hárítanak.

Oroszlány, 2025.. augusztus 26.

Nagyné Batin Erika
főigazgató

